

İZMİR BAROSU ÜLTEN

ISSN 1305-7561 • YIL: 21 • SAYI: 179 • MAYIS 2011

**HUKUKUN GÜNDEMİ YOĞUN:
ÜÇ TEMEL YASA DEĞİŞTİ!**

**ÜLKE GÜNDEMİ YOĞUN:
HSYK, YSK, MİLLETVEKİLLİĞİ SEÇİMİ**

BARO'MUZUN GÜNDEMİ DE YOĞUN

ISSN: 1305-7561

Yıl: 21 • Sayı: xxx • Mayıs 2011
Ayda bir yayımlanır

Sahibi:

İzmir Barosu Adına Başkan
Av. Sema PEKDAŞ

Yazı İşleri Müdürü:

Av. Haşim ÖZTÜRK

Yayına Hazırlık:

Av. Nilgün TORTOP

Yayın Kurulu:

Av. Rasim BÜYÜK
Av. Metin CENGİZ
Av. H. Baha COŞKUN
Av. Abbas ERDOĞAN
Av. Onur GÜVEN
Av. Özlem ÖNGÖRÜ
Av. M. Ertuğrul PERİM
Av. Nilgün TORTOP
Av. Zekiye Özen İnci USLU
Av. Alper UYAR

Yönetim Yeri:

1456 Sokak No:14
35220 Alsancak / İZMİR
Tel: 0232 463 00 14
Faks: 0232 463 66 74

e-posta: yayin.kurul@gmail.com

web site: www.izmirbarosu.org.tr

Basıma Hazırlık:

Egetan Bas. Yay. Ltd. Şti.
Tel: 0232 421 08 96

Baskı ve Cilt:

Dilan Matbaası - Gökhan Baki
1456 Sk. No: 23/A Alsancak-İzmir
Tel: 0232 421 86 33

Basıldığı Tarih:

16 Mayıs 2011

B U S A Y I D A

BARODAN HABERLER

- 4** İZMİR BAROSU YÖNETİM KURULU BİLDİRİSİ: SÜREKLİ VE GERÇEK ADALET İÇİN BAĞIMSIZ YARGI KAÇINILMAZDIR
- 7** ANAYASA MAHKEMESİNE BİREYSEL BAŞVURU SÜRECİNE İZMİR BAROSUNUN ANLAMLI MÜDAHALESİ
- 9** GÜNDEM HIZLA DEĞİŞİNCE... BİLGİLENDİRME KONFERANSLARI ÇOĞALDI

KOMİSYONLARDAN

Kadın Hakları Komisyonu:

- 10** BİR TOPLU TECAVÜZ DAVASI: FETHİYE VAKASI
Av. Aytül Arıkan
- 11** 8 MART DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ KUTLANDI
- 12** 465 64 25 NUMARALI TELEFON: AİLE İÇİ ŞİDDET DANIŞMA HATTI
- 14** Yasa Komisyonu
“AVUKATLA TEMSİL ZORUNLULUĞU” hakkını elde etme çabamız ve “ARABULUCULUK YASA TASARISI”na dair çalışmalarımız
- 16** Kent ve Çevre Komisyonu
YAŞAM HAKKI ELİMİZDEN ALINIRKEN...
- 18** “İZMİR BAROSU CEZAEVİ KOMİSYONU”
- 19** Çocuk Hakları Komisyonu
BU ÜLKE VE YURTTAŞLARI ÇOCUKLARINI GERÇEKTEN SEVİYORLAR MI?
- 21** Hayvan Hakları Komisyonu
LÜTFEN NESİLLERİNİ TÜKETMEDEN...
- 22** HUKUK MUHAKEMELERİ USUL KANUNU NASIL HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU OLDU?
Prof. Dr. Hakan Pekcanitez
- 29** 5 NİSAN 2011 AVUKATLAR GÜNÜNDE/HAFTASINDA NELER YAPILDI?

SERBEST SAYFALAR

- 34** HUSUSİ DAMGALI PASAPORT AVUKATLARIN YASAL HAKKIDIR!
Av. Murat Uslu
- 36** BİR AVUKATIN CEZAEVİ/GÖZALTİ ANILARI-1
Av. Metin Cengiz
- 42** İZMİRLİ AVUKAT ŞERİF KOLHAN Av. Onur Güven
- 43** Ruhsatlarını alarak, adalet saraylarına “avukat” olarak adım atan meslektaşlarımız.
- 44** TBB VE 57 BARONUN ORTAK AÇIKLAMASI

KATILIMINIZLA GÜÇLENECEĞİZ

İzmir Barosu Bülteninin sizlere ulaşma periyodu dikkate alındığında –doğruya doğru- oldukça geç bir “merhaba” ile sizlerin karşısındayız. Baromuzun Ekim 2010 ayında yapılan Seçimli Olağan Genel Kurulundan kısa bir süre sonra yayına başlamamız gerekirdi, geleneksel olarak. Ancak, gerek mesleğimizi yakından ilgilendiren temel yasalardaki değişiklik, gerek ülke gündeminde dâhil olmamızı ve fikrimizi hemen kamuoyuyla paylaşmamızı zorunlu kılan gelişmeler, bazı görevlerimizi ikinci planda bıraktırdı.

Ama işte sonunda 2010-2012 çalışma döneminin ilk Bültenini ilginize mazhar olması ricasıyla sunuyoruz. Gerçi Baromuzun e-posta listesine kayıtlı meslektaşlarımız çalışmalarından, etkinliklerden ve basın açıklamalarından e-bülten yoluyla haberdar oluyordu, lâkin yazılı olmanın keyfi de tartışılmaz.

Sözü uzatmadan, Bülten’de sizi neler bekliyor, aktarmalıyım. Yönetim Kurulumuzun yoğun çalışmalarının bir kısmını haberleştirerek sunduk. Yapılan tüm basın açıklamalarına Baromuzun internet sitesinden ulaşabileceğiniz için açıklamalara Bülten’de yer vermedik. Baronun can damarı ve her daim yönetim kurullarının çalışmasını kolaylaştıran komisyonlarımızın haberleri, Usul Yasasındaki değişikliklerin arka planını zaman zaman ironik bir üslupla aktaran Sayın Hakan Pekcanitez’in yazısı, konferans, panel gibi etkinliklerin kısa birer özeti, serbest sayfalar, 5 Nisan etkinliklerine ilişkin haberler ve aramıza yeni katılan meslektaşlarımızla ilgili haberleri okuyabilirsiniz.

Bülten içinde –özellikle komisyon haberlerinde- sıkça rastlayacağınız bir tümceyi genel olarak ve Yönetim Kurulumuz adına ben de yinelemek isterim: Katılımınızla çalışmalarımız hem güçlenecek, hem de İzmir Barosunun anlamlı sesi daha çok duyulur olacaktır. Bir sonraki Bülten’de, -üstelik zamanında çıkmasını planladığımız- görüşmek üzere...

Av. Haşim ÖZTÜRK
İzmir Barosu
Yönetim Kurulu üyesi

SÜREKLİ VE GERÇEK ADALET İÇİN BAĞIMSIZ YARGI KAÇINILMAZDIR

12 Eylül darbesi sonrasında siyasi iktidarların müdahalesine açık bir yapı olarak oluşturulan ve yargının siyasallaşmasının bir unsuru haline gelen HSYK, 12 Eylül 2010 referandumu ile birlikte siyasal iktidarların doğrudan ve dolaylı etkisine daha açık, daha savunmasız bir yapıya büründürülmüştür.

Yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi, toplumumuzun ve hukuk sistemimizin en köklü ve derin sorunlarından biridir. Hukuk kurumlarının on yıllardır yargı üzerindeki siyasi vesayetini kaldırılması konusundaki çabaları ve tartışmaları bugün daha da yakıcı olarak karşımızdadır.

HSYK ve Anayasa Mahkemesi'nin yapısının değiştirilmesinden sonra bugün de; Yargıtay ve Danıştay'ın yapısında köklü değişiklikler yapılmasına yönelik yasa tasarısı gündeme gelmiştir. Hükümetin 2007 yılında Yargıtay Yasası'nda değişiklik öngören yasa tasarısı Adalet Komisyonu'nda bekletilirken 21 Ocak 2011 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunulan yeni tasarı, 25 Ocak 2011 tarihinde Adalet Komisyonuna gönderilmiş, Komisyonunda gereği gibi tartışılıp görüşülmeden jet hızıyla 29 Ocak 2011 tarihinde kabul edilmiştir.

Söz konusu tasarı ile Yargıtay ve Danıştay'da daire ve yargıç sayısı artırılmakta, birinci başkanlık kurulunun seçim ölçütleri değiştirilmekte ve dairelerin görevlerinin yasa ile belirlenmesinden vazgeçilmektedir.

Tasarının gerekçesinde değişikliğin amaçları açıklanmaya çalışılırken; Yargıtay ve Danıştay'da bekleyen dosya sayısının fazlalığı, dosyaların incelenmesinin çok uzun sürüyor oluşu ve bu durumun da adil yargılanma hakkını ihlal ettiği gerekçe olarak gösterilmiştir.

Gerekçede yer alan verilere göre: Yargıtay ceza dairelerinde dosya başına ortalama 3.6 dakika; Hukuk dairelerinde ise dosya başına ortalama 4.5 dakika inceleme süresi düştüğü; Yasal alt yapısı bulunmamasına ve yasal olmamasına rağmen dairelerin çoğu zaman iki, hatta üç heyet olarak çalıştıkları; Bugün itibarıyla yeni iş gelmesi bile Yargıtay ve Danıştay'da bulunan işlerin en erken dörtbeş yıl içinde bitirilebileceği; Bazı tutuklu dosyalarda ise bihakkın tahliye tarihi dolduğu halde dosyalar incelenemediğinden sanıkların ceza infaz kurumunda kalmaya devam ettikleri; 3 Ocak 2011 tarihi itibarıyla cezaevinde bulunan hükmen tutuklu ora-

nının %38.30 olduğu anlaşılmaktadır.

Tasarının da bu zorunluluk ve ihtiyaçları karşılamak amacıyla hazırlandığı ileri sürülmektedir. Gerekçede ileri sürülenlerin aksine, tasarının mevcut durumu düzeltmeyeceği gibi sorunu çözecek yargı reformunun bir parçası olarak da kabul edilemeyeceği bizzat tasarının kendisi ve gerekçesi ile ortaya çıkmaktadır. Tasarı ile Yargıtay'da 4 yeni Ceza Dairesi ve 2 yeni Hukuk Dairesi daha kurularak, daire sayısının 38'e yükseltilmesi; ayrıca 250 olan üye sayısının 137 üye daha eklenmesiyle 387'ye yükselmesi hükme bağlanmıştır. Bu yeni durumun gerekçede açıklanan mevcut dosya sayıları ve her bir dosya için ayrılan süre açısından yeniden değerlendirilmesinde;

Ceza davaları için ayrılacak süre-yi daire sayısı açısından %30 artıracığı yani her bir dosyaya ayrılan inceleme süresini 3.6 dakikadan 4.6 dakika civarlarına çıkaracağı; Hukuk davaları için daire sayısındaki artış yönünden bakıldığında ise 4.5 dakikalık süreyi % 10 artıracığı yani 4.5 dakikadan 5.10 dakikaya çıkaracağı; Hukuk davaları için daire sayısındaki artış yönünden bakıldığında ise 4.5

dakikalık süreyi % 10 artıracığı yani 4.5 dakikadan 5.10 dakikaya çıkaracağı; Aynı değerlendirmenin yargıç sayısı yönünden yapılması halinde ise sağlanacak katkının en fazla %50 lik bir katkı olabileceği tartışmasızdır.

Yasal olmasa bile, dairelerin tümünün iki ya da üç heyet halinde çalıştıkları şeklindeki gerekçede var olan kabul göz önüne alındığında dahi, heyet sayısını ikiye çıkarmayı düzenleyen değişikliğin esasen mevcut fiili durumu yasal bir statüye kavuşturmaktan başka bir sonucu olmayacağından dosyaların incelenme süresi üzerinde herhangi bir olumlu etkisinin olmayacağı da açıktır.

Tasarıdaki diğer iki değişiklik önerisinden biri, Yargıtay 1. Başkanlık Kurulunun seçim usulünde yapılan değişiklik, diğeri de Yargıtay Daireleri'nin yasa ile belirlenen görevlerinin artık yasa da belirlenmesinden vazgeçilmiş olmasıdır.

Tasarı üzerindeki tartışma Yargıtay'da dosya inceleme süresi ve tutuklu sanıkların durumu gibi kamuoyunun da tepkisini çeken başkaca noktalara çekilerek, asıl amaçlanan değişikliklerin tartışılmasının önüne geçilmeye çalışılmakta ve söz konusu değişiklik hükümleri kamuoyundan gizlenmeye çalışılmaktadır.

İster demokrasi, isterse ileri demokrasi diyelim; baskıcı olmayan tüm yönetimlerde, yasa değişikliklerinin amacının mutlaka tam olarak açıklanmış ve değişikliklerin ilgili tüm kesimlerde tartışılmasının sağlanmış olması kaçınılmazdır. Bu durum hem yasa yapma tekniği açısından, hem genel hukuk kriterleri açısından, hem de demokratik yönetim ilkelere açısından zorunludur.

Yapılması düşünülen en önemli değişikliklerden biri Yargıtay Kanununun 14. maddesi değişikliğidir. Bu değişiklik ile Yargıtay ceza ve hukuk dairelerinin görevlerinin belirlenmesi bir kanun hükmü olmaktan çıkartılmıştır. Tasarıda yer alan yeni düzenlemeye göre dairelerin görevleri her takvim yılı başında yeniden belirlenecektir. Bu durum doğal yargıç ilkesinin, mahkemelerin kanuniliğinin ihlali ve Yargıtay'ın içtihat mahkemesi olma özelliğini kaybetmesi anlamına gelmektedir. Bu değişiklikler ile istenen işlerin istenen dairelere gördürülmesi, bu yolla da istenen kararların elde edilmesi, istenen içtihatların yaratılması sağlanacaktır.

Diğer taraftan söz konusu tasarının genel gerekçe kısmında Yargıtay 1. Başkanlar Kurulunun seçim şeklinin neden değiştirildiğine ilişkin herhangi bir açıklama yoktur. Keza madde gerekçeleri içerisinde de neden bu değişikliğin yapıldığı

ve "yargı reformuna" katkısının ne olacağına ilişkin tek bir satır bile yoktur. Bu değişiklik; Yargıtay 1. Başkanlık Kurulunun seçiminde getirilmiş olan "en az 4 yıl Yargıtay dairelerinde çalışmış olma" şartını içeren 2797 sayılı yasanın 33. maddesinin 1. fıkrasının kaldırılması hedeflenmektedir.

Siyasi iktidar tarafından ne tasarının gerekçesinde ve ne de madde gerekçelerinde bu değişikliğe neden ihtiyaç duyulduğu ve 4 yıl kıdem şartının neden kaldırılmak istendiği izah edilmemiş ve hatta bu konuda tek bir açıklama dahi yapılmamıştır.

Anlaşılabileceği üzere daire sayısının artırılması veya hâkim savcı sayısının artırılmasının yanına sıkıştırılmış olan bu maddenin izahı yoktur. Bu değişikliğin izahı olsa olsa Yargıtay'ın yönetim yapısı ile dairelerin iş bölümünü hükümetin arzusu doğrultusunda istendiği gibi değiştirebilmektir. Daire, hâkim ve savcı sayısının artırılmasının bir sonuç yaratmayacağını yukarıda hükümet gerekçesinde açıklanan rakamlarla açıklamıştır.

Yine iktidarın samimiyetsizliğinin bir başka göstergesi ise 2007 ile 2011 hükümet tasarılarının gerekçelerinde kendisini göstermektedir. 2007 tasarısında Yargıtay daire sayısının azaltılması önerilirken, 2011 tasarısı tamamen tersini söylemektedir. Bugün hemen hemen bütün ülkelerde Yargıtay'ın karşılığı olan yüksek mahkemeler birer içtihat mahkemesi görevini yapmaktadır. Ve bu mahkemeler olaylarla, ispat araçlarıyla değil kanun uygulaması ile ilgilendirilir. Oysa Türk Yargıtay'ı ilk derece mahkemeleriyle kendisi arasında süzgeç görevini yapacak bir ara mahkemesi bulunmadığı için, her iki görevi yani hem içtihat yaratmak ve hem de istinafi yürütmek durumunda kalmıştır.

2007 Tasarısıyla bölge adliye mahkemelerince incelenip kesinleştirilecek dosyaların sayısı düşünüldüğünde bu mahkemelerin fiilen göreve başlamalarından itibaren Yargıtay'a gelecek iş sayısı ve yoğunluğunda bir azalmanın olacağı dikkate alınarak Yargıtay'da daire ve üye sayısı azaltılmakta ve buna bağlı olarak Yargıtay dairelerine gelecek olan iş ve davaların getirilen yeni hükümler çerçevesinde yeniden dağılımı yapılmaktadır." denilerek, hukuk daireleri 13 ceza daireleri 7 ve hâkim sayısını da en fazla 150 üyeye sınırlamaktadır.

Bugün gelinen noktada HMK'nın yürürlük tarihi olan 1 Ekim 2011 tarihi ile birlikte Bölge Adliye Mahkemelerinin de faaliyete geçeceğine yönelik açıklamalar da göz önüne alındığında, yani 2007 ta-

sarısında öngörülen tüm koşulların sağlandığı düşünüldüğünde, Ceza Dairelerinin 2007 de önerilen 7 daireden 15 daireye, Hukuk Dairelerinin sayısının 2007 tasarısında önerilen 13 daireden 23 daireye çıkarılmak istenmesi ve hâkim savcı sayısını ise neredeyse 2007 tasarısında önerilenin üç katına yükseltmek istenmesinde amacın tasarıda da gösterilen amaçla sınırlı olmadığı ve hükümetin gerçek niyetini gizlediği sonucu bir kez daha gözler önüne sermektedir. Durum böyleyken hâkim savcı sayısındaki olağanüstü artışla birlikte Yargıtay 1. Başkanlık Kurulunun seçimindeki kriterlerin sessiz sedasız değiştirilmeye çalışılmasında asıl amacın yargıda reform değil yeni atanan yargıç ve savcılar eliyle 1. Başkanlık Kurulunun ele geçirilmesi çabası olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Keza Tasarının amaçlarından biri olarak ileri sürülen yargılamaların makul sürede sonlandırılmasının söz konusu tasarıda ile sağlanamayacağı düşünüldüğünde; gerçekleştirilmek istenen bir yargı reformu olmadığı da ortaya çıkmaktadır. Yargılamalardaki asıl uzunluk ilk derece mahkemelerinde yaşanmaktadır. Her gün asgari 40-50 dosyaya bakmak zorunda kalan hâkim ve savcılarının personel yetersizliği de göz önüne alındığında bu yargılamaları makul süre içerisinde sonuçlandırmayacakları tartışmasızdır. Buna rağmen ilk derece hâkim ve savcılarımız büyük bir gayretle ve bütün engellere rağmen görevlerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu durumu görmezden gelen, yargının asli unsuru olduğunu her fırsatta söylemekten geri kalmamalarına rağmen savunma mesleğinin temsilcilerinin görüşlerini almayan bir yargı reformunun yargıda istenen rahatlamayı sağlamayacağı tartışmasızdır.

Gerçek bir yargı reformu, ilk derece mahkemelerinde görev yapan hâkim ve savcılarının durumunun iyileştirilmesinden, bu mahkemelerin ve mahkemelerde görev yapan hâkim, savcı, personel sayısının artırılmasından, Yargıtay'ın yükünü azaltacak ve gerçek bir içtihat mahkemesi olarak çalışmasını sağlayacak bölge adliye (istinafi) mahkemelerine acilen işlerlik kazandırılmasından geçmektedir.

Hükümet, yine kendisi tarafından 2007 yılında hazırlanan Yargıtay Kanunu Tasarısında, Yargıtay'da mevcut daire sayısını neredeyse mevcudun yarısına düşürmek ve hâkim sayısını 150 ile sınırlamak önerilmektedirken, bugün getirilen Tasarı ile tam tersine üye sayısını ve daire sayısını artırmayı amaçlayan bir düzenleme yapılmış olmasının açıklanmasını yapmak zorundadır. Mevcut ta-

sarı gerekçesinde bu tavır ve anlayış değişikliğine ilişkin herhangi bir açıklama yoktur. Biz, 2007 ile 2011 hükümet tasarıları arasında geçen zamanda değişen tek şeyin dairelere üyeleri atayacak olan HSYK'nın yapısındaki değişiklik olduğunun farkındayız. Bu durum kamuoyunda, HSYK atamaları eliyle yüksek yargıyı ele geçirmeye yönelik bir çalışmanın yapıldığı şeklindeki haklı kaygıyı destekler niteliktedir. Hükümetin yargıyı ele geçirmesi ya da yargı üzerinde etkisinin bulunması durumu ve hatta en azından böyle bir algı dahi demokratik rejimin temellerinden biri olan kuvvetler ayrılığı ilkesini ortadan kaldıran ve dikta rejimine yönelen bir durumdur. Dikta rejimine gidise karşı koymak ise tüm hukuk kurumlarının ve en başta baroların kaçınılmaz görevidir.

İzmir Barosu olarak demokratik yönetim ilkesinin ayrılmaz bir parçası olan güçler ayrılığı kavramının yargı bağımsızlığı olmadan var olamayacağı ve yargı bağımsızlığının adaletin gerçekleşmesinde bir temel nokta olduğu düşüncesinden hareketle, yargıda köklü bir reform yapılmasının kaçınılmaz olduğu ve yargının bugünkü yapısı itibarıyla mevcut iş yükünü kaldıramayacağı gerçeğinin farkındayız. Ancak, yargının tüm unsurlarının ve konuyla ilgili tüm sivil toplum örgütlerinin görüş ve düşünceleri alınmaksızın hazırlanacak ve yüksek yargıdan başlayan bir düzenlemenin yargı reformundan beklenen amacı gerçekleştirmeyeceği ve böyle bir girişimin baştan ölü doğacağını; Yargıyı aşağıdan yukarıya doğru yeniden yapılandırmayan, ihtiyaçlar doğrultusunda yargı mekanizmasının çalışmasını kolaylaştıracak, iş yükünü azaltacak düzenlemeler getirmeyen bir değişikliğin herhangi bir iyileştirme sağlayamayacağını; Hükümet tarafından hazırlanan ve komisyondan geçen söz konusu yasa tasarısının mevcut sorunları çözmekten uzak, yargılamayı hızlandırmaya olanak tanımayan ve Yargıtay 1. Başkanlık Kurulu'nun seçim ölçütlerini ortadan kaldırması nedeniyle de yüksek yargıyı da hükümetlerin ve siyasi iktidarların etkisi altına sokacak bir düzenleme olduğunu ve bu haliyle mevcut değişikliklerin kabulünün mümkün olmadığını düşünüyoruz.

İzmir Barosu olarak bağımsız yargıyı korumak ve mahkemelerin iş yükünü azaltarak, Yargıtay'ı bir içtihat mahkemesi olarak kabul eden gerçek bir yargı reformunun hazırlanabilmesi için yargıç, savcı ve avukatları temsil eden çalışma grubu oluşturulmak suretiyle yapılacak bir reform çalışmasının içerisinde yer almaya hazır olduğumuzu; ancak yargıyı siyasi iktidarların vesayeti altına sokmak

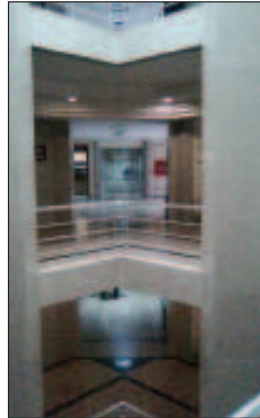
isteyen her türlü girişim karşısında da sessiz kalmayacağımızı kamuoyu ile paylaşıyoruz.

Söz konusu tasarının gerçek amacının kamuoyuna anlatılması ve yasalaşmasının engellenmesi için her türlü girişimde bulunacağımızı; gerçek bir yargı reformu için yeni bir çalışma başlatılmasının zorunlu olduğunu; yalnız karşı çıkan değil aynı zamanda inşa eden bir anlayışa sahip olmamız nedeniyle yapılacak reform çalışmalarında bağımsız bir yargının inşası için tüm gücümüzle var olacağımızı; parlamento çoğunluğuna dayanarak her türlü yasa değişikliğinde toplumun diğer kesimlerini yok sayan ve her türlü düzenlemeleri "torba yasalarla" gerçekleştirerek sağlıklı bir tartışma ortamını engelleyen iktidar anlayışına karşı olduğumuzu kamuoyuna duyuruyoruz.

Çözümün yüksek yargıda üye ve daire sayısını artırmaktan değil, ilk derece mahkemelerini güçlendirmek ve güçlü ve çok sayıda istinaf mahkemelerinin işlerlik kazandırılmasından geçtiğinin bilinciyle; yargının kurucu unsurlarının gö-

rüşü alınmadan gerçekleştirilmeye çalışılan her türlü yenileştirme çabasının ölü doğmuş olacağı düşüncesiyle; 12 Eylül faşist darbesinin ürünü Anayasa'nın bir uzantısı olan ve yargı bağımsızlığını ortadan kaldıran uygulamaların temeli olarak karşımıza çıkan, Adalet Bakanı ve müsteşarının HSYK'da bulunması ve bakanlık çalışanlarının da üye olarak seçilebilmelerine yönelik düzenlemeler kaldırılmadan; Anayasa Mahkemesi üyelerinin seçiminde Cumhurbaşkanı'nın etkisini ortadan kaldırmadan gerçek yargı bağımsızlığının sağlanamayacağı inancıyla: Siyasi iktidarlara "bağımlı bir yargı"yı kabul etmeyeceğimizin ihtarı olarak **SÜREKLİ VE GERÇEK ADALET İÇİN BAĞIMSIZ YARGI KAÇINILMAZDIR** diyerek 4 Şubat 2011 Cuma günü, tutuklu dosyalar hariç olmak üzere 1 gün süreyle duruşmalara girmeme eylemi yapacağımızı, tüm hukuk örgütleri ile binbir güçlük içerisinde görev yapmaya çalışan hâkim savcılarımızı da bu eylemimize destek vermeye çağıracağımızı kamuoyuna bildiririz.

4 Şubat 2001 günü İzmir Adliyesi Koridorları...

Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru sürecine

İZMİR BAROSUNUN ANLAMLI MÜDAHALESİ

2010 yılında yapılan Anayasa referandumuyla getirilen yenilikler birisi de “Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Hakkı” idi. Diğer değişiklikler kadar –medya tarafından- üzerinde gürültü koparılmaya da elbette biz hukukçular ve yurttaşlarımız için çok önemli. Sürecin işler olup olmadığı; neler yapılması ve yapılmaması gerektiği konusunda İzmir Barosunun görüşünü oluşturmak üzere 4 Şubat 2011 tarihinde bir yuvarlak masa toplantısı yapıldı. Toplantı sonuçları ise 5 Şubat 2011 tarihli yazıyla basına açıklandı. Toplantıya aşağıda yazılı değerli üyelerin katılımıyla yapıldı:

Av. Sema Pekdaş (İzmir Barosu Başkanı)

Prof. Dr. Fazıl Sağlam (Anayasa Mahkemesinin önceki üyelerinden)

Prof. Dr. Osman Doğru (Marmara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi.)

Doç. Dr. Ece Göztepe (Bilkent Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Öğretim Üyesi)

Yard. Doç. Kerem Altıparmak (Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Öğretim Üyesi)

Av. Zeynep Şişli (İzmir Barosu üyesi)

Av. Serkan Cengiz (TBB İnsan Hakları Merkezi, Yürütme Kurulu üyesi)

Yapılan saptamalar

Yargı reformunun anahtar kavramlarından biri olan anayasa şikâyetinin, uygulandığı ülkelerde birçok işlevi yerine getirdiği kanıtlanmıştır.

- Anayasa şikâyeti, temel hak ve özgürlüklerin dolaysız kullanımını sağla-

mak amaçlıdır. Bu işlevin konusu aslında Anayasamızın 11. maddemizin emredicibir kuralıdır. Bümaddeye göre, anayasa kuralları tüm devlet organlarını bağlamakla kalmıyor kişileri de bağlıyor. İşte anayasa şikâyeti, bu bağlayıcılığı, somut olay bazında gerçekleştirme yolunu açmaktadır.

- Bu işlevin doğal sonucu olarak anayasaya uygun yorum yaygınlaşmakta, yargıda birlik ve bütünlük sağlanabilmektedir.

- Ayrıca doğru uygulandığı takdirde yurttaşlarda demokrasi bilincinin, başka bir deyişle “hak sahibi vatandaş olma”, bilincinin yaygınlaşması açısından önemli katkılar getirmektedir.

II. Ancak bütün bu işlevlerin yaşama geçirilmesi, bağımsız ve nitelikli bir Anayasa Mahkemesinin ve aynı derecede bağımsız ve nitelikli bir uzman yargının varlığını gerektiriyor. Buradaki bağımsızlık, yalnızca, yeni anayasa değişikliği ile göreve gelen yargıçların bağımsız davranmasıyla sağlanamaz. Anayasa Mahkemesinin yeniden yapılanmasıyla verdiği imaj da en az onun kadar önemlidir. Anayasa Mahkemesinin 2004 yılında hazırladığı önerisinde 1982 Anayasasının Cumhurbaşkanlığı odaklı atama sistemi aşılmış; Mahkemenin üye çoğunluğunun yüksek yargı yerleri tarafından doğrudan seçilmesi öngörülmüştü. Bu öneri, Mahkemenin bağımsızlık imajını güçlendiren bir yaklaşımdı, Bu nedenle 2010 Anayasa değişikliğinde bu önerinin esas

alınmaması büyük bir talihsizlik olmuştur. Şimdi mahkeme üyelerine bu imajı ayakta tutma konusunda büyük bir sorumluluk düşmektedir.

III. Anayasa şikâyetinin işlevlerine uygun bir biçimde uygulanması, bu alanda önemli bir teknik bilgiyi zorunlu kılmaktadır. 2010 Anayasa Değişikliği ile Anayasa m. 148’e eklenen dördüncü fıkra, anayasa şikâyeti konusunda bilinçli davranılmadığının en önemli kanıtıdır. Bu fıkraya göre; “Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz”. Oysa Anayasa şikâyeti konusu olan uyumsuzluklar, ilke olarak aynı zamanda “kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlar”dır. Daha açık bir deyişle “kanun yolunda gözetilmesi gereken her husus” Anayasa şikâyeti konusudur. Ama Anayasa şikâyeti kapsamındaki her hususun aynı zamanda kanun yolunda da gözetilmesi gerekir. Aksi halde kanun yollarının tüketilmesi koşulunun bir anlamı kalmaz. Bu kuralın Anayasa Mahkemesi’ne gelecek ağır yükü önleme, Anayasa şikâyeti’nin kapsamını daraltma amacıyla konulduğunu anlıyoruz. Ancak bu formül, ciddiye alınırsa Anayasa şikâyetinin konusu kalmayabilir. Ayrıntı bir tarafa bırakılırsa, her üç yargılama hukukunda da en önemli temyiz nedeni, “hukuka aykırılık” olarak belirlenmiştir. Anayasa şikâyeti kapsamındaki temel hak ve özgürlüklerin ihlali halinde, “hukuka aykırılık”ın da gerçekleşmiş olacağı kuşkusuzdur. O halde abesle iştigal edilmek istenmiyorsa, anayasa şikâyeti bakımından “Kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlar” ibaresinden

anlaşılması gereken, yalnızca yasaya aykırılık olmalı ve anayasal kural yasada bu biçimde somutlaştırılmalıdır. Çünkü yasanın yorumu ve uygulaması ilke olarak uzman mahkemelerin işidir. Ancak bu yorum ve uygulamanın da temel hak ve özgürlüklerin bağlayıcılığını ihlal etmemesi gerekir.

IV. Anayasa şikâyeti konusuna yönelik bir başka yabancılık, “bireysel başvuru” teriminde kendini göstermektedir. Bireysel başvuru kavramı anayasa şikâyeti kavramıyla özdeş değildir. Her anayasa şikâyeti doğası gereği bir bireysel başvurudur. Ama her bireysel başvuru anayasa şikâyeti anlamına gelmez. Bu nedenle anayasa öğretisinde “gerçek Anayasa şikâyeti” ile “gerçek olmayan Anayasa şikâyeti” ayrımı yapılmaktadır. Anayasa değişikliğinde benimsenen model gerçek anayasa şikâyeti olduğundan bireysel başvuru teriminin seçilmesi konunun doğru kavranmasını güçleştirmektedir.

V. Anayasa Mahkemesi, kendi yetki alanıyla uzman mahkemelerin yetki alanını doğru bir biçimde ayıramazsa, Yargıtay ve Danıştay’ın öteden beri şikâyet ettikleri “süper temyiz mercii” statüsüne kolaylıkla kayabilir. Ve bu da Yargıtay ve Danıştay’ı disiplin altına almanın amaçlandığı izlenimini uyandırır. Böyle bir imajdan yargı birliği ve bütünlüğü büyük zarar görür. Bu nedenle anayasa şikâyetini, diğer yüksek mahkemelerle çatışarak başarıya ulaştırmak mümkün değildir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi ve diğer yüksek mahkemeler birbirleriyle olan ilişkilerini anayasanın emrettiği medeni işbirliği içinde yürütmeye özen göstermeli, temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ve geliştirilmesine elbirliği ile hizmet etmelidir.

Esasen yüksek yargı organlarının yetki alanları doğ-

ru belirlendiği ve uygulandığı takdirde, anayasa şikâyetini bir “süper temyiz yolu” olarak değerlendirmek son derece yanlış bir yaklaşım olur. Çünkü burada söz konusu olan, Anayasa Mahkemesinin diğer yargı organlarına üstünlüğünü değil, temel hak ve özgürlüklerle özgül bağlantı içinde anayasanın bağlayıcılığını ve üstünlüğünü sağlamaktır.

VI. Buna koşut olarak gündeme gelebilecek bir başka tehlike, Anayasa şikâyetinin AIHM’ye başvuru hakkını bloke etme olasılığıdır. Aslında doğru kullanıldığı takdirde Türkiye’nin AIHM’deki kötü imajına yol açan sorunları ülke içinde çözme potansiyeli taşıyan Anayasa şikâyeti, vatandaşın AIHM’ye başvurma hakkını etkisizleştiren bir karşı işleve dönüşmemelidir. Aksine AIHS ve uygulamasının Türkiye’ye getirdiği kazanımları koruyan ve geliştiren bir anlayış içinde uygulanmalıdır. Esasen anayasa şikâyetinin “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki anayasal hak ve özgürlüklerle” ile sınırlı tutulması, bu anlayışla uygulandığı takdirde anlamlı bir içerik kazanmış olur. Ancak Anayasa şikâyeti, bu haklarla sınırlı kalsa bile, uluslararası alanda gerçekleşen yeni gelişmeler karşısında “iktisadi, sosyal ve kültürel hakların” gerçekleşmesini sağlayacak çözümlerin anayasada üretilmesi gerekir. Bilindiği üzere BM Genel Kurulu, 10 Aralık 2008 tarihinde sosyal, ekonomik ve kültürel haklarla ilgili seçimlik protokolü kabul ederek bireylere, “İktisadi, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin” ihlali halinde kendi devletine karşı kişisel başvuruda bulunma hakkı tanımıştır. Ancak bu protokolün amaçladığı korumanın iç hukukumuzda realize edilmesi, devlet ödevleri biçiminde formüle edilmiş bulunan sosyal hakların dava edilebilir nitelikte asgari koruma alanları olarak anayasa-

larda düzenlenmiş olmasına bağlıdır. İşte anayasamız bu yönden eksiktir. TBB 2007 Anayasa Önerisi, Anayasamın önceliklerin Anayasada somutlaştırılmasını sağlayan kurallara yer vermek suretiyle uluslararası gelişmelere ayak uydurma başarısını göstermiştir. Örneğin:

• m. 55/3: “Hiçbir çocuk, kişiliğinin tam gelişmesi için zorunlu olan temel hizmetlerden yoksun bırakılamaz. Bu hizmetlerin devlet ve aile tarafından nasıl karşılanacağı kanunla düzenlenir.”

• m. 56/2: “Devlet işsizlik nedeniyle veya zihinsel ve bedensel engelleri nedeniyle çalışma hakkından yararlanamayan yurttaşların asgari yaşam standardına kavuşmasını güvence almakla yükümlüdür.”

• m. 65/4 “Yurttaşlar temel sağlık hizmetlerinden yoksun bırakılamaz.”

• m.67: “Hiç kimse yaşamını sürdürmeye yetecek ölçüde gıda ve temiz suya ulaşma hakkından yoksun bırakılamaz. (...)”

• m.66/2: “Hiç kimse yaşamını sürdürmesi için gerekli barınacak bir yerden yoksun bırakılamaz. Bu hakkın gerçekleştirilmesi için yerel yönetimlerin üstleneceği yükümlülükler kanunla belirlenir.”

VII. Anayasa şikâyeti ile ilgili yasa tasarısında “yasama işlemleri aleyhine doğrudan bireysel başvuru yapılamaz” kuralının yer alması, “temel hak ve özgürlüklerin kamu gücü tarafından ihlali” olarak belirlediği fiil ve faili anayasaya aykırı bir biçimde daraltmaktadır. Anayasaya aykırılık bir yana, Alman Anayasa Mahkemesinin yakın denebilecek bir tarihte verdiği bir karar bunun ne derece yanlış

olduğu göstermeye yeterlidir.

(Sözkonusu karar, teröristlerce ele geçirilen bir uçanın düşürülmesine olanak tanıyan bir yasa ile ilgilidir. Konu “başka insanların yaşamını korumak amacıyla uçaktaki masum insanların yaşamına son verilebilir mi?” sorusu olarak anayasa şikâyeti yoluyla Federal Anayasa Mahkemesi önüne gelmiştir. Davayı açanlar şikâyetlerini doğrudan doğruya Yasanın anılan hükmüne yöneltmişlerdir. Bu yasa yürürlüğe girmekle kişiler her an doğrudan ve güncel bir müdahalenin muhatabı durumuna gelmişlerdir. Çünkü herkes, her an teröristlerce ele geçirilen bir uçanın içinde olabilir ve böyle bir uçanın, binlerce insanın yaşadığı bir mekâna intihar uçuşu yapabilmesi mümkündür. Ve siz burada uygulamayı beklerseniz, dava açma olanağı bulmadan ölürsünüz. Belki bu çok uç bir örnek. Ama bu dava görülmüş ve uçak düşürmeye izin veren madde, hiçbir uygulama olmadan iptal edilmiştir.)

Sonuç olarak bütün bu sakıncalar, yasanın aceleyle getirilmeden üzerinde derinlemesine düşünülmüş ve tartışılarak hazırlanması gerektiğini ve Anayasa şikâyetinin başarıyla uygulanmasının böyle bir altyapıyı zorunlu kıldığını göstermektedir. Baromuzun bu konuda somut önerilerine ilişkin çalışması devam etmekte olup, çalışma kısa süre içerisinde konuyla ilgili tüm makamlara ve kurumlara sunulacaktır.

Bu konudaki hazırlıkların yararlı ve verimli olması isteniyorsa, yukarıda özetlediğimiz gereksiz ve sakıncalı aceleden vazgeçilerek, konunun uzman ve uygulayıcılarıyla birlikte işbirliği içinde serinkanlılıkla ele alınarak yapılandırılması sağlanmalıdır.

Gündem Hızla Değişince...

BİLGİLENDİRME KONFERANSLARI ÇOĞALDI

Hepimiz farkındayız ve tabii hepimiz gündemdeki bu hıza yetişmeye çalışıyoruz. Bir yanda Torba Yasa diye anılan yasa ve getirdikleri, diğer yanda uzun bir süredir beklenen değişiklikleriyle üç temel yasa değişikliği. Hemen hemen hepsiyle ilgili sizlerden gelen istekleri de dikkate alarak konferans ve sempozyumlar hazırladık ve ilginize sunduk. Tamamını ayrıntılı olarak Bülten içine almamız takdir edersiniz ki olanaklı değil. Ama kısa kısa başlıkları ve içerikleri paylaşmak isteriz.

“İzmir’in Su Sorunu ve Politik Yaklaşımlar-Efem Çukuru Altın Madeni ve Çamlı Barajı.” Sempozyumu

5 Mart 2011 tarihinde, İzmir Barosunu çevre konusundaki yaklaşımını, anlayışını ve eylemliliğini destekleyen bir sempozyumun düzenlenmesine ortak olunmuştur. Ege Üniversitesi, İzmir Tabip Odası, TMMOB İKK ile ortak düzenlenen sempozyumun başlığı, İzmir’in Su Sorunu ve Politik Yaklaşımlar- Efem Çukuru Altın Madeni ve Çamlı Barajı.”

“Avukatların Sosyal Güvenliği” Konferansı

17 Mart 2011 tarihinde, 2008 yılında değişen sosyal güvenlik yasaları ve topluluk sigortası kavramının kaldırılmasıyla, çoğu meslektaşımızın gerek bağılı olacağı sistem, gerekse emeklilik koşullarına dair zihinleri hükümet eliyle karıştırıldı. Bunu giderebilmek amacıyla “Avukatların Sosyal Güvenliği” başlığı altında İzmir Bölgesi Sosyal Güvenlik Kurumu Eğitim Biriminden Sayın Hüseyin Çağlar, Sayın Dilber Coşkun ve Sayın Orhan Gencer katıldığı bir konferans düzenlenmiştir.

“Avrupa Birliği Hukukunun Sistematiği” Konferansı

24 Mart 2011 tarihinde, Baromuzun Uluslararası İlişkiler ve AB Hukuku Komisyonu tarafından düzenlenen konfe-

ransta ve İzmir Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Uluslararası Hukuk Anabilim Dalı öğretim görevlisi Sayın Bahar Yeşim Deniz tarafından “Avrupa Birliği Hukukunun Sistematiği” başlıklı bir sunum yapılmıştır.

“Vergi Borçlarının Yapılandırılması, Avukatların Vergi Sorunları ve Sorumlulukları” Konferansı

25 Mart 2011 tarihinde, “6111 sayılı Yasa Kapsamında Vergi Borçlarının Yapılandırılması, Avukatların Vergi Sorunları ve Sorumlulukları” başlıklı bir konferansta, İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı Tahsilat Müdürü Sayın Okan Akayol; İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı İhtilafli İşler Müdürü Sayın Av. Metin Borucu ve İzmir Barosu üyesi Sayın Av. Mustafa Coşkun hakikaten çoğu meslektaşımızın derdi olan bu önemli konuda desteklerini esirgememişlerdir. Bu konuyla ilgili Baromuz üyesi Av. Filiz Askan’ın bir makalesini Bülten’e ek şeklinde, ayrıca basılmış olarak bulabilirsiniz.

“Olağanüstü Yargılamaların Olağanlaşmış Hali: “Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri” Sempozyumu

15-16-17 Nisan 2011 tarihlerinde ise “Olağanüstü Yargılamaların Olağanlaşmış Hali: Özel Yetkili Ağır Ceza Mah-

kemeleri” başlıklı gerçekten oldukça önemli bir sempozyuma İzmir Barosu ev sahipliği yapmıştır. Sempozyumun programını, oturum başlıkları ve katılımcıları anmak isteriz:

15 Nisan 2011

1. Oturum: Olağanüstü Yargılamalar ve Medya: Oturum başkanı Av. Noyan Özkan, konuşmacılar: Gazeteci-yazar Ragıp Zarakolu, gazeteci-yazar Ertuğrul Mavioğlu, gazeteci-yazar İsmail Saymaz, Av. Fikret İlkiz.

2. Oturum: Olağanüstü Yargılamalar ve Hukuk, Demokrasi, Özgürlükler Paradoksu: Oturum başkanı Av. Ercan Demir, konuşmacılar: Yargıç Leyla Tarhan Köksal, Ankara Cumhuriyet Savcısı Fuat Ha-

zer, Yargıç Kemal Şahin, Av. Selçuk Kozağaçlı.

16 Nisan 2011

Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri (CMK m.250)

Oturum başkanı Av. Güney Dinç, konuşmacılar: Prof. Dr. Duygun Yarsuvat, Av. Bahri Bayram Belen, Doç. Dr. Tuğrul Katoğlu, Av. Turgut Kazan, Yard. Doç. Dr. R. Murat Önak, Av. Hasan Fehmi Demir.

17 Nisan 2011:

Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri ve Özel Soruşturma Usulleri başlığı altında ‘Baro Başkanları Toplantısı’ yapıldı ve sonuç bildirgesi açıklandı. Bildiriye gelecek sırayımızda yer vereceğiz.

Kadın Hakları Komisyonu

BİR TOPLU TECAVÜZ DAVASI:
FETHİYE VAKASI

Av. Aytül ARIKAN

İzmir Barosu Üyesi

1992 yılından beri İzmir'de avukatlık yapıyorum. 1999 yılından bu yana İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu bünyesinde kadın çalışmalarına katılıyorum. Mağdur B.S'nin Fethiye'de görülen tecavüz davası, esasen yargıda toplumsal cinsiyet rollerinin etkinliğini gösteren, erkek egemen bakışı tüm çıplaklığı ile ortaya koyan bir tablo içermektedir. Davanın açılması ise kelimenin tam anlamıyla kadın dayanışmasının bir sonucudur.

Kadın bedenindeki sömürü ve şiddet vakalarındaki giderek artan ivme neyin sonucunda oluşmuştur? Adalet mekanizmasından sokaktaki yaşam dinamiğine kadar uzanan, erkek cinsiyetçi bakışıyla beslenen, adalet sisteminde adeta mağduru sanık yerine koyan bir duruşun sonucudur. Aşağıda size bir hukukçu bakışıyla medyaya da yansıyan bu davadan söz etmeye çalışacağım.

Dava dosyasının kısa özeti

Mağdur B.S, ikisi 18 yaşından küçük, ikisi kendisinin öğretmeni, biri Milli Eğitim Bakanlığı müfettişi, biri emekli öğretmen, biri müzisyen, biri işçi olmak üzere, bedensel ve fiziksel karşı koyması (bir ilaç verilerek) engellenerek, örgütlü ve tasarlanmış bir cinsel saldırı iddiası ile 10 Mart 2008 tarihinde Fethiye Savcılığı'na başvurmuştur. Mağdur B.S. olayı geçici bir hafıza kaybı nedeniyle daha sonra hatırladığını belirtmiş, bu nedenle 9 ay sonra başvurusunu yapabildiği.

Olaydan sonra İstanbul ilinde yaşamaya başlayan mağdur, şüphelilerden birinin kendisini telefonla araması ile tecavüz olayını hatırlamaya başlamıştır. B.S. hukuksal, psikolojik destekler almaya başlamıştır. Soruşturma, 18 yaşından büyük ve küçükler olmak üzere iki dosya olarak görülmüştür. Soruşturma dosyalarında deliller (şüphelilerin telefon kayıt dökümleri, baz istasyonundan tespitler, bilgisayardan kayıt, veri tespiti amacıyla uygun olarak toplanmadığı gibi, buna ilişkin istemler nazara alınmamış; olay yeri ve gelişmelerine dair ayrıntılı müşteki beyanı, psikolojik ve adli rapora rağmen, olayla ilgili "şikayetçinin iddiası dışında bir delil olmadığı" gerekçesi ile takipsizlik kararı verilmiştir.

Takipsizlik kararlarına itiraz edilmiş; bu itirazlar da reddedilmiştir. Sivil toplum kuruluşlarının ve hukukçuların desteğiyle Adalet Bakanlığının yazılı emir yolu ile bozması üzerine kamu davası açılması sağlanmıştır. Kamu davasının açılması, kadın kuruluşlarının olaya sahip çıkması ve kadın haklarına duyarlı meslektaşlarımızın özverişi ile olaydan 3 yıl sonra erişilen bir sonuçtur.

Onsekiz yaşından küçük şüpheliler hakkında Fethiye Ağır Ceza Mahkemesi 2010/(...) E. sayılı davanın ilk duruşmasına İzmir Barosu temsilcileri gözlemci olarak katılmıştır. 26 Ocak 2011 tarihli duruşmada, (aynı gün) 18 yaşından büyük sanıklar için iddianamenin yeni dü-

zenlendiği öğrenilmiştir. Suça sürüklenen iki çocuğun yargılandığı davanın ikinci duruşmasında, İzmir Barosu müdahale isteminde bulunmuştur. Mahkeme, "suçtan doğrudan zarar görmediği" gerekçesiyle istemi reddetmiş ve dava dosyasını onsekiz yaşından büyük sanıklar hakkında görülen dava dosyası ile birleşmiştir.

Davaya katılma istemimizi hangi yasal dayanaklara dayandırmıştık?

"Avukatlık Kanununun "Baroların Kuruluş ve Nitelikleri" başlığını taşıyan 76. maddesi, baroların avukatlık mesleği ile ilgili görevlerin yanı sıra, "(...)hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak(...)" ile de görevli saymaktadır. Yasanın baro yönetimi kurullarının görevlerini düzenleyen 95/21 maddesinde ise "hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak, korumak ve bu kavramlara işlerlik kazandırmak" yer almaktadır. İki madde birlikte değerlendirildiğinde, baroların hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak ve koruma görevinin, yönetim kurullarınca hayata geçirileceği açıktır.

Soruşturma sırasındaki eksiklikler ve kamu davası açılması aşamasına kadar yaşananlar dikkate alındığında bu ve benzer davaların açılmasında sivil toplum kuruluşlarının desteği yadsınmaz bir gerçektir. Dava sırasında maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için adil ve dikkatli bir yargı-

lamaya ihtiyaç olduğu da ortadadır. Keza 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu da davaya katılımımıza bizce olanak tanımaktadır. Kanunun "kamu davasına katılma" başlığını taşıyan 237. maddesinde, davaya katılmaya hakkı olanları "mağdur" ve "suçtan zarar gören" "gerçek ve tüzel kişiler" olarak belirtilmiştir.

Suçtan zarar gören kavramının, suçtan doğrudan doğruya zarar göreni olan "mağdur"dan daha geniş anlam ifade ettiği açıktır. "Suçtan zarar gören" kavramına ilişkin herhangi bir tanımlama yapılmamış olması nedeniyle mahkemeler, suçtan zarar göreni önüne gelen her somut olayda ayrıca değerlendirmek ve olayın niteliğine göre bu konudaki ihtiyacı saptamak durumundadır.

Böyle bir olayda, sivil toplum örgütlerinin, Baro'nun veya müdahil olmak isteyen avukat kadınların zarar gören kavramına dahil sayılması kaçınılmaz olmalıdır. Bu şekilde, Kadın Ayrımcılığının Önlenmesine Dair Sözleşmeden kaynaklanan devlete ait yükümlülükler de yerine getirilmiş olacaktır. Suçun haklı menfaatlerini ihlâl ettiği herkesin, suçtan zarar gördüğünü kabul etmek gerekir. Bu suçların yargılanmasında madde gerçeğe ulaşılması, suçluların cezalandırılması konusunda, binlerce kadın üyesi bulunan ve Avukatlık Kanununa göre (m.46) hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunma ve koruma amacıyla çalışan Baronun veya kadın derneklerinin haklı menfaat-

Kadın Hakları Komisyonu

8 MART DÜNYA EMEKÇİ
KADINLAR GÜNÜ KUTLANDI

lerinin bulunduğu kuşkusuzdur. Bu kurumların da valarda aktif rol alması, bu suçların engellenmesine katkı sağlayacaktır.

Onsekiz yaşından büyük sanıkların dosyası

Fethiye Ağır Ceza Mahkemesinin 2011/ (...) E. sayılı davasında, İzmir Barosunun müdahillliği konusunda dinlenmeyen sanıkların dinlenmesinden sonra karar verilmek üzere duruşma 27 Mayıs 2011 tarihine ertelenmiştir.

Acı olan B.S gibi pek çok mağdurun, B.S. kadar destek görme şansını yakalayamama korkusu ile hukuksal başvurularını dahi yapmayarak, *erkek egemen zihniyetin toplumun pek çok kurum ve kuruluşlarında sinmiş olduğu gerçeği ile burun buruna yaşamak zorunda kalmalarıdır.*

Başta tüm hukukçuların (avukat, savcı, hâkim, akademisyenler) ve emniyet birimlerinin erkek egemen bakıştan sıyrılmaları zorunludur. Cinsel saldırı başta olmak üzere, kadına yönelik her türlü şiddetle mücadelede hukukçu olmanın etik ve mesleki sorumluluklarına sahip çıkılması ayrıca zorunludur. Hukuk sistemindeki mücadelenin etkin hale geçmesi, adil tatminin sağlanması ise yargıda ve toplumsal hayatta cinsiyetçi duruştan sıyrılmak ve bu hususta farklılıkların geliştirilmesi ile gerçekleşecek inancındayım.

Kadın Hakları Komisyonumuz, hızlı, aktif bir çalışma ve eylemlilik üreten komisyonlarımız arasında yer alıyor. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü nedeniyle bu yılda bir dizi etkinliğe imza attıkları gibi, İzmir Barosu Bülteni çıkmadan onlar içeriği zengin bir bülteni hazırlayıverdiler.

Gün, bir hafta gibi kutlandı ve açılış, İzmir adliyesindeki "Yaşam ve Kadın" konulu sergi ile yapıldı. Açılış kokteyli izledi. 14 Mart 2011 günü ise, baro başkanımız Av. Sema Pekdaş'ın moderatörlüğünde, Ankara 8. Aile Mahkemesi Yargıcı Eray Karınca ve DEÜ Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Serpil Salaçin'in katıldığı, "Hak İhlalleri ve Kadın" başlıklı panel ilginize mazhar oldu.

Kadın Hakları Komisyonu

465 34 25 NUMARALI TELEFON:
AİLE İÇİ ŞİDDET DANIŞMA HATTI

Kadın Hakları Komisyonu'nun yeni dönem çalışmaları nasıl başladı?

Izmir Barosunun insan haklarına saygılı, eşit ve adil bir toplum uğruna mücadele yürüttüğü, meslek örgütü olmasının yanı sıra Avukatlık Yasasıyla tanımlanan görevini de ciddiye aldığı malûmunuz. Kadınları, aile içi şiddetin, cinsel istismarın, sömürünün, ucuz işgücünün mağduru olarak görmek istemeyen; bu amaçla kadınların gerek yasalar karşısında, gerek günlük hayatlarında özgürlük ve eşitliklerinin sağlanması amacıyla çaba sarf eden İzmir Barosunun "Kadın Hakları Komisyonu", uzun yıllardır çalışmaları etkin ve etkili bir biçimde sürdürüyor.

4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanununun aktif olarak uygulanmasını sağlamak amacıyla "465 34 25" numaralı Aile İçi Şiddet Danışma Hattı ile aile içi şiddet mağduru kadınlarımıza Baromuzda derhal ulaşmaları ve hukuksal destek almaları imkânı getirilmiştir. Böylece 2010 Ekim'inden bu güne kadar başvuruda bulunan mağdurlara tam kapsamlı hukuksal destek sağlanmış, tüm bu kadınlar için sığınma evi, maddi yardım, eğitim gibi konularda İzmir Valiliği, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu ve ilgili Belediyelerle koordinasyon içinde çalışılmıştır. Bu çalışmalarla mağdurlar şiddet ortamından derhal uzaklaştırılarak; uygulanan hukuksal, ekonomik ve sosyal tedbirlerle kadının ve dolayısı ile toplumun korunması ve şiddetin normal bir davranış biçimi olarak algılanması önüne önemli ölçüde geçilmiştir.

Kadının statüsünü belirleme hususunda yasal değişiklikler yapan devletin, her aşı-

mada sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, meslek odaları, kısaca sorunun tarafı olma sorumluluğunu hissetmeden her kurumun destek ve önerilerini alması, etkin bir mücadele platformu kurması, toplumda cinsiyet eşitliği bilincinin oturmasını ve kadına yönelik şiddetin son bulmasını sağlayacaktır. Bu çerçevede sivil toplum kuruluşları ile yapılacak ortak çalışmaların verimliliğine inanan İzmir Barosu Yönetim Kurulu; İzmir Valiliği Kadın Hakları İl Koordinasyon Kurulu, TÜBAKKOM, İzmir Kadın Kuruluşları Birliği, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kadın Meclisi, Şiddete Karşı Kadın Koordinasyonu, Aile İçi Şiddet Mağduru Kadın ve Mağdur Çocuklara Yönelik Verilen Hizmetlerin ve Kurumsal Kapasitenin Arttırılması ve İşbirliğinin Geliştirilmesi Komitelemine Komisyonumuzda görev alan avukatları atamak sureti ile işbirliği sağlamıştır.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Gününde kadınların yaşadıkları sorunlara ilgiyi arttırmak isteyen Kadın Hakları Komisyonu 25 Kasım 2010 tarihinde Bayraklı Adliyesi 4.Kat Baro Lokalinde, meslektaşların yoğun ilgi ve katılımıyla, basın açıklaması, "Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadelede Baroların Rolü" konulu söyleşi ve bir kısa film gösterimi yapmıştır.

Komisyonumuz, Türkiye'de ve İzmir'de yaşanan kadına yönelik şiddet vakalarının artışı da göz önünde bulundurularak, şiddete yönelik hukukçu hassasiyetinin oluşturulması ve ulusal ve ulusal üstü mevzuat değişiklikleri konusunda takibin sağlanması amacı ile 21-22 Ocak 2011

tarihlerinde "Kadına Yönelik Şiddet Olgusunun Sosyal, Psikolojik ve Hukuksal Boyutu" konulu sertifikalı eğitim çalışması düzenlemiştir. Sözkonusu çalışmada, Prof. Dr. Melek Göregenli "Ayrımcılığın Sosyal-Psikolojik Arka Planı ve Nefret Suçları"; Dr. Türkcay Baykal, "Şiddet Olgusu, Şiddete Maruz Kalanlarla İle Görüşme Teknikleri"; Doç. Dr. Akça Toprak Ergözen "Aile İçi Şiddet Olgularında Medikolegal Değerlendirme"; Av. Özlem Yılmaz ve Av. Ayten Tekeli "AIHM Kararları Işığında Kadına Karşı Ayrımcılık ve CEDAW"; Av. Birgül Değirmenci, "TCK'da Kadına Yö-

nelik Şiddet ve Cinsel Suçlar"; Av. Aytül Arıkan, "4320 Sayılı Ailenin Korunması Hakkındaki Kanun ve Yönetmeliği"; Av. Pelin Erda, "Uygulama ve Uygulamada Yaşanılan Sorunlar" konularında sunum yapmışlardır. Eğitim çalışmasının tamamına katılan avukatlar, İzmir Barosu Adli Yardım sistemi içerisinde yer alan 4320 sayılı Yasa ve Kadına Yönelik Şiddet Grubuna dahil edilmişlerdir.

4320 sayılı Yasada yapılacak değişikliklerle ilgili olarak Kadın Hakları Komisyonunun oluşturduğu çalışma grubu önerilerini aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

Prof. Dr. Melek Göregenli

Dr. Türkcay Baykal

Av. Pelin Erda

Av. Aytül Arıkan

Av. Birgül Değirmenci

Salondan bir görüntü

Doç. Dr. Akça Toprak Ergöner

Sertifika töreni

4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı Hakkında Öneriler:

- 1-Yasanın adı "Şiddetten Koruma Kanunu" veya "Şiddetin Önlenmesi Kanunu" olarak değiştirilmelidir.
- 2-Yasaya, boşanma kararı kesinleşmiş olsa dahi şiddet tehdidi altında yaşamaya devam eden veya şiddete uğrayan aile bireylerini de koruyan bir düzenleme getirilmelidir.
- 3-Yasada, yalnızca TMK uyarınca meşru kabul edilebilen evlilik birliklerinin taraflarını değil, "her türlü" birliktelik içinde yer alan bireyleri şiddete karşı koruyan bir düzenleme yer almalıdır.
- 4- Çiftlerin sadece ortak çocuklarını değil, ortak olmayan çocuklarını da

kapsayacak biçimde düzenlemeler yer almalıdır. Yasadaki "müşterek çocuklar" kavramı, ailenin ortak olmayan çocuklarını koruma dışı bırakabilecektir.

- 5-Başvurunun yapıldığı gün- "aynı gün" - koruma kararı verilecek şekilde düzenleme yapılmalıdır. Tatil günleri de göz önüne alınmalıdır.
- 6-"Aynı çatı" kavramı yasadan çıkarılmalıdır, zira "aynı çatı" ibaresi, bir kesimi koruma dışı bırakabilecek bir kanaat uyandırabilmektedir.
- 7-Nafaka ile ilgili doğrudan ve en hızlı ödemeyi sağlayacak şekilde düzenleme yapılmalıdır. Yasada, fon kurulması ile ilgili düzenleme yapılmalıdır.
- 8-Koruma kararının ihlali durumunda verilecek ceza caydırıcı olmalıdır.(Örneğin 1 yıl) Ayırı-

ca seçenek yaptırımlara çevrilmemelidir.

- 9-Şiddet türleri, yasada, yönetmelik ile uyum sağlayacak şekilde yer almalıdır. "Her türden şiddet" kavramına yer verilerek kapsamı genişletilmesinin önü açılmalıdır.
- 10-Mağdura CMK gereği müdafii atanması CMK'nın ilgili maddesine atfı yapılarak yasada yer almalıdır.
- 11-Aile içi şiddet suçları, CMK 100/3 kapsamı içine dahil edilmelidir (tutuklama nedenleri-katalog suç gibi).
- 12- Velayet hakkının kime ait olduğu, koruma kararında düzenlenmelidir. Çocuklarla kurulacak kişisel ilişki ile ilgili karar verilirken, yetkili uzmanlardan alınacak raporlar dikkate alınmalıdır.
- 13-Yaşam hakkı tehlikede olan bireyin sığınma evine yerleştirilmesi için ge-

rekli düzenlemeler yasada yer almalıdır.

- 14-Yasada, şiddet mağduru kadının istihdamı ile ilgili bir düzenleme yer almalıdır. Şiddet mağduru kadına hukuki, psikolojik, sosyal, ekonomik destek olanağı sağlanması yasada yer almalıdır. Ekonomik olarak bağımsız olmayan kadının şiddet ortamına geri dönmek zorunda kalmasının önüne geçilmelidir.
- 15- Tatil günlerinde şiddete uğrayan birey ile ilgili koruma kararının o günlerde verilebilmesi için düzenleme yapılmalıdır. (Nöbetçi aile mahkemeleri veya savcılıklara mahkemeye sunulmak koşuluyla geçici koruma tedbiri alma yetkisi verilmelidir)
- 16-Şiddet konusunda toplumun eğitilmesi için çalışmalar yapılmalıdır çünkü şiddet, toplumsal bir sorundur.

Yasa Komisyonu

“AVUKATLA TEMSİL ZORUNLULUĞU” hakkını elde etme çabamız ve “ARABULUCULUK YASA TASARISI”na dair çalışmalarımız

Komisyonumuz 2010-2012 dönemi çalışmalarına başlarken, önceliği Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasasında yapılacak değişikliğe vermek istedi. Özellikle, “avukatla temsil zorunluluğu”na ilişkin değişikliğin yasada yer alması en büyük arzumuzdu.

Sizlerin de bildiği gibi ‘avukatla temsil zorunluluğu’ ile ilgili madde önceki 2006 tasarısında da mevcuttu. Yasalaşan son tasarı için uzun zamandan beri çalışan akademisyen kadrosundan oluşan komisyona rağmen, ne yazık ki gerek hak arama özgürlüğü gerek avukatlar açısından çok önemli bu değişiklik konusunda barolar ve TBB sınıfta kalmayı becerdi. Ekim 2010 ayındaki seçim sonrası görevi devralan yeni Yönetim Kurulumuzun ve komisyonumuzun ısrarlı müdahale girişimleri de ne yazık ki yasallaşmaya yetiemedi. Sizlerinde takip ettiği gibi yeni Usul Yasası Ocak 2011 ayında yasaladı ve Ekim 2011’de yürürlüğe girecek.

4 Şubat 2011 günü Usul Yasasındaki değişikliklerin anlatıldığı konferansı dinlemiş ve izlemiş olan meslektaşlarımız ayrıntılardan da haberdar olmuşlardır. Her ne kadar isteğimiz yasa maddesi haline gelmemiş olsa da Komisyonumuzun ve Yönetim Kurulumuzun bu değişiklik ile ilgili hazırladığı yasa maddesi önerisini ve yayın amacıyla kısaltılmış madde gerekçesini sizlerle paylaşmak isteriz. Adalet Bakanlığının hazırlanmış olduğu, “Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı” ile “arabuluculuk (mediation - mediasyon)” sistemine ilişkin çalışmalarını

mızı da yine yayın amacıyla kısaltılmış olarak bilginize sunuyoruz..

USUL YASASINA YÖNELİK ÇALIŞMALARIMIZ

“Avukat ile temsil zorunluluğu”

MADDE 76- (1) Şahıs varlığına ilişkin davalar da dâhil olmak üzere ilk derece mahkemesi olarak bakılan tüm davalar ve bu davaların kanun yolu aşamalarında, avukatla temsil zorunluluğu bulunmaktadır.

(2) Avukatların, hukuk fakültesi mezunlarının kendilerinin davada taraf olması hâlinde, şahısları ile ilgili dava ve takipleri bizzat takip edebilirler.

(3) Avukat aracılığı ile dava açmak, savunmak ve takip edebilmek için yeterli ekonomik gücü olmayanlar 1136 sayılı Kanunun 176 ve HMK’nin adli yardıma ilişkin maddelerindeki düzenlemelere göre adli yardım imkânlarından yararlanırlar.

Madde Gerekçesi:

Hukuk devletinin olmazsa olmaz koşulu olan “bağımsız yargı”, yargının olmazsa olmaz koşulu olan “savunma” ile birlikte anlam kazanır. Savunma, “sav-savunma-karar” üçgeninden oluşan yargının vazgeçilmez ögesidir. Adaletli bir yargılamanın varlığı, ancak avukatın etkin katılımıyla sağlanabilir. Avukatlığın önemi ve özelliği nedeniyle bu mesleğe girişin kimi koşul ve kayıtlamalara bağlı kılınması, hukuk devletinin ve adil yargılama hakkının gereğidir.

(...)

Yargılama diyalektiğinin savunma bölümünü oluşturan avukatlar, adil yargılanma açısından hukuk ve ceza yargılamasında önemli role sahiptirler. Avukatların delil toplaması, mahkemeye sunmaları, mahkemeye karşı taraf ve savcılıklar tarafından sunulmuş delilleri incelemeleri, bu tür belgelerin taraf vekillerine sunulması, zorunlu müdafiliğin adil yargılanma hakkı kapsamında etkin hale getirilmesi, cezaevleri görüşmelerinin makul önlemler dışında engelsiz yapılması ve “savunmanın itham ile başlaması” ilkesinin gerçekleştirilmeye yönelik tedbirlerin, ilgili kurumlarla işbirliği halinde alınması gerekmektedir. Adil yargılama hakkının en önemli unsuru olan ‘silahların eşitliği’ ilkesinin yargı alanında uygulanabilmesi, bu koşulların gerçekleşmesi ile doğru orantılıdır. Ayrıca, bunun insan hakları ihlalleri konusundaki önleyici etkisinden de yararlanılacaktır.

(...)

Hukuk davalarında sağlıklı olarak hakkın korunabilmesi ve elde edilebilmesi maddî hukuk bilgisi yanında, usul hukuku bilgisi sahibi olmayı gerektirmektedir. Bu bilgilere sahip olabilmek ve edindiği bilgileri gerektiği gibi ihtiyaç hâlinde kullanabilmek ise, hukuk eğitimi olarak avukatlık veya hâkimlik stajı yapılarak elde edilebilmektedir. Dava ve cevap dilekçesinin yazılması, hakkın ispatına yarayan delillerin belirlenip mahkemeye bildirilmesi, süreler, itirazlar, kanun yollarına başvuru gibi her biri kendi içinde haklı sonuca ulaşabilmede özel önem taşıyan işlemler, hakkı savunmak ve elde ede-

bilmek yönünden büyük önem taşımaktadır.

(...)

Adli yardıma gereksinim duyacak her vatandaşa, 1136 sayılı Yasanın 176 ve devamı maddelerinin sağladığı adli yardım imkânı sebebiyle, Adalet Bakanlığınca yapılan düzenleme metninin bütçeye kesinlikle ek bir yük getirmesi de söz konusu değildir. Türkiye Barolar Birliği ve Barolar nezdinde oluşan Adli Yardım hesapları kaynak olarak da kendini besleyen bir düzenlemedir. 1136 sayılı yasanın 176 ve devamı maddelerinde olumsuz bir değişikliğe gidilmediği sürece, düzenlemenin çağdaş hukuk sistemleriyle yarışacak ve ufku açık bir düzenleme olacağı da gerçekçi bir değerlendirmedir.

“Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı”na dair çalışmalarımız

Adalet Bakanlığının hazırlanmış olduğu, “Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı” ile “arabuluculuk (mediation - mediasyon)” sisteminin, yakın zamanda hukuk sistemimize girmesine ilişkin çalışmalar yürütülmektedir.

Adalet Bakanlığınca, Avusturya Federal Kanunu model alınarak hazırlanan Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanun Tasarısına göre, üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri işlerden kaynaklanan hukuk uyuşmazlıklarında taraflar isterlerse hakim önüne gitmeden veya davanın görülmesi sırasında “arabulucu” (mediatör) önünde uzlaşacak, arabulucu önünde uzlaşmayan taraflar, da-

ha sonra mahkemeye gidebilecekler veya açılmış davaya devam edebileceklerdir.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanun Tasarısına, mahkemelerin yönlendirdiği arabuluculuk sürecinin tamamlanması gereken azami süreye ilişkin bir hüküm bulunması gerektiği düşüncesindeyiz. Davanın ne kadar bekletileceğini de belirli hale getirecek olması nedeniyle, azami bir süre öngörülmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

Sav -savunma- hüküm diyalogunda adil, gerçeği tespit eden karara ulaşılması süreci bakımından sav kadar savunmanın da önemli olduğu şüpheden uzaktır. Bu bakımdan hak arayan ve bunun için yargı organına başvuran vatandaşın ister kamu hukuku ister özel hukuk nitelikli olsun çözümü için mahkemeye başvurduğu uyuşmazlık bakımından hukuk devletine yarıyor yargı faaliyetinin icra olunması ve adil kararın tesisi noktasında, avukat (savunma) hakkı ondan esirgenmemelidir. Devlet bu hususta Anayasasının 36. maddesi gereği yargısal temel hakkın yaşama geçirilebilmesinden sorumludur. Bu bağlamda ceza hukukundaki zorunlu müdafilik sistemi gibi özel hukuk uyuşmazlıklarında da avukatla temsil zorunluluğunu, adli yardım sistemini yaşama geçirmek, Devlete düşen bir pozitif yükümlülüktür.

Adalet hizmetlerinin toplumun tüm kesimlerine eksiksiz ve adil olarak ulaştırılmasını sağlayacak bir sistemin oluşturulması hukuk devletinin gereklerinden biridir. Özellikle dezavantajlı (çocuklar, kadınlar, engelliler, yaşlılar ve yoksullar) kesimlerle ilgili uyuşmazlıkların amacına uygun bir şekilde çözülmesi için geliştirilen önlemler adalete erişimin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Komisyonumuzda eleştirel anlamda üç görüş oluşmuştur:

1. Tasarıya tamamen karşı çıkan görüş şunları ileri sürmüştür: Tasarının Anayasasının Cumhuriyetin niteliklerini

düzenleyen 2. maddesine; değiştirilemeyecek hükümleri düzenleyen 4. maddesine; devletin temel amaç ve görevlerini düzenleyen 5. maddesine; egemenliği düzenleyen 6. maddesine; yargı yetkisini düzenleyen 9. maddesine; kanun önünde eşitlik ilkesini düzenleyen 10. maddesine; Anayasasının bağlayıcılığı ve üstünlüğünü düzenleyen 11. maddesine aykırılık taşıdığı.

2. Diğer bir görüş ise temel olarak arabuluculuk faaliyetinin hukukçular tarafından yapılmasını; arabulucu seçilecekler için asgari yaş düzenlemesi getirilmesini ve bu yaşın 28-30 yaşından gün almış kişiler arasından seçilmesini; eğitim kurumlarının özel kurumlar olmaması gerektiği bu eğitimin üniversiteler ya da Türkiye Barolar Birliği gibi kurumlarca verilmesi gerektiği ve arabulucuların görev ve yetki sınırı ile görev sürelerinin belirlenmesi, belirli zamanlarda arabulucuların tekrar sınava girişin zorunlu tutulması gerektiği düşüncesini ileri sürmüştür.

3. Üçüncü görüş ise arabuluculuk faaliyetinin yalnızca ticari işlerde ve tacirler arasında yapılması gerektiği; arabulucular için asgari yaş düzenlenmesi olmasını; hukukçular dışında arabulucu olacak kişilerinde uzmanlık alanları belirtmek ve il bazında olmak kaydıyla arabuluculuk yapmaları gerektiği; ve kurulun oluşturacak katılımcılar arasına yerel yönetimden temsilciler ile diğer bazı odaların, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB), Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB), Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin de (TZOB) yer alması gerektiği ileri sürülmüştür.

Tüm bu görüşler birlikte değerlendirildiğinde Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanun Tasarısı eleştirilerimiz kanun maddesi bazında değerlendirilmiş ve tasarımın eleştirisi aşağıda sunulmuştur. Komisyonumuzun ve İzmir Barosunun eleştirisini sunduğumuz madde başlıkları şöyledir:

- Uygulama alanı/1. madde
- Tanımlar/2. madde
- İradî olma ve eşitlik/3. madde
- Beyan veya belgelerin kullanılabilmesi/5. madde
- Ücret ve masrafların istenmesi/7. madde
- Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması
- Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi/9. madde
- Reklam yasağı/ 10. madde
- Tarafların aydınlatılması/11. madde
- Arabulucuya başvuru/ 13. madde
- Arabulucunun seçilmesi/14. madde
- Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi/15. madde
- Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelerle etkisi/16. madde
- Arabuluculuğun sona ermesi/17. madde
- Tarafların anlaşması/18. madde
- Arabulucular sicilinin tutulması/19. madde
- Arabulucular siciline kayıt şartları/20. madde
- Arabuluculuk eğitimi/22. madde
- Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi/23. madde
- İzin süresinin uzatılması/24. madde
- Arabuluculuk yetki belgesi/25. madde
- Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü/ 26. madde
- Eğitim kuruluşuna verilen iznin iptali/27. madde
- Kuruluş ve teşkilat/28. madde
- Kurul/31. madde

Komisyonumuz bu çalışmalarının dışında "Avukatlık Kanunu Taslağı ve Avukatlık Hukuku" üzerinde de çalışmaya başlamıştır. Diğer tüm Baro komisyonları gibi biz de sizlerin katılımıyla daha da güçleneceğimize inanıyor ve bekliyoruz.

DAMGA VERGİSİ VE KİRA ALACAĞINA İLİŞKİN İCRA TAKİBİ

488 sayılı Damga Vergisine tabi sözleşmelerin (örneğin; kira alacağına ilişkin 13 örnek takipler gibi) takip dayanağı olarak kullanılması halinde, icra dairelerinde Damga Vergisi'nin tahsil edilmemiş olması gerekçe gösterilerek takip taleplerinin kabul edilmediği veya damga vergisinin yatırılmasının takip açma şartı olarak değerlendirildiği tespit edilmiştir.

Meslektaşlarımızın damga vergisinin peşinde koşması gibi bir yükümlülükleri olmadığı, sadece icra müdürlüğünün damga vergisine tabi bir sözleşmenin takip dayanağı olarak kullanılması halinde, damga vergi alınıp alınmadığının denetlenmesi bakımından ilgili vergi dairesine ihbarda bulunma yükümlülüğü bulunduğu, bizzat yatırılmasının sağlanmasının icra müdürlüklerinin görevi olmadığı hususu meslektaşlarımızın bilgisine saygıyla sunulur.

Kent ve Çevre Komisyonu

YAŞAM HAKKI ELİMİZDEN ALINIRKEN...

İzmir Barosu Kent ve Çevre Komisyonunun çalışmalarına 1990'lı yılların sonundan beri aşına sayılırsınız aslında. Doğanın ve aslında değer taşıyan her şeyin hızla ve insafsızca harcandığı, yok sayıldığı yılları yaşıyoruz. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte aynı oranda hırsı da büyüyen insanoglu, kıyılara balık çiftliği kurdurmak için eylem yaparken denize en yakın, en büyük, en dubleks, en tripleks evleri/yazlıkları almaktan bir an olsun imtina etmiyor. Sözünü ettiğimiz imtina etmemek, en alt düzeydeki kötü kullanımı işaret ediyor. Oysa gerek kamu tüzel kişisi olarak devlet ve gerekse özel hukuk tüzel kişileri olarak büyük sermaye sahipleri talanda sınırları tanımıyorlar. Bütün canlıların habitatı göz göre göre ve vahşice yağmalanıyor; yaşam hakkımız elimizden alınıyor.

Komisyonumuz hem kendi ihtiyarıyla belirlediği alanda iş ve eylem üretiyor, hem de yurttaşlarımızdan -çalışma alanı çerçevesinde- İzmir Barosu Başkanlığına gelen istekleri ve yakınlıkları değerlendiriyor. 2010 yılı Ekim ayında yapılan İzmir Barosu Seçimli Olağan Genel Kurul Toplantısının ardında kısa sürede toplantılarına başlayan komisyonumuzun çalışmalarını başlıklar altında ve gerçekten çok özet olarak sizlerin bilgisine sunuyoruz.

Harmandalı Çöplüğü

2 Aralık 2010 tarihinde Çiğli İlçesi, Cumhuriyet mahallesi muhtarı Dursun Ali Kazar, Baromuzla başvurmuştur. Muhtarın başvurusuna göre; "Cumhuriyet mahallesi sınırında bulunan Harmandalı Çöplüğü, yörede yaşayan yurttaşlarımızın ruh ve beden sağlığını; can ve mal güvenliğini tehdit eder hale gelmiştir. Çöplük, hava-su ve toprak kirliliğine de neden olmaktadır. Yöre halkının muhtar aracılığıyla isteği, durumun tespit edilmesi ve çöplüğün kapatılmasıdır.

Muhtar Dursun Ali Kazar'ın başvurusu, ilgisi nedeniyle Komisyonun gündemine alınmış ve komisyon konuyu İzmir

Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Harmandalı Katı Atık Depolama Tesisinin medyada sık sık yer alan faaliyetleriyle birlikte değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmesini, yasal olarak gerekçelendiren Baromuz konuyla ilgili İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığından bilgi ricasında bulunmuştur.

Baromuzun yazısına İzmir Büyükşehir Belediyesi, İZSU Genel Müdürlüğü tarafından yanıt verilmiştir. Söz konusu yanıtta Harmandalı Düzenli Katı Atık Depolama Alanının kurulmasından, fiziki özelliklerinden ve oluşan çöp sularının nasıl tahliye edileceğinden söz edilmiş olup, gerekli iyileştirmelerin 2011 yılı içinde başlatılacağı da belirtilmiştir.

Baromuz, Komisyonumuz aracılığıyla yürüttüğü bu çalışmasını, konuyla ilgili olmaları nedeniyle Şehir Plancıları Odası, Tabipler Odası, TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası ve TMMOB Ziraat Mühendisleri Odasıyla paylaşmıştır.

Allianoi: Sular altında bırakılan antik kent

Antik kent Allianoi ile ilgili pek çok habere yazılı ve görsel medyada mutlaka rastlamışsınızdır. Allianoi mitolojik bağlamda termal bir sağlık yurdudur. Prehistorik döneme kadar uzanan tarihinde Osmanlılar tarafından da kullanıldığı bilinmektedir. Bu tarihi öneminden dolayı İzmir I nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun, 29 Mart 2001

tarhli ve 9226 sayılı kararı ile Allianoi antik kentinin bulunduğu alan birinci derece arkeolojik SIT olarak ilan edilmiştir. Buna rağmen 2863 sayılı Yasaya aykırı olarak Yortanlı barajı inşaatı başlatılmıştır.

Sivil toplum örgütlerinin, yöre halkının, yurttaşların ve bazı sanatçıların çabalarına rağmen insanlığın ortak kültürel mirası olan Allianoi 2010 yılında baraj suyu altında bırakılması amacıyla baraj alanı mülle kaplanmıştır. Allianoi'nin Yortanlı barajı suyu altında bırakılması 8 Aralık 2010 tarihli ve 6340 nolu kararıyla İzmir II nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu uygun buldu.

Koruma kurulunun bu kararından önce yürürlüğe soktuğu "baraj alanının mülle kaplanması ve su tutulmasına ilişkin kararı", İzmir 4. Idare Mahkemesinin 2009/1921 E.-2010/1702 K. numaralı ve 30 Kasım 2010 tarihli kararı ile iptal edilmiştir. Bu nedenle kurulun son kararı da bir öncekine benzer olduğundan iptal edilme ihtimali olduğunu düşünen Komisyonumuz kurulun bu kararında yarıya taşımaya karar vermiştir. Çünkü gelişmeleri İzmir Barosu adına yakından takip eden Komisyonumuz Allianoi'nin üstünün tamamen örtülmüş olması nedeniyle baraj suyunun her an bırakılmasını göz önünde bulundurmıştır.

Komisyonumuzun görüşünü ve çalışmalarını dikkate alan İzmir Barosu Başkanlığı İzmir II nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 8 Aralık 2010 tarihli ve 6340 sayılı kararının İPTALİNİ, yürütmenin durdurulmasını istemli olarak dava etmiştir. Yargılama sürmektedir ama bu aşamaya zaten baraja su bırakıldığından Allianoi artık sular altındadır.

Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı

Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısını inceleyen Komisyonumuz, tasarının bu haliyle yasallaşması durumunda doğanın ve ülkemizin biyolojik zenginliklerinin büyük bir tehditle karşı karşıya kalacağını saptamıştır. İzmir Barosu Başkanlığı özellikle Anayasanın 56. maddesine ve uluslararası doğa koruma sözleşmelerine aykırı olan tasarının ivedilikle TBMM Çevre Komisyonu gündeminden çekilmesini istemiştir. Bu isteğini tasarının tamamını değerlendirip, gerekçeleriyle beraber TBMM Çevre Komisyonuna sunmuştur.

Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu Projesi

Komisyonumuz Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından yap-işlet-devret yöntemiyle bir grup firmaya ihale edilen Gebze-Orhangazi-İzmir (İzmir körfez geçişi ve bağlantı yolları dahil) Otoyolu Projesini çevre hukuku açısından incelemiş ve ayrıca 17 Ocak 2011 günü İzmir de düzenlenen Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu Projesi Halkı Bilgilendirme Toplantısında hazır bulunulmuştur.

Başbakanlığın 8 Aralık 2010 tarihli ve 2779 sayılı resmi gazete de yayımlanan 2010/24 sayılı genelgesinin 9. maddesine göre, “*Proje ve projenin gerçekleştirilmesi için gerekli olan malzeme ocakları, bağlantı yolları, enerji nakil hatları, depo alanları, hazır beton tesisleri, asfalt plenti ile alt ve üst yapı imalatları için gereken üretim tesisleri vb. diğer tesislerin çevresel etki değerlendirmeleri yapılırken projenin 7 Şubat 1993 tarihinden önce yatırım programına alınmış olması durumu dikkate alınacak ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinden muafiyet hususu buna göre değerlendirilecektir*”

Otoyol Yatırım ve İşletme A.Ş tarafından 17 Ocak 2010 günü yapılan bilgilendirme toplantısında, firma yetkilileri tarafından bu projenin 7 Şubat 1993 tarihinden önce yatırım programına alınması ve ÇED Yönetmeliğinin geçici 3. maddesi nedeniyle “*kapsam dışı projeler*” arasında olduğunu ve yasal ÇED yapılmayacağı açıkça belirtilmiştir. Karayolları Genel Müdürlüğü, İzmir 2. Bölge Müdürü Erol Altun ise “*Güzergâhta hiçbir değişikliğin yapılmayacağını, böyle bir ihtimal olmadığını*” toplantıda beyan etmiştir.

Bu durum 2872 sayılı Çevre Kanununun 10. maddesine, uluslararası çevre

koruma sözleşmelerine ve normlar hiyerarşisine açıkça aykırıdır. Otoyol projesi güzergâhı, Marmara ve Ege Bölgesinin tarım alanları, biyolojik zenginlikleri, ormanlar ve çevre açısından çok önemli bir bölgeden geçmektedir. Konu ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının raporlarında, bu projenin kültür ve tabiat varlıklarına yönelik çok önemli risk ve tehditler içerdiği ileri sürülmektedir (örneğin; 29 Eylül 2010 tarihli Bursa Nilüfer Kent Konseyi Raporu ve 10 Ocak 2010 tarihli TE-MA Vakfı raporu).

Bunları dikkate alan İzmir Barosu Başkanlığı, Çevre Kanununun 10. maddesi, 1992 tarihli BM Çevre ve Kalkınma üzerine Rio Zirvesi Sonuç Deklarasyonu, 1992 tarihli BM Rio-Gündem 21 Sözleşmesi, 1992 BM Rio-Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, 1979 Avrupa Konseyi-Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Bern Sözleşmesi, AB 85/337/EEC Direktifini dayanak tutarak projeye ilgili ÇED sürecinin başlatılması; ÇED olumlu kararı ya da ÇED gerekli değildir kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanma ruhsatı verilmemesi; yatırıma başlanmamasına yönelik istemlerini yazılı olarak Çevre Orman Bakanlığına sunmuştur.

Zeytinciliğin Islahı, Yabanilerinin Aşılattırılmasına Dair Yönetmelik

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığınca, Zeytinciliğin Islahı, Yabanilerinin Aşılattırılmasına Dair Yönetmelik’te değişiklik yapılmasına dair bir taslak hazırlandığına dair Komisyonumuz bilgilendirilmiştir. Yönetmelik değişikliği taslağının 3. maddesi ile Yönetmeliğin 23. maddesinin değiştirilerek; zeytinlik sahaları içinde elektrik üretim tesisleri, madencilik faaliyetleri, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış tüm yatırımların yapılacağını öngören düzenlemeler yapılacağı yapılan incelemede saptanmıştır.

Değişiklik taslaklarının karşılaştırılması bir değerlendirmesinin yapılmasına, Taslak metninde yer alan hassas maddelere ilişkin alternatif değişiklik önerileri hazırlanmasına, TBMM Çevre Komisyonuna yazılı olarak, tekrar başlayacak olan komisyon çalışmalarının tarihinden Baro'nun haberdar edilmesi içerikli yazı yazılması istenmiştir.

Bu çalışmamızla bağlantılı olarak Zeytinciliğin Islahı, Yabanilerinin Aşılattırılmasına Dair Yönetmelik’de olumsuz değişiklik yapılmaması için; Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Doğu Akdeniz Zeytin Birliği, Güneydoğu Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, S.S. TARIŞ Zeytin ve Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, T.C. Marmara Belediyeler Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Ulusal Zeytin Ve Zeytinyağı Konseyi, Ziraat Mühendisleri Odası’na konu hakkında kanuna ve uluslararası anlaşmalara aykırı Yönetmelik taslağı çalışmalarına son verilmesine yönelik girişimlerde bulunmaları rica edilmiştir.

İzmir Milletvekili Adaylarına Sorular

12 Haziran 2011 genel seçimleri öncesinde, İzmir’den aday olan milletvekillerine, İzmir’in ve bölgenin çevre sorunlarını hatırlatan ve bu konularda duyarlı olmalarını teşvik etmeyi amaçlayan 50’ye yakın soru, Komisyonumuz tarafından hazırlanmış ve kamuoyuna açıklanmış olup, İzmir merkezli tüm milletvekili adaylarının parti il başkanlıklarına mektupla da gönderilecektir.

Türkiye Çevre Hareketi Avukatları Toplantıları

Türkiye’de yaşanan çevre ihlallerine karşı hukukçuların ortak mücadelesinin örgütlenmesinin yol ve yöntemlerini arayan toplantılardan ilki, Ankara’da 12-13 Şubat 2011 tarihinde yapılmış olunan toplantıya Komisyonumuz adına Av. Yelda Kullap, Stj. Av. Hande Atay ve Av. Cem Altıparmak katılmışlardır.

İkinci toplantı, 26 Mart 2011 tarihinde Zonguldak Barosu’nun ev sahipliğinde “Çevre İçin Hukukçular Buluşuyor” başlığı altında yapılmıştır. Bu toplantıya İzmir Barosu Kent ve Çevre Komisyonu adına Av. Ayşegül Altınbaş ile Stj. Av. Serdar Şengün katılmışlardır.

Üçüncü toplantı 13-14 Mayıs 2011 tarihinde İzmir Barosu’nun ev sahipliğinde yapılacak olup, toplantı tüm ilgililere açıktır.

Her dönemde zorlu işleri yürüten çalışma komisyonlarımızdan biri: “İZMİR BAROSU CEZAEVİ KOMİSYONU”

Her dönemde Baro komisyonlarının işleri yoğun olmuş, gönüllü olmayı amatörlük saymayan meslektaşlarımız, baro yönetimlerine destek vermeyi sürdürmüşlerdir. Cezaevi Komisyonu da bu komisyonlardan biri olup, iş ürettikleri alan nedeniyle manevi olarak daha yorucu bir çalışma yürütmektedirler. Geçmiş yıllarda (özellikle ‘Hayata Dönüş Operasyonu’ ve ‘Ölüm Oruçları’) toplumsal hafızanın -en azından bir bölümüne- kazınmış eylemlerde gösterdikleri varlık, tartışmasız insan haklarını savunan baro yönetimlerinin en büyük yardımcısı olmuştur.

Bu bakış açısıyla yoluna devam etmeyi öngören Komisyon, 23-24 Ekim 2010 tarihinde yapılan İzmir Barosu Seçimli Olağan Genel Kurulunun ardından ilk toplantısını 16 Aralık 2010 tarihinde gerçekleştirmiş ve yeni dönemdeki çalışma alanlarını belirlemiştir.

Okumanızı dilediğimiz yazı, hem Komisyonumuzun varlığından sizleri haberdar etmek, hem de katılımı için ön plana alan İzmir Barosu yönetim anlayışı nedeniyle sizleri Komisyonumuza davet etmektedir.

Çalışma alanlarımız

Mahpusların yaşadığı sorunlar

Ceza infaz kurumlarına girmesiyle beraber çoğu hakkını kullanamayan hükümlü ve tutukluların insan olma onurunun, bir hak olarak varlığını devam ettirdiği kuşkusuzdur. Bu bağlamda tutuklu/hükümlüye karşı ceza infaz kurumuna kabulünden başlayarak tahliyeye kadar insan onuruna uygun bir şekilde davranılması bir zorunluluktur. “Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni” kuruma gelen hükümlü ve tutukluya hakları ve sorumlulukları konusunda (kurum disiplin kuralları, bilgi edinme ve şikâyet edebilme yolları gibi) bilgi verilmesini öngörmektedir. Bu nedenlerle cezaevlerine yapılacak ziyaretlerde Komisyonumuz üyeleri tarafından daha önce hazırlanan broşürlerle beraber mahpuslara

haklarını anlatmak önem arz etmektedir. Bu amaçla Buca Kapalı Cezaevi, Bergama Cezaevi, Kırıklar F1 ve F2 Yüksek Güvenlikli Cezaevleri ilk ziyaret edilecek kurumlar olup, bu ziyaretlerin ardından ilçe cezaevleri ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldıkları cezaevleri ve gözaltı birimleri her ne kadar devletin denetimi altında yerler olsa da, mahpusların işkence ve kötü muameleyle karşı korunmasında izleme faaliyetinin önemi nedeni ile (-komisyon üyeleri bu sıfatla veya temsil ettikleri kişilerin avukatları sıfatı ile-) düzenli olarak ve belli aralıklarda cezaevlerini izleme faaliyetini gerçekleştirerek, denetim mekanizmasını işletmektedirler. Ayrıca cezaevleri ve gözaltı birimlerini izleme faaliyetleri ve bu konudaki uluslararası standartlar konusunda bilgi açığı nedeni ile komisyon

üyeleri izleme faaliyeti yapan diğer kurumlara (örneğin İzmir Valiliği İl İnsan Hakları Kurulu Cezaevleri ve Gözaltı Birimlerini İzleme Komisyon üyelerine) eğitim faaliyetinde de bulunmaktadır.

Avukatların cezaevi görüşlerinde yaşadıkları sorunlar

Avukatların cezaevlerinde yaşadıkları sorunların tespitiyle birlikte yaşanan hak ihlalleriyle ilgili olarak yasal başvuruların yapılması ve meslek sorunu yaşayan avukatlarla dayanışma içerisinde olunması amaçlanmıştır. Bu çerçevede ilk olarak cezaevlerinde mesai saatleri dışında ve hafta sonu avukat ve müvekkil görüşlerinin yapılabilmesi için komisyon üyeleri bir çalışma başlatılmıştır. Böylece özellikle hak ihlallerinin (işkence, kötü muamele, haksız disiplin cezaları vb.) yaşandığı acil durumlara derhal görüşme sağlanmak sureti ile hak ihlallerine derhal müdahale etme imkânı doğabilecektir.

Raporlama ve İzleme Faaliyeti

Komisyon üyeleri tarafından ziyaret edilen cezaevi ve gözaltı birimlerinin insan hakları gereklerine uygunluğunun denetimini sağlamaya yönelik tespit ve değerlendirmeleri içeren raporların hazırlanması ve arşivlen-

mesi amaçlanmıştır. Raporlama faaliyeti esasen izleme faaliyeti esnasında tutuklu ve hükümlülerle görüşmeler yapma, kayıtları inceleme, tıbbi bulgulama yapma, olay öyküsü alma, disiplin cezalarını, kalınan birimin fiziksel koşullarını, iletişim ve haberleşme imkânlarını, tıbbi bakım ve hijyen olanaklarını, beslenme, kantin olanakları ile ortak kullanım alanları ile ilgili olarak edinilen izlenim ve tespitlerin raporlanmasını kapsamaktadır. Böylece sorunlu alanlar belirlenerek çözüm konusunda öncelik sırası oluşturulması amaçlanmıştır. Ayrıca raporlama faaliyeti ile birlikte ziyaret sonrası yaşanan gelişmeleri takip etmek ve karşılaştırma yapmakta mümkün olacaktır.

Bilimsel Çalışmalar Yapmak

Hukuka aykırı hükümler içeren ve bu nedenle gerek avukatların ve gerekse mahpusların hak ihlallerine uğramasına neden olan yasa, yönetmelik ve tüzüklerin iptali ve anayasaya aykırılıkları konusunda başvuruda bulunmak da Komisyonumuzun çalışma alanı içinde yer almaktadır. Böylece cezalandırma ve infaz hukukuna ilişkin ulusal ve uluslararası hukuk normları arasındaki düzenleme ve uygulama farklılıklarını ortadan kaldırmak mümkün olacaktır.

İzmir Barosu Yönetim Kurulu tarafından Baromuz minibusü ile 15 günde bir Bayraklı Adliyesi’nden saat 11.00’de hareket etmek ve saat 16.00’da dönmek üzere meslektaşlarımızın Bergama Cezaevine ulaşımının sağlanmasına, yine 15 günde Bayraklı Adliyesi’nden saat 12.00’de hareket etmek ve 17.00’de dönmek üzere Kırıklar F Tipi Ceza İnfaz Kurumu’na ulaşımın sağlanmasına karar verilmiştir

Çocuk Hakları Komisyonu

BU ÜLKE VE YURTTAŞLARI ÇOCUKLARINI GERÇEKTEN SEVİYORLAR MI?

"Çocuk," üzerinde rahat kalem oynatılan bir kelimedir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana övülen bir bayramdır: '23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'. Onlar geleceğimizdir, sigortamızdır, vatan ve millet onlardan çok şey beklemektedir vs vs vs...

Her daim istismara en açık gruptur, çocuklar. Onlar, 3 yaşından itibaren çaktırmadan yarıştırlıdır; onlar ebeveynin aklına gelen ya da içinde kalmış her kursa gönderilenidir; onlar saksıda çiçektir. Onların saksıda çiçek olamayını, tinercidir; onlar hırsızdır; onlar çocuk mahkemeleri önünde bekleyendir; onlar şiddet dahi görseler nedense polise güvenenlerdir.

İnsan hayatının en zor dönemidir, "çocukluk". Kendi kaderini tayin hakkın yoktur; olsa da zaten farkında değildir. Her şeyi belirleyen ve düzenleyen 'hukuk' çocuğu da belirlemiştir. İşte bu belirlemenin insanî olmasına anlamlı ve sürdürülebilir bir katkıyı koymak için kurulmuş olan İzmir Barosu Çocuk Hakları Komisyonu, yeni dönemde yapacaklarını ve yapmak istediklerini sizlerle paylaştı. Elbette, bizim de katılımınıza ve desteğinize ihtiyacımız var.

Komisyonumuzun temel amacı; hukuk ekseninde çocuk haklarının tanınması, korunması, uygulanması ve geliştirilmesi açısından mesleki, kurumsal ve uygulamaya yönelik disiplinlerarası bir yaklaşımla araştırma ve çalışma yapmaktır. Çocuk hakları ile ilgili olarak avukatlığın etkinlik alanının geliştirilmesi, meslek pratiği içinde uygulanırlığının sağlanması, bu alanda gelişen hukuk yapısının takibini sağlamak için, uygulama ve teoriye yönelik araştırmalar ve çalışmalar yapmak da Komisyonumuzun birincil amaçları arasındadır.

Çoğumuzun da bildiği gibi çocuk hakları alanında ilk toplumsal politika belgesinin 1779 yılında İsviçre'nin Zürih Kantonu'nda yayınlanan bir buyruk olduğu kabul edilir. Başta insan hakları kapsamında ele alınan çocuk hakları kavramı, 1924 yılında Birleşmiş Milletler "Cenevre Bildirgesi"nde "hak" sözcüğünün benimsendiği ilk belgede yer almıştır. Bu bildirgeyle çocukların fiziksel ve ruhsal olarak gelişebilecekleri ortamlarda bulundurulmaları, beslenme ve sağlık hizmetlerinden yararlandırılmaları, korunup kayı-

rılmaları, felaketlerde öncelikle yardım edilmeleri, istismardan korunmaları öngörülmüştür.

1959 yılında ise Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi kabul edilmiştir. Bu Bildirgeyle birlikte çocuğun birey olarak haklarına yer verilmiş olup, çocuğun kendisi hakkındaki karar alma sürecine katılmasının sağlanmasına özel bir vurgu yapılmıştır.

Çağdaş hukuk metinlerinde çocuklar, hakların öznesi olarak kurgulansa da, hukukun nesnesi olmaktan kurtulamamışlardır. Çocukluk bugün de geçişken bir kategori olarak var olmaya devam ediyor. Çünkü "Çocuk Hukuku"nun özü çocuklar için talep edilen haklardır

Çocuk suçluluğunun hukuki bağlamı, modern toplumun çocuk paradigmasının hem üretildiği hem de uygulandığı bir zemindir. Hukukun sadece suç teşkil eden fiili işleyen çocuğa değil genel anlamda çocuğa bakışı toplumdaki bu sorunlu durumu yansıtır. 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen ve Türkiye tarafından 14 Eylül 1989 tarihinde imzalanıp, 27 Ocak 1995 gün 4058 sayılı Kanun ile imzalanması uygun bulunan "BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme" çocuk hakları konusunda ulaşılan

en kapsamlı ve dünyada en çok ülke tarafından kabul edilen sözleşme durumundadır.

Gerek Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) gerekse Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Ceza Adaleti Yönetimi için Asgari Standart Kurallar (Pekin Kuralları), Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılan Çocukların Korunması için BM Kuralları (Havana Kuralları) ve Çocuk Suçlarının Önlenmesi için BM İlkeleri (Riyad İlkeleri) gibi belgelerde çocuklara özgü bir ceza yargılamasının sistematik bir çocuk ceza adalet yapısında olabilmesi için gereken unsurlar belirtilmiştir.

Belgelerde kapsamlı bir politikanın temel öğelerinin çocuk suçluluğunun önlenmesi; adli kovuşturmayla başvurmaksızın ve yasal çerçevede içinde müdahaleler; çocuk ceza adaletinde cezai sorumluluk için asgari ve azami yaş sınırları; adil yargılanma güvencesi ve mahkeme öncesi gözaltı ve mahkeme sonrası hapis dâhil özgürlükten yoksun bırakılmanın istisnai olarak uygulanması şeklinde sayıldığını görüyoruz. Çocuklara özgü yasa, usul ve makamların varlığını temininden daha öncelikli olarak, çocuk ceza adalet politikası oluşturma hedefi bu belgelerde işaret edilmektedir.

Bu belgeler temelinde çocuk adalet sisteminin temel özelliğini şöyle sıralayabiliriz.

1.Çocukluk yaşı: Çocuklara uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç olmak üzere 18 yaşına kadar her insan çocuk olarak kabul edilmiştir. Yine "çocuk, mevcut hukuk sistemi içinde işleyebileceği bir suçtan ötürü, kendisine büyük insanlardan farklı davranılması gereken kişi" olarak tanımlanmıştır.

2.Çocuğun yüksek yararının korunması: Kamusal veya özel sosyal yardım kuruluşları ile mahkemeler, idari makamlar ve yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, "çocuğun yüksek yararı" temel olarak alınıp gözetilmelidir. Asıl olan çocuğun yüksek yararının belirlenip korunması olduğundan, bunun dışında kalan yarar ve beklentiler çocuğun yüksek yararından sonra ele alınmalıdır.

3.Çocuğun görüşünün alınması ilkesi: Görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip olan çocuk, hakkındaki her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkına sahip olup; çocuğu etkileyecek adli veya idari bir süreç onun ya doğrudan doğruya veya temsilcisi veya uygun bir makam yolu ile dinlenmesi fırsatı sağlanmalıdır.

4.Ceza sorumluluğunun başlangıcı konusunda asgari bir yaşın kabul edilmiş olması: Ceza sorumluluğu konusunda devletler asgari bir yaş belirleyip, bu yaş altında bulunan çocuklar hakkında bir adli kovuşturma yapılmaksızın diğer önlemlerin alınmasını sağlama yük-

kümlülüğü yüklenmiştir. Genel ilke olarak; "cezai sorumluluğunun alt sınırını belirleyen sistemler açısından, bu sınır çocuğun duygusal, zihinsel, entelektüel olgunluğa ulaştığı yaşın altında tutulmalıdır" belirlenmiştir.

5. Cezanın Son Çare Olması İlkesi: Temel belgeler ile çocuklara yönelik özel bir adalet sistemi getirilmesinin gerektiği vurgulanır. Yasaları ihlal eden çocuklarla kovuşturma olmaksızın ilgilenilmesine yönelik önlemlerin belirlenmesini istenir. Özgürlüğün kısıtlanmasının en son çare olarak ve mümkün olan en kısa süre için kullanılması yönünde davranılması gerektiği üzerinde durulur.

Ceza adalet sisteminin amacı çocuğun cezalandırılması veya suçun önlenmesi olmayıp daima çocuğun iyileşti-

rilmesi olmalı, suç işleyen çocuklara gös-terilecek tepki hem suçun hem de çocuğun içinde bulunduğu koşullarla orantılı olmalıdır.

Çocuklar hakkında karar verenlerin takdir haklarının bulunması ilkesi

Çocuklar hakkında ceza adalet sistemi içerisinde karar verirken, karar verecek kişilerin yargılama konusu olan çocuğun özel durumunu değerlendirmeleri için takdir hakları olmalıdır.

Komisyonumuz yukarıda kısaca çocuklara özgü yaklaşımların pratikte uygulanmasını sağlamak amacıyla avukatlar başta olmak üzere, yargılama faaliyeti içerisinde yer alan yargıç, savcı ile diğer sosyal çalışmacılar, kolluk ve diğer disiplinlerden kurum ve kuruluşların bu asgari, evrensel standartlara uygun davranmasını sağlamaya yönelik torik ve pratik çalışmalar yürütmektedir.

30 Ocak 2011 Pazar günü "CMK Müdafii ve Vekiller İçin Çocuk Adalet Sistemi Eğitim Çalışması" programı Komisyonumuzca hazırlanmış olup konular ve sunumu gerçekleştiren değerli katılımcıları da anmak isteriz:

Çocuklara Özgü Adalet, Çocuk Avukatın Rol ve Sorumluluğu; Hâkim Murat Aydın, Karşıyaka 2. Sulh Ceza Mahkemesi,

Çocuk Yargılamasının Genel İlkeleri; Av. Seda Akço, İstanbul Barosu,

Çocukların Ceza Sorumluluğunun Tespitinde Uygulanacak Kriterler, Sosyal İnceleme Raporlarının Değerlendirilmesi; Prof. Dr. Ümit Biçer, Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp ABD,

İletişim Teknikleri; Prof. Dr. Ümit Biçer, Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp ABD.

Hayvan Hakları Komisyonu

LÜTFEN NESİLLERİNİ TÜKETMEDEN...

ÇOĞU CANLININ NESLİ, YAŞAMA ALANI İNSANLARCA TALAN EDİLDİĞİ İÇİN TEHLİKEDE

Belki “Badem” adı sizlere bir şey çağrıştırabilir. 2006 yılında Aydın’ın Didim ilçesinde yaralı şekilde bulduktan sonra pek protokol törenlerle koruma altına alınan bir Akdeniz foku Badem. Akdeniz foklarının tüm dünyada 500-600 civarında oldukları belirtiliyor. Kalanların bir kısmı Yunanistan sularında, bir kısmı da bizim sularımızda.

Badem’in –medyaya da yansyan-maceralı ve aslında zor bir iyileşme süreci oldu. Deneyimsizlik nedeniyle iyileşme sürecinde insana alışan Badem’in doğal ortamına dönmesi zor oldu; döndüğünde hep geri geldi ve ‘onu pek seven insanların’ aşırı müdahalesine maruz kaldı. Oysa kıyılara yakın yaşayan Akdeniz foklarının nesli tükeniyor ama herhalde yapılması gereken kalanları koruma altına almak. Vahşice hırpalanan, imara açılıp, talan edilen kıyılar nedeniyle örneğin Akdeniz fokları üreyemiyor. Buradan yola çıkarak İzmir Barosu bünyesinde çalışma yürütmek üzere Hayvan Hakları Komisyonu kuruldu. İlk çalışmalarını komisyon üyesi Av. Senem Avcı kaleme aldı.

Komisyonumuz hayvanların başta yaşam hakkı olmak üzere tüm haklarını korumak, buna ilişkin ihlallere karşı hukuki mücadele vermek ve ülkemizi hayvan hakları konusunda gelişmiş ülkelerle eşdeğer düzeye getirmek üzere bu konuda duyarlı, hayvansever meslektaşlarımızın biraraya gelmesi ile kurulmuştur. Komisyonumuzun çalışma alanlarını kısaca şöyle sıralayabilirim:

- Hayvan hakları ihlallerini engellemek;
- Kendi haklarını savunamayan ve daima masum olan can dostlarımızın haklarını korumak için çalışmak;
- Hayvan hakları alanında çalışan sivil toplum örgütleri ve ilgili idari birimlerle görüşmeler yaparak, birlikte çalışma yürüterek, bu alandaki sivil

inisiyatifi güçlendirmek;

- Yerel ve ulusal düzlemde bilinç düzeyini ve algılamada hassasiyeti artırmaya çalışmaktır.

Yanı sıra Baromuzun ve bu konuda duyarlı meslektaşlarımızın yardımları ile İzmir bölgesi hayvan barınaklarına erzak yardımlarımız olmaktadır. Katılımınızla güçleneceğimize inanıyoruz.

Hukuk Muhakemeleri Hukuk Muhakeme

Hakan PEKCANITEZ*

*Okuyacağınız metin, yeni Hukuk Muhakemeleri Kanununun (HMK) tanıtımı için İzmir Barosunun davetlisi olarak, 4 Şubat 2011 günü "Hukuk Muhakemeleri Kanununun Getirdiği Yenilikler" adıyla Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süha Tanrıver; Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Muhammet Özkes; Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Oğuz Atalay; Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Murat Atalı ile birlikte bir konferans veren HMK Tasarısı Komisyon Başkanı ve Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'in açış konuşmasının -kendisinin de onayı ile- yayımlanmak üzere düzenlenmiş halidir. Yoğun katılımın olduğu konferans tam gün sürmüş yapılan kayıt CD formatında sizlere sunulmuştur. Konferansta sunum yapan tüm akademisyenler aynı zamanda HMK Tasarısı Komisyonu üyesi olarak da çalışmışlardır. Metin Bülteni için uzun olmakla birlikte güncelliği nedeniyle ilginize sunulmuştur.***

Hukuk Muhakemeleri Kanununun tanıtımına geçmeden önce izin verirsiniz, bugünkü yargı alanındaki manzarayı ortaya koymak istiyorum ki; benim açımdan bu durumu tespit etmek son derece önemli. Bildiğiniz gibi üç temel yasa Meclis'ten geçti: Bunlar, Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu. Belki de bugüne kadar hiç yaşamadığımız şekilde -her bir yasa bir gün içinde ve dört partinin uzlaşmasıyla- Mecliste kabul edildiler. Her ne kadar Hukuk Muhakeme-

leri Kanunu Ekim ayının başında, diğerleri ise 2012 yılının Temmuz ayında yürürlüğe girecek ise de, önümüzdeki bir yıl içinde biz üç tane yeni ve son derece önemli değişiklikleri içeren temel yasaların yürürlüğüne tanık olacağız.

Bunların yanı sıra Haziran ayının sonuna doğru -kurulması bir yılan hikâyesine dönen- istinafmahkemeleri muhtemelen göreve başlayacak. Aslında 2007 yılında kurulması ve göreve başlaması gereken, kurulması için Avrupa Birliğinden destek aldığımız;

bunun karşılığında üç bölge adliye mahkemesi binasını yaptırdığımız; fakat bir türlü göreve başlatamadığımız; en sonunda 2007 yılında dokuz yerde kurduğumuz ama yargı atamadığımız bölge adliye mahkemeleri göreve başlayacak. Böylelikle yepyeni bir kanun yolu uygulaması ile de karşı karşıya kalacağız.

Yargıtay seçimleri

Bu arada özel olarak İzmir Barosu'nun boykotunu da des-

teklediğimi ifade etmek istiyorum. Yargıtay'da yapılan birtakım değişiklikler neden birden bire ortaya çıktı, anlamak mümkün değil. Parmakla saysanız bir hesaba varamıyorsunuz. Tam 137 tane Yargıtay üyesinin atanmasını gerektiren bir düzenleme var. Bir torba yasa var. Bir hukuk devletinde hiçbir şekilde gündeme gelmemesi gereken bir yasa yapma biçimi, üstelik etik de değil. Demokrasiyle de bağdaşmıyor. Ama nedense biz

* Profesör Doktor, Galatasaray Üniversitesi, Hukuk Fakültesi öğretim üyesi ve HMK Tasarısı Komisyonu Başkanı.

** Kayıtlı metin Öznur USANMAZ tarafından deşifre edilmiş, Hakan Pekcanitez'in onayıyla, Nilgün TORTOP tarafından yayın için düzenlenmiştir.

Usulü Kanunu nasıl? leri Kanunu oldu ?

bir süredir bu torba yasaları hukuk yaşamımızda, özellikle seçim öncelerinde pek bir kullanılır olduk. Yine böyle bir torba yasanın içinde Yargıtay'a 137 tane yeni üye atanması söz konusu. Şimdi 100 olsa, pek bir şey demeyeceksiniz, 140 olsa da pek bir şey demeyeceksiniz de, 137 deyince insan şüpheleniyor.

Hâkim açığı

Bölge adliye mahkemelerinin sayısının ne kadar olacağı şu anda kesin değil. Ama kaç tane kurarsanız kurun, 1000 civarında hâkime ihtiyacınız var. Zaten eksik olan ilk derece mahkemelerindeki hâkim açığını bir de 1000 tane hâkimi bölge adliye mahkemelerinde görevlendirmek suretiyle daha da azaltacaksınız. 137

tane de Yargıtay'a götüreceksiniz. Altmış yaşının üzerindeki hâkimlerimizin bir kısmı, "bu üç temel yasayı ben artık bundan sonra oturup inceleyemem, öğrenemem" deyip, belki de bölge adliye mahkemesine de seçilmediklerinden küsüp emekli olacaklar. Nitekim ceza yasaları değiştiğinde bunu yaşadık. Yaklaşık 400 kadar ceza mahkemesi hâkimi emekli oldu. Bu gelişmelerden sonra önümüzdeki yıl yine yaklaşık olarak 1600 civarında bir hâkimin eksikliği söz konusu olacak. Zaten mevcut olan hâkim açığı 1600 eksikle beraber bu üç temel yasanın uygulanması aşamasında karşımıza çıkacak. Bunların yanında yepyeni bir istinaf ve temyiz uygulaması başlayacak.

Bunları şunun için söylüyorum. İnsan hasbelkader, bir şekilde bir kanunun hazırlanmasına katkıda bulunduktan, hele bu kanun yürürlüğe girdikten veya Meclis'te kabul edildikten sonra, farklı bir sorumluluk hissediyor. İstiyor ki o kanun artık uygulamada gerçekten arzulanan, amaçlanan faydayı sağlayabilsin. Bu koşullarda bu üç temel yasanın aynı dönemde çıkarılmış olmasının ben doğru bir tercih olmadığı düşünüyorum. Bu arada bu temel yasaların uygulama başlamadan önce çok iyi şekilde tartışılması, anlatılması ve değerlendirilmesi gerekiyor. Bütün bunların yanında bir de istinaf mahkemelerinin kuruluşu, hâkim açığının giderilememesi amaçlanan faydayı sağlamaktan uzaklaşılacağı endişesini ortaya çıkarıyor.

Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu neden değişmeliydi?

Manzara bu. Şimdi bu manzarada biz ne yaptık? Usul Kanununu nasıl bir şekilde değiştirdik ve ne hale getirdik? Kanunun adını belki beğenmediniz. Niye Hukuk Muhakemeleri Kanunu, ne güzel Medeni Usul Kanunu ya da Medeni Yargılama Kanunu demek varken. Benim de içimden öyle geliyordu ama 2005 yılında Ceza Usulü Muhakemeleri Kanunu değiştirirken, yeni kanun Ceza Muhakemeleri Kanunu olarak kabul edildiği için, biz de ona uygun olarak "Hukuk Muhakemeleri Kanunu" demek durumunda kaldık.

1927 yılında yürürlüğe giren ve bugüne kadar 84 yıldır uyguladığımız usul kanununun pek tabii ki bugün için aksayan, eksik, hatalı, yanlış hükümleri vardı. Söz konusu hatalar ve eksikler nedeniyle yargının gecikmesine neden olan hükümlerin ortadan kaldırılması için, bizim hazırladığımız tasarı dışında daha önce altı tasarı daha hazırlanmıştı. En son 1993 yılında tasarı hazırlanmıştı. Hatta ilginçtir, daha kanunun yürürlüğe girmesinden kısa bir süre sonra, 1946 yılında, ilk kez bir tasarı hazırlanmıştı. Sonra arkasından hızla 1952 de bir tasarı, 1955'te başka bir tasarı, sonra 1967, 1971, 1993 ve daha sonra bizim 2006 tarihli tasarılarımız hazırlandı. Bütün bunlar yargının sorunları ile ilgili

çözüm arayışlarının bir sonucu. Biliyorsunuz biz kanunumuza Neuchatel'den aldık. Neuchatel Usul Kanunu 1925 tarihli ve bildiğiniz gibi kantonal bir kanundur. Belki 'en yeni kanun en iyi kanundur' düşüncesiyle, İsviçre kantonları içinde en yeni kanun olan 1925 tarihli Neuchatel usul Kanununu tercüme ederek iktibas ettik. Ama Neuchatel küçük bir kanton. O kantunun ihtiyaçları ve sosyal yapıyla, Türkiye'nin bugün 70 milyonu aşan nüfusunu aynı koşullarda değerlendirmek ve aynı hükümleri uygulamak elbette uygulamada pek çok soruna neden oluyordu. Bu nedenle Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun otuzdan fazla değiştirilmek zorunda kaldı. Bu arada Neuchatel Kantonunda da usul kanunu 1990 lı yıllarda tamamen değişti.

Kanunun dili bildiğiniz gibi çok ağırdı. Şöyle birkaç tane örnekleme kelime çıkardım: Mevsuk, mazereti sahiha, suveri musaddaka, hal-i sabıka, tahriri mukaddime-i beyyine gibi daha pek çok Arapça ve Farsça kelimelerle dolu idi. Derslerde maddeyi

okuyup bitirdikten sonra öğrencinin adeta amin diyesi geliyordu. Tabii hukukçu olabilmek için kanunu anlamak ve bilmek gerekiyor. Ne kadar yabancı terimlere aşina olsanız ve karşılığını bilerseniz bile, bunları kullanmakta zorluk çekmek şüphesiz ayrı bir sorun oluşturuyor. Bu nedenle bir kere kanunun dilinin sadeleştirilmesi ve mümkün olan ve bilinen öztürkçe terimlerin kullanılması gerekiyordu. Zaten kanuna baktığımızda, dil yönünden bir yamalı bohçaya dönmüştü. Kanunun bazı maddelerinde yetki, bazı maddelerinde salahiyet; bazı maddelerinde görev, bazı maddelerinde bilirkişi, bazı maddelerinde ehli-vukuf deniyordu. Yanlış terimler vardı kanunda, örneğin naip yerine istinabe deniliyordu. İlâm ile hüküm ve karar birbiri yerine kullanılmıştı.

Alelacele tercüme edildiği için, tercümede ister istemez birtakım yanlışlıklar yapılmış. Bu terimlerin özellikle bir kısmı çok titiz kullanılmamıştı. Biz hukukçular bile "dava" terimini çok kullanıyoruz. Doğru ya da yanlış her şeye dava

diyoruz. Oysa dava farklıdır, yargılama farklıdır, tahkikat aşaması farklıdır, layihalar teatisi farklıdır. İşte usul kanunumuzda da böyle ayırt edilmeyen, doğru tercih edilmiş olan terimler yer alıyordu. Ayrıca Kanunun içinden zaman zaman pek çok hüküm de çıkarılmıştır. Önce yeni bir Tebligat Kanunu kabul edilip Hukuk Muhakemeleri kanunu içinde yer alan tebligat ile ilgili kırka yakın madde çıkarılmıştır. Gıyap müessesesi ve pek çok müessese kaldırılmıştır. Bunun sonunda kanunda yer yer boşluklar oluşmuştur.

Kanun tasarısı hazırlanırken önce temel ilkeleri tartıştık

Bizim kanun çalışmasında en çok tartıştığımız şey, '*nasıl bir kanun yapalım?*' oldu. Başlangıçta hazırlanacak olan kanunun felsefesi, ruhu belirlenmeliydi. Yine acaba mevcut kanunu hiç dikkate almadan yepyeni bir kanun mu yapılmalı yoksa mevcut kanunun uygulamada sorun oluşturmayan hükümleri muhafaza edilmeliydi? Bu tartış-

malarda belli bir ülkenin usul kanunu yine tercüme ederek mi hazırlık yapalım sorusu değerlendirildi. Yabancı ülkelerin yargı sistemi, eğitimi, hukuk anlayışı ve sosyolojik yapısı aynı olmayınca, aynı kanunun alınmasının aynı sonuçları doğurmadığını geçmiş uygulamamızdan ötürü artık biliyorduk. Üstelik beğenelim ya da beğenmeyelim bizim 84 yıllık geçmişimizde, hukuk kültürümüzde önemli bir tecrübemiz ve birikimimiz var. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun belki eskimiş, belki yanlış hükümleri bulunabilir ama gerçekten alıştığımız, bildiğimiz ve hiçbir problem oluşturmayan hükümleri de mevcut. O yüzden biz kanunun ruhunu muhafaza ederek revize etmek yolunu tercih ettik. Yepyeni bir kanun yapmanın uygulanması aşamasında birtakım olumsuzlukları kaçınılmaz olurdu. Bu nedenle eski kanun hükümlerinin muhafaza edilmesini, hukuk tecrübesinin ve hukuk kültürünün devamlılığının korunması açısından önemli saydık. Ancak bunu yaparken mukayeseli bir inceleme ile pek çok ülkenin usul kanunu hüküm-

lerini araştırdık, tercüme ettik, yeni hazırlanmış olan usul kanunlarını değerlendirdik. Özellikle bizimle aynı zamanda hazırlanan İsviçre Federal Usul Kanununun Tasarısının çalışmalarımızda değerlendirdik.

Malvarlığına ilişkin davalarda parasal sınır kalktı

Kanunun hazırlanması aşamasında uygulamadan gelen taleplerde “*Sulh hukuk- asliye hukuk ayrımını kaldırın. Çünkü görev problemi çok yoğun yaşanıyor. Bu görev problemi nedeniyle de davalar uzuyor.*” denilmekte idi. 1993 tasarısında bu ayrım kaldırılmış ve sadece hukuk mahkemeleri oluşturulmuştu. Biz malvarlığını ilgilendiren davalarda sulh hukuk-asliye hukuk ayrımını muhafaza ettik. Adalet Komisyonundan tasarı bu şekilde geçtikten sonra, dört parti Meclis’te bir araya geldi ve uzlaşarak hangi konularda, hangi maddelerle ilgili önerge verileceği konusunda anlaştılar. Bu yüzden yasalar bir gündü Meclisten çıktı. Bu önergelerden bir tanesi de, “*5000 liralık ya da güncel karşılığıyla 7 bin küsur liralık o görev ayrımının kaldırılması.*” idi. Sizler nasıl takip ediyorsunuz bilemiyorum, ama ben parasal sınırların ne olduğu hakkında sürekli kanuna bakmak zorunda kalıyorum. Davanın açılması yanında temyiz karar düzeltme senetle ispat kuralı hakkında her yıl bu parasal sınır değişiyor. Temyiz ettiğiniz bir karar, varsayalım, bozulup geldikten sonra yeniden yargılamaya yapıldıktan sonra değişen parasal sınır nedeniyle temyiz edilemeyen sınır içinde kalabiliyor. Bu ise hukuki güvenlik ilkesi açısından anayasaya aykırılık teşkil ediyor. Bu parasal artışlar sadece Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun için geçerli. Uygulamadan gelen talepler yanında belki bu karışıklığın da etkisiyle dört parti hiç tereddüt-

süz anlaştılar ve şöyle bir düzenleme yapıldı: **Bundan sonra malvarlığına ilişkin konusu para olan bütün davalar ister 1 lira olsun, ister 1 trilyon lira olsun, hepsi asliye hukuk mahkemesinin görevine girecek.**

Bunun belki eleştirisi yapılabılır, çünkü miktarı ne olursa olsun tüm malvarlığını ilgilendiren uyuşmazlıklar aynı yargılama usulüne tabi olacaktır. Ancak ben olumlu yönlerinin de var olduğunu düşünüyorum. Gerek temyizde, gerek diğer alanlarda yaşanan sorunlar dikkate alınarak bu bağlamdaki görev ayrımını özellikle kaldırılmıştır. Ancak bu değişiklikten sonra yapılması gereken önemli bir değişiklik daha var, oda şu: Yabancı hukuk sistemlerinde, belli miktarın altında kalan uyuşmazlıkların basit ve kolay çözümü için arayışlar sürdürülüyor. Örneğin Türk hukuku için 1.500, 00.-TL’yi esas alalım. 1.500, 00.-TL’ye kadar olan uyuşmazlıklar çok daha basit, hatta mahkeme önüne getirilmeden çözülüyor. Bazen avukatların hakemlik yapması şeklinde bir model geliştiriliyor. Mahkemeye gitmek yerine, bir avukata gidiyorsunuz. Avukat hakem rolünde, bu uyuşmazlık hakkında dosya üzerinden bir karar veriyor. Bu karara itiraz edilebiliyor.

Aynı şey icra takiplerinde de düşünülmeli. 1.000, 00.-TL’ye kadar olan icra takipleri için icra daireleri meşgul edilmemeli. Özellikle telefon şirketlerinin takiplerinin ne hale geldiğini görüyorsunuz. İstanbul’da bazı telefon şirketlerinin adliye bahçesinde konteynırları var, dosyalar bunların içinde saklanıyor. Bütün işlemleri kendileri yapıyorlar. Bu yoğunluğu azaltmak için Yunanistan’da şunu yapmışlar: İcra takibi yapacak olan avukat, örneğin alacak bedeli 1.000, 00.-TL’ye kadarsa, doğrudan kendi bir takip talebi ve ödeme emrini hazırlayıp borçluya gönderiyor. Borçlu öde-

me emrine itiraz ederse, itirazından sonra icra dairesi ile dosya ilgilendirerek ondan sonra cebri icra faaliyetini yürütüyor. Böylelikle devlet itiraz edilmeyerek ödeme ile sonuçlanan takipler için gereksiz yere meşgul edilmemiş oluyor. Kanımca görev konusunun bu şekilde çözülmesinden sonra bu yönde çözümleri mutlaka düşünmek zorundayız.

Kanunun dili ne kadar sadeleşebildi?

Kanunun dilini güncelleştirdik, sadeleştirdik dedik, ama bunu her kurumda ve her terimde başaramadığımızı da itiraf etmeliyim. Örneğin *fer’i müdahale*’nin karşılığına *‘bağimli katılan’* diyemedik. Çünkü biraz anlaşılabilir hale gelecekti. Tıpkı Borçlar Kanunundaki gibi. Orada da önce direngen denilmişti ancak sonra temerrüt olarak değiştirdiler. Hukukun da kendine göre bir dili olmalı. Bazen terimlere karşılık bulamadık. Örneğin *‘tavzih’*, için *‘açıklama’* diyebilirsiniz, ama hükmün açıklanması ile karışır. Bir dönem de *‘aklama’*’yı kullandık öztürkçe olarak. Ama aklamayı hem *‘ibra’*’da hem de *‘beraat’* için kullandığımız için de dili fakirleştirdik, sonra da zaten bu terimi belki bu yüzden pek kullanmaz olduk.

Önemli bir ilk, ‘çekişmesiz yargı’ kanunda düzenlendi: ‘Dava’ yerine ‘iş’ terimi

Usul Kanunuyla birlikte yaptığımız belki en önemli değişiklik, çekişmesiz yargıyı ilk defa kanunda düzenlemek oldu. Çekişmesiz yargı bizim hukukumuzda bilinmeyen bir kurum. Seksen dört yıl olmuş, hâlâ bilmiyoruz. Adalet komisyonunda dahi çekişmesiz yargıya ilişkin ciddi sıkıntılar yaşadık. Bu konuda düzenleme yapılmamış olması bu düzenlemenin anlaşılmasını da

güçleştirmekte idi.

Uygulamada çekişmesiz yargıyı bilmediğimiz için adını bile bildiğimiz dava ile ilgilendirerek hasımsız dava biçiminde ifade ediyoruz. Çekişmesiz yargı için mahkemeye sunulan dilekçede davacı, konu diyoruz, sonra da davalının karşısına hasımsız yazıyoruz. Çekişmesiz yargı da taraf yok ki. Davacı ve davalı sadece davada olur. Uygulamada çekişmesiz yargı içinde talep ettiğimiz iflasın ertelenmesine de dava diyoruz. Yargıtay da öyle diyor. Bu bir dava değil, bu bir çekişmesiz yargı işi. Şimdi soruyorum size. Futbol iki takım arasında oynanıyor, tıpkı davanın iki tarafı olması gibi. Futbolda tek kale maç olabilir ama tek takımla futbol oynanmaz. O zaman tek tarafı olan bir iş hiçbir şekilde bir dava olarak isimlendirilemez. Biz o yüzden **kanunda buna ‘iş’** dedik. Dava ve iş teriminin işi gördüğümüz zaman bileceksiniz ki, artık bu bir çekişmesiz yargı.

Bugüne kadar çekişmesiz yargıyı bilmediğimiz için çok önemli özelliklerini atlıyorduk. Mesela çekişmesiz yargıda kendiliğinden araştırma yetkisi geçerlidir. Hâkim resen araştırır. İlgilileri kendiliğinden çağırıp dinleyebilir. Hükümlerin kesin hüküm oluşturup oluşturulmaması açısından çekişmesiz yargı, çekişmeli yargı ayrımının önemi vardır. Uygulamada tereddütlerin yaşanmaması için çekişmesiz yargı işlerini Kanunda tek tek sayarak belirttik. Bu kanun yapma tekniğine çok uygun olmadığımızı düşünerek, bizi eleştirebilirsiniz. Ama tesadüfen 2011 yılında İsviçre’de Federal Usul Kanunu yürürlüğe girdi. İsviçreliler de ilk defa çekişmesiz yargıyı kendi ülkelerinde Federal usul Kanununda düzenlerken, aynı kazuistik metodu tercih etti. Bu uygulama, çekişmesiz yargı mı, çekişmeli yargı mı tereddütlerini ortadan kaldırmak için pratik bir çözüm ola-

cak. Biliyorum kazuistik bir sistem, doğru bir kanun yapma tekniği değil, ama bunun geçici olduğunu kabul etmenizi özellikle ifade etmek istiyorum.

Senetle ispat kuralı

Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısını hazırlarken senetle ispat kuralını da tartıştık. Bu tartışma sırasında senetle ispat kuralının kaldırılması onun yerine her türlü delille ispat imkanının getirilmesi teklif edildi. Ancak çoğunlukla bu teklif reddedildi. Bu teklifi yapanlar Alman ve Avusturya hukukunu örnek olarak gösterdiler. Gerçekten Almanya’da senetle ispat zorunluluğu yok. Avusturya’da da yok. İsveç’te de yok. Finlandiya’da da yok. Ama bakın, şimdi şu ülkelere dikkat edin: İspanya, Fransa, İtalya, Yunanistan ve Türkiye’de senetle ispat kuralı var ve hepsi ilginç bir şekilde Akdeniz ülkesi. Denizin etkisi midir yoksa sosyolojik bir gerçek midir, ama bu ülkelerin tümünde senetle ispat kuralı kabul edilmiş durumda. Osmanlı döneminde yalancı tanık kahveleri olduğunu pek çoğunuz bilirsiniz. Başımıza çok iş gelmiş. Tanzimat döneminden beri 150 yıldır senetle ispat mecburiyetini uyguluyoruz. Çok katı uygulanmasının gerçekten uygulamada sorunları var. Bu yüzden o **meşhur yazılı delil başlangıcını sadece delil başlangıcı olarak düzenledik. Ne fark etti dersanız, bu belgenin yazılı olması artık aranmıyor.** Yani gerektiğinde internet ortamındaki gönderilen elektronik posta, faks metni veya gönderilmiş fotoğraf, ses kaydı veyahut da bazı resimler dahi delil başlangıcı olabilecek ve sizin tanık dinletmenize olanak tanıyacak. Kanunda belge tanımlanarak karşı tarafın gönderdiği belgeler delil başlangıcı kapsamında kabul edildi. Böylelikle senetle ispat kuralının istisnaları oldukça genişletilmiş olacak. Bakınız, faks artık demo-

de oldu, kimse faks kullanmıyor, ama henüz Yargıtay’ın faksyla gönderilen metin senet midir, yazılı delil başlangıcı mıdır, yoksa hiçbir değeri yok mudur diye açıkça bir karar vermedi.

“Allah sözcüğü kanundan çıkarıldı!”

Yasaların gündeme gelmesi, basının manşete neyi çıkarırsa okuyucusuna okutabileceğiyle ilgili olmaktadır. HMK Tasarısının 2006 yılında basına tanıtımının ertesi gününde bazı gazetelerde şöyle bir başlık vardı. “Allah sözünü kanundan çıkardılar” ve altında benim ismim. Bu yeminden kaynaklanıyordu bildiğiniz gibi. Çünkü bugün geçerli olan yemin metnine göre, “Allahım ve namusum üzerine yemin ederim” şeklinde yemin ediliyor. Biz, Allah sözcüğünü kaldırarak ‘namusun şerefim ve inandığım kutsal değerler üzerine’ yemin formülünün değiştirdik Böylelikle dini inancı ne olursa olsun herkeşe ve hatta böyle bir inanca sahip olmayan kişi için eda edebileceği bir yemin formülü düzenlemeye çalıştık. Ama bunun yansımaları adeta ‘Allah sözcüğünü kanundan çıkardılar allahsızlar’ şeklinde oldu.

Kanunun ikinci tanıtımı ‘Emrah yasası geliyor’ şeklinde oldu.

Şimdi düşünseniz aklımıza gelmez. Bizim usul kanunu ile Emrah’ın ne alakası var? Bildiğiniz gibi, ‘Küçük Emrah’ epeyce büyüdüktan sonra (-sanki klonlanmış gibi kendisine benzeyen-) oğlu olduğunu iddia eden bir kişinin ona karşı açtığı “babalık davası” 10 yıl kadar sürdü. Fakat bu davada Davalı sürekli olarak “**Bu çocuğun babası ben değilim**” dedi. Hatta DNA testinin sonunda %99,99 baba olduğu saptanınca yapılan bir açıklamada “**Dikkat ederseniz so-**

nuçta raporda yüzde yüz denilmiyor”, denilerek itiraz sürdürüldü. Halbuki DNA’nın tespitinde daha yüksek bir oranı yok. Ama olsun sonuç Davalı tarafça yüzde 0,01’in kendi lehine olabileceği şeklinde yorumladı. Peki, nereden çıktı gazetelerin bu “Emrah Yasası” başlığı? Neseple ilgili davalarda, DNA veya kan testi için zorunlu olan sıvı veya kan aldırma işleminde ciddi sorunlar yaşanıyor. Bu kan alma, yani genel anlamıyla vücuttan sıvı almak konusunda yasal ve emredici bir zorunluluk getirmediğiniz takdirde yargılamayı tamamlayamıyorsunuz. Çünkü karşı taraf izin vermezince kanunda açık hüküm bulunmadığı takdirde zorla kan ya da sıvı almak mümkün değil. Böyle olunca kamu düzenini ilgilendiren soybağı ile ilgili bir davada hâkimin karar verememesi gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Kaldı ki, DNA testi için kan almak dahi gerekmiyor. Sadece ağızdan alınan bir tükürük veya bir doku örneğiyle kolaylıkla tespit yapılabilir. Bu nedenlerle tarafın, yani davacı ya da davalının katlanma yükümlülüğünü getirdik. Başka ülkelerde de olduğu için biz de hukuk davalarında bunu **katlanma yükümlülüğü** olarak düzenledik.

Kanunla gelen bazı yenilikler: Bir dava şartı olarak ‘derdestlik’; ‘hukuki dinlenilme hakkı’

Kanunu okuduğunuz zaman göreceksiniz, pek çok yeni hüküm var. Özellikle bugüne kadar yazılmış, çizilmiş ve yargının gecikmesine etki edebilecek ne kadar neden varsa ve Yargıtay’ın yine o zengin içtihatları doğrultusunda bütün değişiklikleri yapmaya gayret ettik. Mesela, Süha Hoca’nın tezidir, ‘derdestlik’. Bugün yürürlükte olan Kanunumuz kabul edildiğinden beri derdestliğin bir dava şartı olması gerektiği yazılır çizilir.

Usul Kanununda bugüne kadar otuzdan fazla değişiklik yapılmıştır ama bir türlü derdestlik dava şartı olarak düzenlenememiştir. Bu Kanunda göreceksiniz, **derdestlik artık bir dava şartı haline geldi.**

Artık medeni usul hukukunun ilkelerinin bir kanunda düzenli şekilde yer alması gerekiyordu. İşte bu ilkeleri kanunda tek tek düzenledik. Bunlardan belki en önemlisi sevgili Muhammed Özkes’in de doçentlik tezi olan, **‘hukuki dinlenilme hakkı’**. Kendisi bir kez daha meşhur olacak, çünkü bireysel başvuru hakkı ile ilgili temel hakkın önemli bir nedeni ‘hukuki dinlenilme hakkı’dır. Bu kurumu aslında biz biliyoruz da, bu adla bilmiyoruz. Yürürlükte olan Kanunumuzda ‘taraf teşkili’/teşkili tarafeyn’ olarak geçer. Ama eksiktir düzenleme. Sadece tarafların duruşmaya davet edilmesinin bir zorunluluk olduğunu ifade eder. Oysa **hukuki dinlenilme hakkı**, sizin aleyhinize ileri sürülen husus hakkında mutlaka usule uygun tebligat yapıp bilgilendirilmenizi; bilgilendirildikten sonra usulüne uygun size savunma hakkının verilmesini ve delil sunulabilmesini, ama en önemlisi bu ileri sürdüğünüz iddia ve savunmaların gerekçe gösterilmek suretiyle neden ret, neden kabul edildiğinin açıkça yazılmasını ifade eder. Bundan sonra gerekçesiz kararlar söz konusu olduğunda; örneğin, sözünü ettiğimiz bu hakkın, -eğer işletilecek olursa- Anayasa Mahkemesine ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılacak bireysel bir başvurunun (ileri sürülebilecek adil yargılanma hakkı ihlali savında mesela) en önemli unsuru olduğunu ifade etmek istiyorum. Onun için bu hakkı ve adil yargılanma hakkını açıkça Kanunda düzenledik. Ayrıca dürüstlük kuralı ve doğruyu söyleme ödevi açıkça düzenlendi. Diğer temel düzenlemeleri ve en temel ilkeleri de bu düzenle-

me içinde ele aldık. Diğer önemli değişiklikleri arkadaşlarım sunumlarında açıklayacaklar.

Yeni Usul Kanununda tahkim

Bildiğiniz gibi tahkim ülkemizde 1856 yılından beri hükümleri mevcut olan, fakat bir türlü ısınmadığımız, uygulayamadığımız, uygulamakta tereddüt ettiğimiz, hatta ideolojik olarak da karşı koyduğumuz bir müessese. Bugün belki dünyanın en güzel tahkim merkezi olabilecek İstanbul'da bir tahkim merkezi yok. Zürih'te var, Stockholm'de var, Saint Petersburg'da var, Sofya'da var, Romanya'da var, Arnavutluk'ta var ama Türkiye'de yok. Çünkü biz her türlü emperyalizme ve tahkime karşıyız. Güzel, ama bizim şirketlerimizin her sene onlarcası sadece ICC tahkimi için Paris'e gidiyorlar. Yani oradaki hakemlerin önünde uyuşmazlık çözülüyor. Diyebilirsiniz ki; gidelim, dünya küreselleşti, onlarda bize gelebilir, ama bizim çok önemli ve farklı bir engelimiz var. Bizim avukatımız ICC tahkimine gidebilmek için Frans'a'dan vize almak zorunda. Bir kere 1-0 mağlup başlı-

yoruz yargılamaya. İkinci önemli husus avukatlarımız bu yargılamalara katılmak için zaman zaman vize alamıyorlar. Vize avukatlık mesleği önünde çok önemli bir engel olarak duruyor. Vize almak için uzun süre beklemek ve adeta neyimiz var neyimiz yok her şeyimizi beyan etmek zorunda bırakıyoruz. Bu aşamada kötü muamele görmek de cabası. Sadece Yemen'le, Suriye'yle vizeyi kaldırıyoruz buna karşılık Avrupa Birliği ile vize daha da ağırlaşıyor. Bu durumda eşit olmayı sağlayacak çalışmaları yapmalıyız.

Tahkim'i geliştirebilmek için 1925 yılından kalma hükümlerin mutlaka daha çağdaş hale gelmesi gerekiyordu. Bu konuda dünyadaki tüm ülkeler tahkimi Birleşmiş Milletler Ticaret Komisyonunun hazırladığı (UNCITRAL) Model Kanun hükümlerinin kabul ederek düzenliyorlar. Bugün dünyanın yetmiş kadar ülkesi bu model kanunu almış ve onu uyguluyor. Bunun en büyük avantajı insanlar sizin ülkenize geldiği zaman da, biliyorlar ki, hükümler farklı hükümler değil. İşte biz de Milletlerarası Tahkim Kanununu çıkarırken bu model kanununu esas aldık. Hukuk

Muhakemeleri Kanununda da birkaç küçük değişiklik dışında model kanunu esas olarak tahkim hükümlerini düzenledik. Böylelikle milli ve milletlerarası tahkim kuralları aynı model kanun hükümlerinden alındı.

Milletlerarası Tahkim Kanunu tartışıldığı sırada hatırlarsanız pek çok bilgiye dayanmayan fikirler ileri sürüldü. Ben İzmir'deydim o zaman. İşçiler Milletlerarası Tahkim Kanunu yürürlüğe giriyor diye Alsancak'ta yürüyüş yaptılar. Bu yürüyüş, BBC televizyonunda şöyle haber olmuştu: "Türk işçileri o kadar entelektüel ki milletlerarası tahkim kanununa karşı yürüyüşe geçtiler." Oysaki onları ilgilendiren hiçbir hüküm yoktu. Niye yürüdüler? Her ihtimale karşı yürüdüler. İşçi ücretleri, toplu iş sözleşmeleri zaten tahkime elverişli değil. Karadeniz'de kıyamet koptu. Bizim vadilerimiz, ormanlarımız altın arayıcıları tarafından mahvedilecek diye. Halbuki çevre ile ilgili uyuşmazlıklar tahkimin konusunu oluşturamaz ki. Hastaneler, sağlıkla ilgili birtakım konularda tahkime karşı çıktı. Sağlıkla ilgili sosyal güvenlik ve sigorta ile ilgili uyuşmazlıklar da tahkim-

le ilgili değil. **Tahkim; tarafların üzerinde serbestçe tasaruf edebilecekleri uyuşmazlıklar hakkında geçerlidir.** Onun için tahkimi bu konularda uygulanacak bir kurum olarak doğru şekilde anlamalıyız. Eğer ileride İstanbul'da bir tahkim merkezi kurabilirsek, hem milli hem de milletlerarası tahkim kurallarımız model kanunu esas olarak düzenleyebilirsek, biz de uyuşmazlıklar için yabancıları kendi ülkemize davet edebiliriz. Türkiye de sahip olduğu coğrafi özellikleriyle birlikte tahkim için örnek bir ülke olabilir. Bakın Dubai Ortadoğu'nun en iyi tahkim merkezidir. Eğer iç savaş olmasaydı, Lübnan bugün Ortadoğu'nun tahkim konusunda gelişmiş ülkesi olabilirdi. Mısır, tahkim konusunda oldukça gelişmiş bir ülke. Saint Petersburg'da 1990 yılında bir arkadaşım tahkim merkezi kurulduğunda, o zaman Berlin'deydim, bir uluslararası toplantıdaydım, tanıtım büroşürleri dağıttım. Oraya katılanlar, bıyık altından güldüler kendisine. Ruslar bir tahkim merkezi kuruyorlar diye. Bakın 20-21 yıl geçti ve Saint Petersburg önemli bir tahkim merkezi haline geldi.

Usul Kanunu her uygulayana göre değişir mi?

Şu sözü hepimiz bilirsiniz: **‘Türkiye’de ne kadar hâkim varsa, o kadar usul kanunu vardır’**. Bu gerçek midir, değil midir açıkçası bunu tam olarak bilemiyorum. Ama bazı şeylerin de gerçek olduğuna da inanıyorum. Bugünkü Kanunumuz diyor ki, **‘Süreler kesindir. Kesin olan süreleri hiç kimse değiştiremez, ne taraflar anlaşabilir, ne de hâkim uzatabilir.’** Bunun arkasından söylenecek bir şey var mı, yok. Ama bir bakıyorsunuz, bilirkişi rapor veriyor mahkemeye, Kanuna baktığınız zaman bilirkişi raporuna itiraz süresi sadece bir hafta. Mahkeme diyor ki, yirmi gün içinde itirazlarımızı bildirin. Hani kanundaki süreler değişmezdi? Yine delillerinin ibraz etmeyen tarafa ilk duruşmada 10 günlük kesin süre verilebilir. Ancak uygulamada 10 günden daha uzun süre verildiğinin görüyoruz. Hani hâkim süreleri uzatamazdı. Uygulamamızda duruşmalar genellikle sadece 5-10 dakikadır ve konuşulmaz, tartışılmaz. Nedeyledir? Halbuki duruşma tahkikat aşamasında tahkikatı deliller değerlendirmek tartışmak için yapılır.

Doğrudanlık ilkesi açısından bu çok önemlidir. Ancak genellikle duruşmalarda duruluyor sadece ve sürekli beyanlar ve karşı beyanlar için dilekçeler sunuluyor.

İlk defa bir kanunda aynı konunun, aynı madde içinde iki kere tekrar edildiğini görüyorsunuz. Nedir bu madde? 275. maddede diyor ki Kanun: **‘sadece özel ve teknik bilgiyi gerektiren konularda bilirkişi incelemesi yapılabilir.** Yani **‘Hukuki konularda bilirkişilik yapılmaz’**. Sonra ardından gelen cümlede bir de diyor ki; **‘Hâkimin mesleki bilgisiyile ilgili, bildiği konularda da bilirkişilik yapılmaz’**. Birkez daha hukuki konularda bilirkişiliğin yapılamayacağı ifade ediliyor. Daha ne denilebilir ki? İki kere aynı şeyi söylemiş Kanun. Buna karşılık ticari davaların büyük çoğunluğu hukukçu bilirkişiye başvurularak çözülüyor. Şimdi ben şunu anlamakta zorluk çekiyorum. Ticaret mahkemelelerinde üç tane hâkim bulunuyor. Başkını yirmi beş senelik herhalde, üyeleri de en az yirmi senelik hâkim. Bilirkişiliği kim yapıyor? Herhangi bir Hukuk Fakültesindeki iki senelik araştırma görevlisi. Şimdi vakıf üniversitelerimiz var, onlardaki araştırma görevlileri daha da cesaretli. Geçen

gün bir Medeni hukuk asistanı, üstelik hileli iflas konusunda tek başına bir ahkâm kesmiş, pes. Yargıtay bile diyor ki; **‘hileli iflas konusunda bir ceza hukuku profesörü, bir icra iflas hukuku profesörü bir de ticaret hukuku profesörü bilirkişi olarak seçilmeli’**. Ancak hukukçu bilirkişilerin şöyle bir nezaketi var: Raporlarının sonunda aslında tüm davaya ilişkin sonuca vardıktan sonra **‘Tahdir yüce mahkemeye aittir’** deniliyor. Eğer bugüne kadar süsürdüğümüz bu tür kanuna aykırı davranışlardan uzaklaşmazsak, bu yeni kanun yapma gayretleri sadece bizim uygulamamızda nakis teşebbüs haline dönüşür. Çözüm nedir? Her yerde söylüyorum, burada da söyleyip bitireceğim, bizim mutlaka yeteri kadar hâkim ve hâkim yardımcısına ihtiyacımız var. Hâkim sayısını elbette çoğaltmamız lazım. Ama hâkimlerin yanında, özellikle büyük şehirlerde, hâkim yardımcısına ihtiyacımız var. Bunu ben üniversitede çok iyi hissedebiliyorum. Eğer bizim üniversitelerde asistanlarımız olmasa, biz bugünkü yaptıklarımızı yarısını dahi yapamayız. Onların sayesinde pek çok şeyi yapabiliyoruz. Onlar görünmez, ama çok önemli desteklerdir üniversitelerde. On-

larda yüksek lisans ve doktora yaparken tecrübe kazanıyorlar, bilgilerinin arttırıyorlar ve olgunlaşıyorlar. Eğer bunu başarabilirdeniz bu kişilerin yetişmesine katkıda bulunur-sunuz. Karar yazmayı öğrenirler, yargılamayı öğrenirler, araştırmayı öğrenirler ve araştırıp bunu hâkimin değerlendirmesine sunabilirler. Hâkim böylelikle daha isabetli ve gerekçeli karar verebilir. Belirli bir yaştan sonra hâkim yardımcılığından hâkim olarak atanabilirler. Bugün 23-24 yaşında hâkim olarak atanabiliyor. Üniversitelerde bir yıl sonra araştırma görevlileri derse girip sınav yapabilseydi hem bu kişilerin hem de öğrencilerin çok ciddi sıkıntıları olur, zorlanırdı. Adeta iki tarafa da eziyet etmiş olurdu. Aynı şeyi hâkimlik mesleğinde de değerlendirmemiz lazım. Bunun yanında hâkimler için uzmanlık mutlaka düşünülmesi ve gerçekleştirilmeli.

Bir dileğimi sonuç olarak ifade etmek istiyorum. Kanun yapmak en kolay hem de ucuz bir yol. Buna karşılık bu kanunun uygulanması için sürekli bir eğitim ve denetim gerekiyor. Sadece kanun yapmakla reform yapmış olmuyorsunuz. Yargının tüm sorunları bir bütün olarak düşünülerek tüm sorunların giderilmesine yönelik olarak çözümler gerçekleştirilmeli. Yeni kanunlar yapabiliriz. Yeni adliye sarayları da inşa edebiliriz. Ama mekân yetmiyor. Sorunların tümüne çare bulunmuş bir yargı içinde çalışacak, iyi yetişmiş, yeterli sayıda hukukçulara ihtiyacımız var. Umarım, bu söylediklerimi gerçekleştirebiliriz. Ama bu dileklerimiz en kötümser noktada olduğumuzu, bir kez daha ifade etmek istiyorum. Tekrar birlikte olmaktan, İzmir Barosunda bulunmaktan büyük bir onur ve mutluluk duyduğumu ifade etmek istiyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

Prof. Dr. Süha Tanrıver, Prof. Dr. Oğuz Atalay, Prof. Dr. Muhammed Özekes, Doç. Dr. Murat Atalı

2011 AVUKATLAR GÜNÜNDE/HAFTASINDA NELER YAPILDI?

ATATÜRK ANITINA ÇELENK

İzmir Barosu, Avukatlar Günü kutlamalarına, 5 Nisan 2011 günü sabah saatlerinde Cumhuriyet Meydanı'nda Atatürk Anıtına çelenk koyarak başladı.

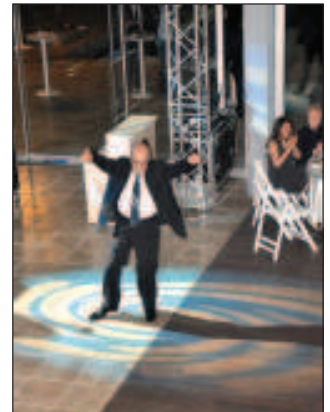

GELENEKSEL AVUKATLAR GÜNÜ BALOSU

5 Nisan'ı Avukatlar Günü olarak adlandırılmasına rağmen uzun zamandır, haftaya sarı olarak kutluyor ve programı da adına yakışır içerikte hazırlamaya gayret gösteriyoruz. Bu yıl da çabamız yine aynı yönde oldu. Bütün etkinliklere sizlerin katılımı yoğun ve ilgiliniz yüksekti. Ama özellikle bu yıl meslekte 25. yılını dolduran meslektaşlarımızın çokluğu, 40. ve 50. yıla erişmiş meslektaşlarımızın da varlığıyla, haliyle en yoğun ilgi Avukatlar Günü Balosuna yönelik oldu.

Meslekteki yaşanmışlıkları nedeniyle plaket alan meslektaşlarımıza dair bilgiyi Bültenimizin bu bölümünde bulabilirsiniz.

Meslekte 25., 40. ve 50. yılını dolduran meslektaşlarımız

50. yılı dolduran meslektaşlarımız:

Haluk Baykent, Güney Dinç, Sanih Çınar, Aydın Pura, Ahmet Çetiner.

40. yılı dolduran meslektaşlarımız:

Ali Erdal Özcan, Orhan Sağlamer, Bedriye Işık Özkaya, Ülker Dur, Mahmut Celal Cüceloğlu, Ayşe Rezzan Alayat.

25. yılı dolduran meslektaşlarımız

M. Şekip Tarman, Ahmet Hilmi Örgen, Erdal Aral, Hatice Figen Algın, İbrahim Sökmen, Noyan Sezer, Hayati Karakaş, Erdoğan Sonar, Alpaslan Altun, Metin Kızıldağ, Bayram Küçük, Tingiz Özcan, Burhanettin Bilgiç Döğeri, Mehmet Emin Keleş, Nevzat Hatunoğlu, Süleyman Özcan, İlhan Odabaşı, Semih Uzunkol, Nuran Tuğrul, Alev Suvar, Cem Sınanmış, Mustafa Çetin, Hilal Girgin, İbrahim Ünel, Vehbi Cem Koç, Feridun Önder, Halis Kırındı, Mehmet Emin Lebe, Celal Osman Arslanalp, Huriye Emel Yavuz, Meltem Kutlu Gürsel, Arif Serbest, Mustafa Külahlı, Dilek Sertcan, Recep Köken, Yılmaz Kaya, Güलगül Kaya, Necati Efe, Melek Erdoğan Garipler, Ahmet Yüksel Bartan, Yüksel Koç, Zikri Sever, Zuhal Öztürk, Zuhal Tüfekçi, Mustafa Talat Oğuz, Filiz Aksan, Ahmet Okyay,

Muhtar Turgay Aksaylı, Semra Doğan, Mehmet Oruç, Mehmet Kâmil Ergenekon, Ercan Singil, Fikret Kaner, Abdullah İpek, Zafer Yeşil, Hakan Cevdet Özduran, Şentürk Gemici, Sami Bağırsakçı, İlhan Erkul, Mehmet Aybey, Nihal İredi, Cahit Kişioğlu, Suzan Deveciler, Emel Güleşçi, Naciye Teker, Sacit Doğu, Hasan Rüştü Aksoy, Erkan Gökçen, Mehmet Taner Öcal, Mümtaz Emem, Fatma Belgin Adalı, Günay Tavaslıoğlu, Mustafa Kemal Çankırı, Semihat Karadağlı, Muharrem Sır, Ferit Yurtseven, Günay Benli, İsmail Bora Ergüden, Ayşe Ferda Atak, İbrahim Toktamış, Zeki Tanır, Şakir Hepiyiler, Bülent Mehmet Karaosmanoğlu, Ali Rıza Kuştan, Yusuf Ali Karaman, Ümit İzmirli, Gülen Boyacıoğlu Yeniçeri, İsmail Murat Moralı, Zeynep Kömen, Nevzat Beygu, Neziha Yaşamış, Halil Kale, Behzat Çetinbaş Rüştü Metin Ece, Leyla Kaşarçioğlu, Sabahat Özcan, Hadi Genç, Levent Çobanoğlu, Murat Yıldırım, Abdülkadir Bıçakçılar, Ümit Aydil (ailesine), Ömer Akdeniz, Zeynep Şişli.

(Meslektaşlarımızın adları sicil numarasına göre sıralanmıştır)

İSTİNAF MAHKEMELERİNE DAİR KONFERANS

Hafta bağlamında 6-7 Nisan günlerinde Usul Yasasındaki değişiklikle yeniden gündeme gelen (ve aslında özel yasası çıkarılı epey zaman olan) istinaf mahkemelerine dair bir konferansı sizler için hazırladık. 6 Nisan günü, Gediz Üniversitesi dekanı Sayın Prof. Dr. Muhammet Özkes, “*Hukuk Yargılamasında İstinaf*” bir konferans verdi. 7 Nisan günü ise DEÜ Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Başkanı Sayın Prof. Dr. Veli Özer Özbek, “*Ceza Yargılamasında ve Karşılaştırmalı Hukukta İstinaf*” başlıklı bir konferans vermişlerdir.

Prof. Dr. Muhammet Özkes

Prof. Dr. Veli Özer Özbek

İzmir Barosu Türk Halk Oyunları Topluluğu gösterisi

İZMİR BAROSU THM KOROSU KONSERİ

Yine 6 Nisan akşamı, İzmir Barosu Türk Halk Müziği Korosunun konseri, her yıl olduğu gibi bu yılda sizlerin ilgisine mazhar olarak EÜ Atatürk Kültür Merkezinde yapıldı.

İzmir Barosu Türk Halk Müziği Korosu Konseri

İZMİR BAROSU TSM KOROSU KONSERİ

Takip eden 7 Nisan akşamında ise yine EÜ Atatürk Kültür Merkezinde İzmir Barosu Sanat Müziği konseri yapıldı. Koro üyeleri arasında avukatların yanı sıra adliye mensuplarının da bulunması her zaman olduğu gibi bizleri sevindirdi.

İzmir Barosu Türk Sanat Müziği Korosu Konseri

İzmir Barosu'nun Yaşar Üniversitesi ile Ortak Etkinliği

YENİ BORÇLAR KANUNU SEMPOZYUMU

8-9 Nisan günleri ise Yaşar Üniversitesi ve Baromuzun ortak etkinliği olan "Yeni Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu" yapıldı. Her iki gün de özellikle katılımca sayısı açısından yoğun geçtiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Temel yasalardan birinde, üstelik yasanın temel konularında (genel işlem şartı, kefalet, kira gibi) değişiklik yapılınca doğal olarak siz meslektaşlarımızın bir kısmı sempozyumu ayakta izlemek zorunda kaldı.

Sempozyum kapsamında birinci gün çok değerli akademisyenler –ve tabii pek çoğumuzun da hocaları- sayın Prof. Dr. Aydın Zevkililer (1. gün ve 1. oturum başkanı), Sayın Prof. Dr. Nevzat Koç, Sayın Prof. Dr. Şeref Ertaş, Sayın Av. Noyan Özkan (1.

gün ve 2. oturum başkanı), Sayın Prof. Dr. Ayşe Havutçu, Sayın Prof. Dr. Gökhan Antalya, Sayın Prof. Dr. Saba Özmen zihin açıcı ve aydınlatıcı sunumlarıyla bizlere zaman ayırmış oldular. İkinci günde yine çok değerli konuşmacılar ve oturum başkanları bizimleydi. Yargıtay Onursal Hukuk Genel Kurulu Başkanı Sayın Mehmet Handan Surlu (2. gün ve 1. oturum başkanı), Sayın Prof. Dr. Haluk Burcuoğlu, Sayın Doç. Dr. Alper Gümüüş, Sayın Prof. Dr. Vedat Buz, Sayın Prof. Dr. Abdülkadir Arpacı (2. gün ve 2. oturum başkanı), Sayın Prof. Dr. Nami Barlas, Sayın Prof. Dr. Cevdet Yavuz ve Sayın Doç. Dr. Emre Gökyayla bizimle oldular.

İzmir Barosu Başkanı
Av. Sema Pekdaş

Yaşar Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Murat Barkan

Birinci gün ikinci oturum konuşmacıları

İkinci gün Birinci oturum konuşmacıları

Birinci gün birinci oturum konuşmacıları

Birinci gün ikinci oturum konuşmacıları

AVUKATLAR GÜNÜ KOKTEYLİ VE SERGİ

AVUKATLAR GÜNÜ TURNUVALARI

Avukatlar günü etkinlikleri kapsamında bir süredir düzenlenen, satranç, briç, tavlâ ve king turnuvaları, elbette bu yılda düzenlendi. Masa tenisi turnuvası ise 11 Nisan günü yapıldı.

KİNG TURNUVASI

12 Nisan 2011 günü yapılan King turnuvası birinciliğini Av. Devrim Okatan, kazanırken ikinciliği Av. Sefa Yılmaz, üçüncülüğü de Av. Ümit İzmirli almıştır.

TAVLA TURNUVASI

Turnuva ikincisi
Av. Fatih Papağan

Turnuva üçüncüsü
Av. İlahi Öz

Turnuva birincisi Av.
Tufan Konuk

MASA TENİSİ TURNUVASI

11.04.2011 tarihinde, Avukatlar Haftası etkinlikleri kapsamında oluşturulan masa tenisi turnuvasına 22 meslektaşımız katıldı.

Turnuvada kadınlar bireysel dalda, Birinciliği Av. Nilüfer KURTOĞLU, ikinciliği Av. Ömrüye ERPEK, Üçüncülüğü Av. Özlem ENGİN TERKEŞ, dördüncülüğü Av. Türkan KARAKOÇ aldı.

Erkekler Bireysel dalda, Birinciliği Manisa Barosu'ndan Av. Tuncer ARSLANKEÇECİOĞLU, ikinciliği İzmir Barosu'ndan Av. Mustafa SOYDAN, Üçüncülüğü Manisa Barosu'ndan Av. Mustafa ÇALIŞIR, dördüncülüğü İzmir Barosu'ndan Av. Nihat OSMANOĞLU aldı.

HUSUSİ DAMGALI PASAPORT AVUKATLARIN YASAL HAKKIDIR!

Av. Murat USLU

İzmir Barosu Üyesi

Uzun bir süreden beri avukatların büyük bir çoğunluğu "hususî damgalı pasaport" isteğini dillendiriyor. Bu isteği haklı, normal ve doğal bulanlar olduğu gibi ayrıcalık isteği olarak yorumlayanlar da var, elbet. İsteğini, TBMM Dilekçe Komisyonuna yazılı olarak ve yasal gerekçelerini ekleyerek ileten meslektaşımız Murat Uslu'nun dilekçesini bilginize sunuyoruz. Farklı bir görüşü ileri sürmek ve savunmak isteyen meslektaşlarımızın yazılarını da beklediğimizi belirtmek isteriz.

Pasaport Kanunu hükümleri gereğince ülkemizde dört tip pasaport kullanılmaktadır. Bunlar; i) diplomatik (kırmızı), ii) hususî damgalı (yeşil), iii) hizmet damgalı (gri) ve iv) umuma mahsus (mavi) pasaportlardır. *Diplomatik pasaportlar*, üst düzey siyasetçi, bürokrat ve diplomatlara görevleri süresince, *hususî damgalı pasaportlar*, emeklilikleri de dâhil olmak üzere belirli bir dereceye yükselmiş memurlar ve kamu görevlilerine, *hizmet damgalı pasaportlar*, resmî görev nedeniyle yurtdışına gönderilmiş olup, diplomatik ve hususî damgalı pasaportasahipler olmayana yurtdışı görev süresiyle sınırlı olarak verilmektedir. *Umuma mahsus pasaport* sahibi olmak ise her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının hakkıdır.

Avukatlar, Pasaport Kanununun ilgili maddelerinde gösterilenlerin hiçbirisine dâhil olmadıklarından umuma mahsus pasaport kullanılmaktadırlar. Ancak avukatlara hususî damgalı pasaport imkânının tanınmamış

olması, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir. Şöyle ki:

Avukatlık Kanununun 1. maddesine göre "avukatlık, kamu hizmeti ve serbest bir meslektir. Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder". Dolayısıyla avukatlık, kendine özgü nitelikte (sui generis) bir kamu görevidir. Keza Anayasa Mahkemesi de 23.06.1989 T., 1988/50 E., 1989/27 K. sayılı kararında avukatlık mesleği ile ilgili önemli nitelendirmelerde bulunmuştur. İlgili bölümler aynen şöyledir:

"(...)Avukatlık Yasası'nın 1. maddesine göre '(...)kamu hizmeti ve serbest bir meslek(...)' olan avukatlık iki yönlüdür. Hem 'kamu hizmeti' hem 'serbest meslek' nitelmesi, serbest meslek çalışmalarını yürütürken görev yapılan alanın kamusal ağırlığına dayanmaktadır. Adalet, yargı, hukuk işleri, kamu hizmetinin en yoğun olduğu 'kamu' kavramının anlam olarak en önde geldiği alandır. Avukatlık Yasasının 'Avukatlığın amacı' başlıklı 2. maddesi, bu gerçekleri uygulamaya yansıtan özgün kuraldır. Tüm bu kurallar, yinelenmesinde yarar olmayan nice tanım, anlatım ve değerlendirmeler, avukatlığın kamusal yönü ağır basan bir meslek olduğu gerçeğini doğrulamaktadır. Bilgi ve deneyimlerini öncelikle adalet hizmetine vererek, adalete ve hakkaniyete uygun çözümler için hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasında yargı organlarıyla yetkili kurul ve kurumlara yardımcı görev bilen avukatın, hukuk devletinin yargı düzeni içindeki yeri özellik taşımaktadır. Adaletin sav, savunma ve yargı öğelerinden savunma bölümünün temsilcisi, başlıca görevlisi olan avukatın hem temsil ettiği kişiler, hem de önlerinde görev yaptığı hâkim, savcı ve yetkili öbür kurul ve kurumlarca inan, güven ve saygı ile karşılanması gerekir..."

Avukatın kamu görevi ifa ettiği vurgusu, çeşitli kanun hükümlerinde de kendisini göstermektedir. Örneğin

Avukatlık Kanunu'nun 62. maddesine göre, avukat sıfatı ile veya Türkiye Barolar Birliği'nin ya da baroların organlarında görevli olarak kendisine verilmiş bulunan görev ve yetkiyi kötüye kullanan avukat, Türk Ceza Kanununun ancak kamu görevlileri tarafından işlenebilen görevi kötüye kullanma suçuna ilişkin 257'nci maddesi hükümlerine göre cezalandırılacaktır.

Türk Ceza Kanununun "Tanımlar" kenar başlıklı 6. maddesinin (c) bendinde kamu görevlisi deyiminden "kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi", aynı maddenin (d) bendinde ise, yargı görevi yapan deyiminden "yüksek mahkemeler ve adli, idari ve askerî mahkemeler üye ve hakimleri ile Cumhuriyet savcısı ve avukatlar"ın anlaşılacağı hükme bağlanmıştır.

Başta Avukatlık Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerince öngörüldüğü üzere, yargının kurucu unsuru olup, kamu görevi niteliğinde bir meslek ifa eden avukatlara, yargının diğer kurucu unsurları olan hâkimler ve savcılara tanınan hususî damgalı pasaporta sahip olma hakkının tanınmaması, Anayasanın hukuk devleti ve kanun önünde eşitlik ilkeleri ile ilgili 2. ve 10. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Zira bir mesleğe sahip olmak, kişiye belirli yükümlü-

lükler getirdiği kadar, birtakım haklar da bahsetmektedir. Bir hukuk devletinden beklenen, hak ve ödevler dengesini makul ve kabul edilebilir bir oranda kurmasıdır. Avukatlara yükümlülük konusunda cömert davranılırken, hak tanımaya gelince çekingen olunması, bu dengenin gerektiği gibi gözetilmediğini ortaya koymaktadır.

Örnek vermek gerekirse avukatlar, yukarıda belirtildiği gibi görevlerini kötüye kullandıkları takdirde kamu görevlisi gibi yargılanmaktadırlar. Ancak kendilerine Türkiye Barolar Birliği tarafından verilen avukat kimliği, Avukatlık Kanunu'nun 9. maddesi gereğince resmî belge niteliğinde olmasına rağmen, hâlâ birçok kamu kurumu tarafından dahi kabul görmemektedir.

Yine Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesine göre hukukî meselelerde mütalâa vermek ve adli işlemleri takip etmek avukatların tekelinde olmasına; aynı kanunun 56. maddesine göre, avukatın herhangi bir yargı merciin kararı gerekmeksizin bizzat tebligat yapma hakkı bulunmasına rağmen bu hükümler uygulama alanı bulamamaktadır.

Öte yandan Pasaport Kanununun, kimlere hususî damgalı pasaport verileceğine ilişkin 14'üncü maddesinin A bendinde, "sözleşmeli olarak çalıştırılan Devlet memurları ve diğer kamu görevlilerine" de hususî damgalı pasaport verileceği hükme bağlanmıştır. Bir kere sözleşmeli olarak çalıştırılan devlet memurlarına bile hususî damgalı pasaport verilirken, avukatların bu haktan mahrum bırakılması adil değildir.

Ayrıca "diğer kamu görevlileri" şeklinde bir tanımla-

ma ile söz konusu haktan yararlanabileceklerin kapsamı oldukça genişletilmiş olduğundan, kamu görevi ifa eden avukatlara hususî damgalı pasaport verilmesi de pekâlâ mümkün olmalıdır.

Bu noktada bir hususa değinmekte fayda vardır: Schengen müktesebatına tâbi olan Avrupa Birliği ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkenin, Türkiye'ye özgü bir pasaport türü olan hususî damgalı pasaporta vize muafiyeti tanınmasının en önemli nedeni, söz konusu pasaport hâmillerinin kendi ülkelerine iltica etmeyecekleri yönünde Türkiye Cumhuriyeti devletinin güvencesini kabul etmeleridir.

Bununla birlikte, Pasaport Kanunu'nun 14. maddesinin A bendinin ikinci fıkrasına göre, memuriyetten istifa etmiş olanlar dahi, o tarihe kadar kanunda gösterilen derecelere ilerlemiş

iseler hususî damgalı pasaport sahibi olabilmektedirler. Yani devletle hiçbir hukukî bağı kalmamış kişilere ve hatta bunların eşleri ve çocuklarına, beraber seyahat etme zorunluluğu dahi olmaksızın hususî damgalı pasaport verilirken, yargının kurucu unsurlarından olan ve onursal bir meslek ifa eden avukatlara, yabancı ülke konsolosluklarınınca muhtemel kaçak göçmen muamelesi yapılmasına göz yumulmasının, bir hukuk devleti için kabul edilebilir olduğunu söylemek güçtür.

Her ne kadar son zamanlardaki başarılı diplomatik çalışmalar sonucunda, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına vize uygulayan ülkelerin sayısı azalmakta ise de, Dışişleri Bakanlığı'nın resmî verilerine göre 135 ülke, umuma mahsus pasaport hâmillerine vize uygulamaktadır. Schengen müktesebatına tâbi Avrupa Birliği ülke-

ri başta olmak üzere, birçok gelişmiş ülkenin vize başvurusunda istediği belgeler, başvuruları küçük düşürdüğü gibi mahremiyetini de ihlâl etmektedir.

Avukatlar umuma mahsus pasaport sahibi olduklarından, uygulanan vize rejimleri nedeniyle yurtdışına seyahat etmekte ve iş yapmakta zorlanmaktadırlar. Ayrıca, örneğin 40 yıldır mesleği icra eden bir avukat, memuriyetten istifa ettikten sonra özel hastanede çalışan bir doktorun, hususî pasaport sahibi olan ev hanımını eşi ve üniversitede okuyan çocukları kadar muhterem (!) sayılmadığından, yabancı ülke konsoloslukları tarafından onur kırıcı muamelelere maruz kalabilmektedir. Esasen bu durum, yargının kurucu unsuru kabul ettiği avukatına söz konusu muameleleri reva gören Türkiye Cumhuriyeti devletinin itibarını zedelemektedir. Bundan başka, vize başvuruları için diplomatik temsilcilikleri aracılığıyla yabancı ülkelere her yıl ödenen milyonlarca liralık döviz de hesaba katıldığında, ülkemizin uğradığı maddî ve manevî zararın boyutu ortaya çıkacaktır.

Dolayısıyla, Pasaport Kanununda değişiklik yapılarak, hâkim ve savcılar meslekte ortalama kaç yıl geçirdikten sonra hususî damgalı pasaport almaya hak kazanıyorlarsa; o kadar yıldır mesleğini ifa eden avukatlara da aynı hak tanınmalıdır. Bu sürenin 10 yıl olarak kabul edilmesi ise makul olacaktır. Bu nedenle Pasaport Kanununun 14. maddesinin A bendinin birinci fıkrasına, "meslekte 10 yılını doldurmuş olan avukatlara" ifadesinin eklenmesi şeklindeki kanun değişikliği yapılması kanımca haklı ve doğru olacaktır.

-12 eylül darbesinin ardından-

BİR AVUKATIN CEZAEVİ/GÖZALTI ANILARI-1

Av. Metin CENGİZ

İzmir Barosu Üyesi

Meslektaşımız ve Yayın Kurulu üyesi Metin Cengiz, darbe sonrası Buca Cezaevinde tutuklu kaldığı zamanda günlük tutmuş. Bizimle paylaştığı kısmın tamamı Bülten için kapsamlı olduğundan bölümlü yayınlamayı uygun bulduk. Zamana tanıklık eden yazıları sevenler için ilginize sunuyoruz.

1 Kasım 1980

Buca Cezaevi - Kantin Koşuşu

Buca Cezaevine geleli tam bir ay oldu. 1 Ekim 1980 günü tutuklandım. Bir günlük tutmak, cezaevi yaşamımdaki olayları bu günlüğe aktarmayı istiyorum. İhmal etmezsem, günü gününe not almaya çalışacağım.

İki gün önce, silahtan aldığı cezasını çekmek için, bir hükümlü geldi. Gelmeden önce iyice içki içmiş. İki gün sonra paranoyak olup gitti, başka koşuşa. Tedavi görmezse iyice delirebilir. Herhalde dışarıda cezaevi ile ilgili bir sürü haberlerle yüklenmişti. Ertesi gün hâkim amcaya gitmiş:¹

- "Buradakiler beni dövcekler" demiş. Hâkim amca da kızmış:

- "Sen deli misin oğlum, seni niye dövsünler?". Hiç yemek yemiyor, yatağından aşağı inmiyor. Yakınlık gösteriyoruz ama yaklaşıyoruz.

İkinci günün akşamı, Barış² ile Hoca³ konuşurken, yatağından başını kaldırıp seslenmiş, "Bir durum mu var? on ay mon ay diyorsunuz, benden mi konuşuyorsunuz?" Hoca da, Barış da yargılanmalarında, 46'dan (eski TCK 46 maddesi) tedavi görmüşler. Hele Barış Bakırköy'de, adli tıpta resmen delilerin arasında dört ay geçirmiş. Hoca, "Eyvah! iki deliydik, şimdi üç olduk".

Ertesi gün hepten üşüttü, sözde kaptan gardiyan bağırılmış; "Bu ibne, düzün bunu" diye. Tutturdu, "Ben burada kalmam, buradakiler beni sinkaf edecekler" diyor. Yatağına kazara biri bakmış olsa, "Ne bakıyorsun, kadın yatağı gibi, ibne yatağı gibi, değil mi?" diyor. Neyse, aldılar başka koşuşa verdiler. Koşuşlar kantinden daha beter, orada tam üşütür.

Bugün cezaevinde arama yapıldı.

Daha önce bir kere arama görmüştüm. Fakat bugün bizim koşuşu aranmadı. Şayia çıktı, "kantin koşuşunu dağıtacaklar" diye. Kapı altında çalışanlar (idari işlerde çalışanlar) zaten 2.koşuşa gidiyor (idarede çalışanların kaldığı koşuş). Burası çok rahat ama koşuşların hali berbat. Birçoğunda esrar hap kumar var. Esrar içmeyen bile dumanaltı oluyor.

Bu günüm genellikle kitap okumakla geçti. Geceleri Barış'ın çenesinden epey geç uyuyoruz. Bir Bakırköy'deki, bir Adli Tıp' taki delileri anlatıyor, korkunç. (Bu arada uyumakta olan Hoca uykusunda bağırıyor.) Barış da delileri çok güzel taklit ederek anlatıyor. Kendisi o günlerin etkisini yeni yeni atmakta. Müşahededen döndüğünde, paranoyak tepkiler taşımış bir süre. Bazen şakayla karışık kızdırıyorum. Ters bir laf etti mi "adli tıp kalıntılarını tezahür ediyor" diyorum.

Karımın getirdiği ağızlıkla birinci siğarası içmek çok güzel oluyor.

2 Kasım 1980

Sabah yağmur sesi ile uyandım. Korkunç bir yağmur yağıyor. Demir parmaklı pencereden yağmuru seyrediyorum, sesini dinliyorum. Sigara yaktım. Artık kış geliyor. Arkadaşlar çay demlemiş, bir tane kapıp, yatağıma geldim. Ah! Şimdi karım olsaydı...

Bu gün hâkim amca'da iki adet bit çıktı. Kendisi çok üzüldü, odadan ayrıldı. (Çünkü oda arkadaşları onu çok rencide ettiler, onunla kalmak istemediler.)

Yine her günkü gibi siyasi koşuşlardan, sloganlar ve marşlar yükseliyor.

Karım ziyarete geldi.

Akşam siyasiler, "gardiyan, gardiyan" diye bağırıyorlar. Üç gündür açlık grevindeler. İçlerinden biri komaya girmiş. Bir saat sonra doktor geldi, hastaneye yolladılar.

4 Kasım 1980

Dün Bülent Ersoy⁴ tahliye oldu. Bütün gardiyanlara ikişer bin lira dağıttı. Levent⁵ Bülent'in yastığını bizim koşuşa getirdi⁶, kullanacak. Yastık losyon kokuyor.

Günüm kitap okumakla ve dama, tavla oynamakla geçti .

Bugün jandarma yüzbaşısı, İsmail

1 Hâkim amca: Emekli hâkim ya da hâkimlik de yapmış, ortak benzin istasyonu olan biri. Karısıyla ilişkisi nedeniyle ortağın öldürmekten ceza almıştı. Cezaevinde hayatının romanını kaleme alıyordu. Bize de anı/romanından yaşadığı aşklarını okurdu.

2 Barış: İnşaat mühendisi, oda arkadaşım. Kaynanasını öldürmekten hükümlüydü.

3 Hoca: Matematik öğretmeni, oda arkadaşım. Kayınpederini öldürmekten tutukluymuş. Daha sonra 20 yıl hapis cezası aldı. İyi bir insan fakat çok sinirli ve çok zayıf. Öyle sinirli ki, tuvaletini 1 saatte anca yapabiliyor. Bu nedenle normal saatlerde tuvalete girmezdi. Sabahın köründe, herkes uyurken tuvalete giderdi ve bir saatte anca çıkardı. Gündüz vakti hiç kimse tuvalet önünde bir saat bekleyemezdi, büyük olaylar çıkardı.

4 Bülent Ersoy: Cezaevine ilk girdiğimde siyasi koşuşun önünde kendisiyle karşılaşmıştım. Benden uzun boylu (ki, benim boyum 1.85), kalın sesli biri. Siyasi tutuklu müvekkilim Aziz Binbir'den Nazım Hikmet'in kitaplarından istiyordu. Çıkinca şarkı yapacakmış. Gözaltından gelen bu sakallı acayip adam kim diye ben göz ucuyla süzüyordum. Kendisi tek kişilik hücrede kalırdı. Deniz Baykal'la polemikleri basına çıktığı sırada basına, "Ben Buca Cezaevinde kadınlar koşuşunda kaldım" diye doğru olmayan beyanlar verdi. Kaldığı hücrenin bir bölümü bizim kantin koşuşundan görülmüyordu. Bülent Ersoy banyo yaptığı zamanlar bazen bornozuyla yatağına uzanırdı... Koşuştaki millette, Ersoy'un bacaklarını, poposunu göreceğim diye demir parmaklıklara yığılırdı. Bazen mahkûmlar "Bülent, bir şarkı patlat" diye bağırırlardı. Ersoy, bazen keyfi istediğinde, bazen kendiliğinden şarkı söylerdi. Kendisi, 6. Asliye Ceza Mahkemesi yargıci (önceki Yargıtay başsavcılarından Sabih Kanadoğlu'na) duruşmada hakaret ettiği için tutuklanmıştı.

5 Levent: Asil kaçakçılığı yapan patronu olmasına rağmen O tutuklu.

6 Bülent'in yastığı: Yastığı bizde kullandığımız için arkadaş sohbetlerinde, "Ben Bülent Ersoy'la aynı yastığa başkoydum" diye espi yaparım.

12 Eylül Buca Cezaevi anısı...

Arka sıra (soldan sağa):
Ali Dinçer'le gelen üç kişi,
Ali Dinçer (Ankara eski
Belediye Başkanı),
Doktor, Tansa, Kasap
Memet, Ali Dinçer'le
gelen...

Orta sıra (soldan sağa):
Hoca, Filistinli Vecihi,
Sedat Bucak, Av. Metin
Cengiz, İsmail
Bolontekin, Faruk
Bolontekin, Bilinmiyor...

Ön sıra (soldan sağa):
Barış, Ali Dinçer'le gelen,
Hüseyin, Mansur, Mümin,
Av. Ersoy Dinç...

(koğuş mümessili) İle Faruk'u⁷ başka koğuşlara verdi. Onlar hücreyi istediler, hücreye gittiler. İsmail giderken, koğuş mümessilliğini bana bıraktı. Arkadaşları toplayıp, kısa bir konuşma yaptım. Yarın da bir talimat cetveli asacağım. İsmail'lerin yemek işiyle Mümin⁸ ilgilenecek, hesap işleri ile Hüseyin⁹, gazete işi ile de Tansa'yı¹⁰ görevlendirdim.

Barış bana epey yardımcı olmaya çalışıyor, fakat heyecanlı, akşam yine paranoyaklaştı. Koğuşta genellikle dedi-kodu ve başkasının ardından konuşma gelenekleşmiş. Açıkça ikiyüzlülük geçerli.

Bugün pek kitap okuyamadım. İsmail ile Faruk'un geri gelmelerine çalışacağım. Savcı Yılmaz Beyle (Yılmaz Çelik) görüştüm. Yüzbaşının yazılı emri ile alındıklarını söyledi. Barış yüzbaşının projelerini çizdiğinden, kendisi ile görüşmek için dilekçe verdi. Yüzbaşı görüşeceğim diye haber salmasına rağmen, görüşmedi. Belki yarın görüşme olur.

Akşam açlık grevi yapan siyasilerden biri daha komaya girdi. Yine bağırtılar, sloganlar. Komaya gireni hastaneye götürdüler. Onlardan ayrı olmak beni üzüyor. Aralarında birçok müvekkilim var, suçluluk duygusuna kapılıyorum, onlardan ayrı olduğum için.¹¹

Bugün sıkıyönetim savcılığından tutukluluğumun devamı hakkındaki kararını tebliğ aldım. Tutukluluğumun tekrar incelenme tarihi 30 Aralık 1980, tam yılbaşı günü. Belki yeni yılı dışarıda geçirim. Karım epey sevinir. Sevdiklerimi özledim.

6 Kasım 1980

Dün de bugün de kitap okuyamadım. Koğuş mümessili oldum. Hücreye giden feodal arkadaşlarla haberleşiyoruz. Yakında gelecekle. Masraflarım arttı. Gardiyanlar para ister, sevki çıkanın parası olamaz, para ister...

Bir gardiyan, silahtan tutuklandı. Bir gece kaldı, kefalet parasını topladık. Benim param iki günde bitti. Burada mümessilliğinin/ağalığının ceremesi bu herhalde. Ayakçı bile 3.000,-TL istedi, ama param yok ki vereyim. Verilenler geri gelir mi, belli olmaz.

Siyasilerin açlık grevi devam ediyor. Halsiz insanların bir kısmını diğer koğuşlara dağıttılar. Bazılarını kucakta, bazılarını da kantin arabasına yatırarak taşıdılar. Ayakta duracak halleri yok.

Sonraki bir gün

Bu sabah erkenden sıkıyönetim tarafından polis ve askerlerle geniş bir arama yapıldı. Sabah sabah kalktık, bir iki kitabımızı zulaya yerleştirdik. Fakat sadece bizim koğuş yine aranmadı. Öğleden sonra tekrar siyasilerden sloganlar yükselmeye başladı:

"Bilendik daha da bileneceğiz"

"Bunların hesabı sorulacak"

"Kahrolsun askeri faşist cunta"

"Baskılar bizi yıldırılmaz"

Dün Hilmi'ye¹² Eskişehir cezaevine, mektup yazdım. Eline geçeceği için sevinçliyim, onun da hem sevineceğini, hem de üzüleceğini tahmin ediyorum. Onun da bana yollayacağı mektubu bekliyorum. Onlardan hem mektup gelmesi ni, hem de gelmemesini istiyorum. İlk

7 İsmail Bolontekin-Faruk Bolontekin: Buca'lı meşhur Bolontekin'ler. Kan davası nedeniyle birkaç cinayetten hükümlüydüler.

8 Mümin: Bolontekin'lerin tanıdığı bir hükümlü.

9 Hüseyin İşleticiler: THKP-C Kasabalılar grubundan. Açlık grevine katılmadığı için bizim koğuşa geldi. Şimdilerde sigortacılık yapıyor.

10 Tansa (Naci D.): Müthiş dolandırıcı. TANSAS'ı da dolandırdığı için lakabı Tansa. Ufak tefek biri ama her şeyin sahtesini yapıp, satan biri. Suriye devletini bile dolandırdığı söyleniyor. Dışarı çıktıktan sonra bir ara müvekkilim oldu.

11 Cezaevine girdiğim gün siyasi koğuşa alınmışım. Müvekkillerim Aziz Binbir, Gürhan Gürsoy'un koğuşuna (o gün Aziz'in yaptığı menemen yemeğinin tadı hala damağımdadır. Gözaltından gelmişim, günlerdir doğru dürüst yemek yememişim, tabii o sıcak yemeğin tadı bambaşka olur.) Fakat Cezaevleri Genel Müdürlüğü başmuavini olan ağabeyim Ali Haydar Cengiz'in kesin talimatı neticesinde siyasi koğuştan alınıp, kantin koğuşuna verilmişim. Ağabeyim, benim solculuğum yüzünden, en kideimli olmasına rağmen, maalesef genel müdür olmadı.

12 Hilmi (Hasan Hilmi Sezel): Müvekkilim. Babası Denizli Barosu avukatlarından. İstanbul'da banka soygunu sonrası çıkan çatışmada yaralı olarak yakalanmıştı. İzmir'de kurulan Devlet Güvenlik Mahkemesinin ilk davasının ilk sanıklarından. Benim de yeni avukatlığımın ilk siyasi müvekkili. DGM'lerin ilk başkanı, asliye ceza mahkemesi yargıcı iken, yanında avukatlık stajı yaptığım, rahmetli Yahya Gökçedağ idi. Üyeler de eski adalet encümeni başkanı Sıtkı Bey, Ahmet Bey; askeri hakimler Doğan Acur ve Nevzat Beygu idiler Yahya Bey, Sıtkı Bey, Nevzat Bey, Milli Selamet Partisinden aday olmasına rağmen, Doğan Bey, gerçekten de çok iyi ve kaliteli yargıçlardı. (Hele şimdiki özel mahkeme yargıçlarının hallerini gördükçe, bu kanaatim iyice pekiyor.)

geldiğim günlerde Gürhan'ın¹³ küçük pusulasını bile kaç kere okudum. Hâlâ pantolonumun cebinde duruyor. Cezaevinde sevdiklerinle haberleşmek, moral yönünden çok önemli.

Sonraki bir gün

Dün karım ziyarete geldi. Camdan görüştük. Bu gün de sakallı (rahmetli Av. Fehmi Çam) ile Seni (Av. Seni Özay) geldi. Yeni yazıhanem epey güzel olmuş.

Bugün doktora çıktım, gözden. Hastaneye sevk etti. Aslında gözlerim sağlam, ama hapishanede, askerde insanın her türlü hastalığı ortaya çıkar!

11 Kasım 1980

Bugün hastaneye gittim. Tülay (eşim) Figen (baldız) dayı (Adil Kut, eski bir dost, Nazım Hikmet'in hapishane arkadaşı, donanma davası sanıklarından) ve güzel kızım Eylem geldi. İyi bir astsubay vardı (İsmail Astsubay) onun müsaadesi ile görüştük. Nedense pek neşeli değilim. Yağmurlu bir hava vardı. Yağmurlu havalarda dışarıda olmayı hiç sevmem. Kızımın resimlerini aldım, sesinin kayıtlı olduğu kaseti aldım. Koğuşa gelir gelmez, kaseti dinledim (koğuşa bir tek ben teyp sokabilmişim).

Siyasiler 2-3 gün önce açlık grevini bıraktılar. Zaten hasta olanları, hastaneye götürüyoruz diye, diğer koğuşlara vermeye başladılar.

Yüzbaşı, hücreye giden arkadaşlara ziyaret sözü vermesine rağmen, 2. savcı Ömer Bey¹⁴ ziyaret yasağı koymuş. Ömer Bey cezaevinde hiç sevilmeden bir savcı.

Cezaevi arabası ile hastaneye giderken, yanımda kibar birine benzeyen bir mahkûm oturuyordu. Sohbet etmeye başladık. Avukatlık yapmış, savcılık yapmış. Beni tanıyor ama ben kendisini tanımıyorum. Bende dinliyorum. Sonra doktorluk yaptığını da söyleyince, biraz şaşırımdım. Daha sonra Başbakan yardımcılığı, bakanlık, İngiltere elçiliği yaptığını da anlatmaya başlayınca, "**tamam**" dedim "**adam deli**". Çenesi de bir düşük. Fatih Sultan Mehmet'i, Hz. Muhammed'i, İstanbul'da yapılan mitinge getirdiğini falan da anlatmaya başladı. Neşem de yok ki gırgır geçeyim. Ha, hi diyerek dinliyorum.

Sonraki Bir gün

Dün hamama giderlerken siyasilerden İbrahim Koç¹⁵ ve müvekkilim Aziz Binbir¹⁶ biraz konuştum. Gürhan'a se-

Buca Cezaevi'nde aile anısı... Metin Cengiz, eşi Tülay, kızı Eylem ve annesi ile açık görüşte (Ekim 1980)...

lam yolladım. Şirinyer'dekileri (Şirinyer Askeri Cezaevi) 14 Kasım'daki duruşmaya İstanbul'a göndereceklermiş.

Sonraki bir gün

Dün Hoca, Barış ile bana matematiksel bilmeceler sordu. Gecenin 2'sine 3'üne kadar uğraştık. O bilmecelerin hepsini yazıp toplayacağım, çok ilginç bilmeceler.

Sonraki bir gün

Dün (anıları bir gün sonra yazdığım için hep dün diye başlıyorum) Filistinli¹⁷ ile yemek nöbetimiz vardı. Buna rağmen epey kitap okudum. Hemen hemen bütün gün. Burada üç günde bir kitap bitiriyorum. Birkaç gündür okuyamamışım. Ortaya felsefi konu atıp, Hoca, Barış ve ben tartışıyoruz.

Günü gününe not tutmayı hep ihmal ediyorum. Akşamları yazayım diyorum, yattığımda düşüncelere dalıyorum, canım yazmak istemiyor.

Yarın kızımın resimlerinden birini Filiz'lere (İstanbul'daki yeğenim) yollayacağım.

14 Kasım 1980

Bugün koğuşa deli bir mahkûm geldi (deli Yaşar). Kafası sarıllı. Koğuştaki kendisini yüksekte betona atmış, kafasını

yarmış. Ufak boylu bir çingene, eli de biraz uzunmuş. Deli Yaşar'ın koğuştan alınması için savcı bey ile görüşmeye giderken, maltada bir başka deliye rastladım. Tren gibi öte öte, zıplaya zıplaya kapıaltına koşturuyor. Yaşlıca bir adam. Burası da hapishane mi, tımarhane mi belli değil. Delilerin arasında kaldık.

Deli Yaşar ertesi günü Bakırköy'e gideceği için bizim koğuştaki kaldı. Savcı Yılmaz Bey'e söyledik ama salladı.

Şimdi kızımın, karımın resimlerine baktım. Kızım çok güzel bir kız olacak, sarı saçlı, mavi gözlü. Karımın sıcaklığına da hasret kaldım. Çıkınca epey sevinçli anlarımız olacak.

Bir başka gün

Bugün, bütün gün canım sıkıldı. Dama, tavla oynadım (bu dama ve tavlalar dışardan gelme değil; cezaevi imalatı, kartondan dama tavla, sabundan zarlar, gazoz kapaklarından pullar) ama sıkıntı dağılmadı. Oda arkadaşlarım da biraz alındılar. Sabahtan ancak iki saat kadar kitap okudum.

Deli Yaşar akşamleyin kendi başına türkü söylemeye başladı. İsimiz iş!

Dün Fehmi (Av. Fehmi Çam) Vahap (Av. Vahap Aydın) Cemal (Av. Cemal Erdem-eski ortak)¹⁸ ve Erol (Av. Erol Özcan) geldiler. Fehmi'nin getirdiği iki kitabı içeri sokamadım. Üstelik kitaplardan bir tanesi Türkçe sözlük. Bu hapishane idaresi de iyice ürkek.

Hilmi'nin mektubunu alırsam çok sevineceğim. Av. Fehmi Çam İstanbul'daki duruşmadan (müvekkilim de yargılandığı sıkıyönetim mahkemesi) herhalde epey haber getirir.

Karıma mektup yazdım, yırttım. Tekrar yazdım, hoşuma gitmedi, onu da yırttım. İnsanın canı sıkın olunca, pek güzel cümlelerle mektup yazamıyor.

13 Gürhan Gürsoy: Müvekkilim. İzmir Hatay semtinde, evlerini basan polislerle çıkan çatışmada karından kurşunlanmıştı. Bağırışından 15 metre kadar aldılar. Uzun yıllar süren tedavi ve ameliyatlardan sonuca hayata dönmüştür. Babası Necati Bey yaşatmak için çok çaba sarfetmiştir

14 Savcı Ömer Bey: Daha sonraları bu savcının cezaevinde çalışan bir kadın memur ile ilişkisi basına yansımıştı. Zayıf ve uzun boylu biriydi, verem nedeniyle öldüğünü duydum.

15 İbrahim Koç: TARIŞ olaylarından yakalanan siyasi tutuklu.

16 Aziz Binbir: Müvekkilim. 1980 öncesi, İzmir, Kapılar'da çaldıkları arabayla polisten kaçarken, çıkamaz sokağa girince yakalanmışlar. THKP-C üyesi olmaktan tutuklu. Cezaevinde yemek yapıp usta aşçı oldu. Şimdi Alsancağ'ta Zeytin Cafe-Restoran'ı işletiyor. Eşimle zaman zaman orada yemek yer, rakı içeriz.

17 Filistinli (Vecihi): Esrar kaçaklığından mahkûm olmuş bir Filistinli. Koğuştaki iyi çifte kağıt esrar sarardı. Çıktıktan sonra Amerika'ya ailesinin yanına gitti. Daha sonra öldüğünü duydum.

18 Cemal Erdem: Darbe gecesi gözaltına alınan avukatlardan. Sendika avukatı olması nedeniyle gözaltına alındı. Bir süre sonra serbest bırakıldı. Aslında onun da anılarını yazmasını isterim.

Bir başka gün

Dün gece deli Yaşar'ın yatağı yüzünden koşu kütürleşmeler oldu. Az daha kavga çıkıyordu. Savcının işi işte. Deli Yaşar'ı hücreye koysa olmaz sanki.

Birinci odadakiler Hâkim amca'yı hiç sevmiyorlar. Adamın yediğini kısıkanıyorlar.

Bu gün sevinçliyim. Hücreye giden arkadaşlar geri geldiler.

Barış, 1.5 yıldır görmediği kızını bu gün gördü. Kendisi çok sevinçli. Karısını hâlâ çok seviyor. Belki tekrar birleşirler. Karımı ve kızımı özlüyorum. Bu gün Naci Enişte ve Halis Bey (karımın eniştele-ri) ziyaretime geldiler. Sigara ve mandalina getirmişler.

Askeri Konseyin kararları çok canımı sıkıyor. Artık müvekkilimden bazılarını asacaklarına inanıyorum ve çok üzülüyorum. Kinlenmekle de bir şey elde edilmiyor.

Neyse, Türkçe sözlüğü verdiler. Kadın ve sosyalizm kitabı hala incelemede.

16 Kasım 1980

Gece deli Yaşar iyice sapıttı. Ben de iyi domates var, deyip pantolonunu sıyırmış, Yüksel'in¹⁹ önüne eğilmiş. "sinkaf edin" demiş. Sonra lobiye çıkıp, demirle- re tırmanıp, takılmış kalmış. Gardiyanı çağırıp, hücreye yollamışlar. Uykum sırasında bazı gürültüler duydum ama yatağımdan kalkmadım.

Sabah Vecihi (Filistin'li) ile beraber iyi bir kahvaltı hazırladık. Yüksel'in kar-şarlarından yedik.

Yemekten sonra, siyasi müvekkilim M.Kemal İyison'un annesi ziyaretime geldi.(nasıl izin alabildi ise) Epey konuş- tuk. Oğlunu kurtarmak için çok uğraş- mıştı, çok fedakâr bir anneydi. Bana el- ma getirmiş, bir pakette sarı Samsun. Halime epey üzüldü, ben kendisini teseli- etti

17 Kasım 1980**Sabah.**

Dün karım ziyarete geldi. Görüştük, pek fazla bir şey konuşmuyoruz. Oysa yatağa uzanıp, onu düşünüyorum.

Hilmi'den haber geldiğine çok sevin- dim. Akşam yatmadan önce kendisini düşündüm. Benim için gözleri dolmuş. Onlardan daha iyi insan ve arkadaş bul- mak zor.

Dün gece bütün koşuş Ceyar 'ı pür dikkat izledik

Rüyamda, koşuştaki Hüseyin'i, Be- gümcan'ı²⁰ Ümit Doğanay'ı²¹ gördüm. Begümcan kolundan yaralanmış, gaze- telerde resimleri var.

Sabah kızımın ve karımın resimleri- ne baktım. Şimdi kitap okumaya başla- yacağım, saat 12.00 oldu.

Öğleden sonra

Tansa mahkemeden geldi. Tahliye olmuş. Çok sevinçli. Akşam saatlerce başımın etini yedi, "tahliye olacak mı- yım" diye. Büyük ihtimalle tahliye olur- sun dedim. Korkuyor, tutuklu iken başka dolandırıcılık bombaları patlayacak diye. Adam yurtdışına bile sahte mal satmış. Akşama Tansa'dan koşuşa bir tepsi bak- lava gelecek.

Hepimiz tıraş olduk, giyindik. Biraz sonra fotoğraf çektireceğiz. Tansa'nın yatağına en son gelen yerleşmiş. Hâkim amca şikâyetü geldi. Yer sorununu hal- lettik. Ali Dinçer²² (Ankara Belediyesi ö- nceki başkanlarından) ziyarete geldi. Bir tek Barış'ı çağırabilmiş. Üç ay içinde çok önemli, olumlu siyasi değişiklikler olacağını söylemiş. Pek inanmıyorum, ama bekleyelim.

19 Kasım 1980, saat 14.00

Dün karıma mektup yazıp, verdim. Özlem ve hasret dolu mektup.²³ Yazdığım mektubu bütün gün okudum dur- dum. Barış ve Hoca, "avukat 46'lık oldu" diye gırgırlarını geçtiler. Başgardıyanlık odasındaki ziyarete (açık görüşte) karı-

mı, kızımı ve annemi kucakladım. Karı- mın ellerini çok özlemişim. Sımsıcaktı. Kırarcasına sıktım. Annem poğaçça, tat- lı ve sigara getirmiş.

Doktor²⁴ ile ayaklarının sevkleri geldi. Sabah gidecektlerdi. Eşyalarını hazırla- dılar. Akşam saat beşe ertelenmiş Sav- cı Yılmaz Bey doktor'un burada kalması için söz vermişti ama sözünde duran bi- ri değil. Sözü tutmak için değil, atlatmak için veriyor. Kendisi ile görüşmek için haber yolladım. Henüz görüşmek tenez- zülünde bulunmadılar. Doktor da, dok- tordan rapor aldı. "Ruhi depresyon geçi- riyor, cezaevinde intihar edebilir" diye. Daha sonra müdür Muammer Bey dok- toru çağırtdı. Belki kalır, bilemiyoruz.

Hoca şimdi mahkemeden geldi. Ka- yınpederini öldürmekten 20 yıl ağır ha- pis cezası vermişler. TCK 51 (tahrik) uy- gulansaydı, daha az ceza alabilirdi.

Bugün nöbetçiyim ama sabah birisi tarhana çorbası hazırlamış. Öğleyin de Yiğit²⁵ makarna yaptı. Akşam da Faruk güveç yapacak. Nöbette pek iş yapmı- yorum. Fazla kaytarıyorum.

Dün gece durmadan yağmur yağdı. Yağmur suları açık pencereden salonun ortalarına kadar geldi. Hava epey serin- ledi. Pencereilerin kenarlarından epey

19 Sanırım kaçakçılıktan hükümlü. Idarede çalışıyor. Bir gün uykusunda sayıkladı:"Bu avukatta habire not tutuyor, başımızı derde sokacak" diye.

20 İstanbul'da yakalandı. THKP-C den yargılandı, mahkûm oldu. Aleyhime ifade veren biri. İstanbul'da kendisini ziyaret ettiğimde bana, "senin hakkında bir şey söylemedim" diye bana yalan söylemişti.

21 İstanbul Üniversitesinde medeni hukuk hocamdı. 1980 öncesi sağcılar tarafından öldürülmüştür. Üniversitede iken bir iki arkadaşla evine ziyarete gitmiştik.

22 Ankara Belediyesinin önceki başkanlarından. Buca Cezaevine girdikten bir hafta kadar sonra Ali Dinçer ve birkaç arkadaşı da tutuklanarak cezaevine gelmişti. Sanırım aralarında, daha sonra İzmir Büyük Şehir Belediyesi İmar Müdürü Mani'de vardı Cezaevinde pek fazla kalmadılar kısa sürede tahliye olmuşlardı.

23 Karım, yazdığım mektupta "elleri tutuklu kocan" diye imza atmama çok üzülmüş. Mektup biraz erotik içerdiğinden buraya alamadım. Ona tekrar ikinci bir mektup yazıp gönderdim. Mektup şöyle: "Sevgili karıcığım, Sana yazdığım şiirde "elleri tutuklu kocan" diye yazmıştım. Sen de pek doğru yorumlamamışsın. Ellerimin kelepçeli olması hiç önemli değil. Bizim suçumuz siyasi. Bundan onur duyulur. Elimde Nihat Behram'ın bir şiir kitabı vardı. "Hayatımız Üstüne Şiirler". Kitaptaki şiirleri okurken, biri çok hoşuma gitmişti, onun için imza yerine öyle yazmıştım. "Hatırlayışlar (1): Seni bileklerim uçarı iken sevmişim/Mağrur bir edayla bakıyordun dağlardan/Köpükler saçarak dövenen ırmak/Dudaklarında pembeleşen kabarcıklar/Taze çaylılara karışırken/Ve toprak/Serin bir rüzgarı emerken her sabah/Arkadaş olmuştum ateşli duygularla/Ey hayat/Seni bileklerim uçarı iken sevmişim/Üzümün mayhoşken koklamak isteyen çocuklar gibi.' İnsanın ellerinin tutuksuz ve uçarı olması çok gerekli. Çünkü seni ve hayatı uçarı serbest ellerle sevmek olası ve güzel, tutuklu ellerle bunu yapmak zor. Sevgili kadımm, seni ve çocuğumu çok özledim. Sizler ne güzel birbirinize sarılıp yatıyorsunuz. Oysa ben ne sana sarılıp, sıcaklığımı ve kokunu alabiliyorum, ne kızıma sarılıp, onunla oynaşabiliyorum. Bu cezaevi, bütün özlemlerin doruk noktasına vardığı bir yer. İnsan burada sevdiğilerini ne kadar çok sevdiğini iyi anlıyor. Tamdiklarını, hayatı, karısını ve çocuğunu insan daha iyi seviyor. Dışarı çıkınca sorunumuz çok olacak ama sizlere kavuşacağım için seviniyorum. Seni özlemek güzel, insanın sevdiğilerini özlemesi güzel ama onlara kavuşması çok daha güzel. Hele özlediğine sarılmak, öpmek (...). Bu günlerde dışarıda olmayı ne kadar istiyorum. Bazen böyle oluyor, dışarının özlemi artıyor. Oysa burada da bir yaşam var. Pekte kötü değil. Sakın aklına "kocam mahpusluğu beceremiyorum" diye düşünce gelmesin. Faşizmin vereceği özgürlük için değil, sizlerle birarada olmak için istiyorum. Yoksa burada da dışarıdaki kadar özgürüm. Faşizmi de kolay atlatanlardam. Sevgili kadımm, kızımın her yaptığını, her söylediğini bana yazman beni çok sevindiriyor. O koca bir kız oldu. Onunla iyi anlaşmaya çalış. Onu ne şımart, ne de kalbini kır. Onun çenesi düşük haline bakalım ne zaman kavuşacağım. Eh eskiden birinin çenesinden çekiyordum, şimdi çenesi düşükler iki oldu!!! [(Sevgili karım Tülay'a) Sayın Cengiz, sevgili eşine Ataol Behramoğlu'nun "Çocuk Gibi Tiril Tirilliklerle" şiirini yazmış, ancak şiirin uzunluğu nedeniyle dipnota alamadık "Yayın Kurulu"]

24 Doktor (Ali İhsan): Genç bir insan, doktor değil. Tıp fakültesi son sınıf öğrencisi. Neden mahkûm bilmiyorum.

25 Yiğit Kayhan: Zengin ailenin çocuğu, pavyonda altın saçtığı söyleniyor. Sanırım polislerle mukavemetten geldi. Kayınbiraderimin de arkadaşı.

soğuk geliyor. Lobinin (salon kısmına lobi diyoruz, sanki otelde kalıyoruz!) pencereleri tamamen camsız. Zaten isyan öncesi burası kantinmiş, yakmışlar. Lobinin pencerelerinde sadece demir parmaklıklar var.

Sonraki bir gün

Dün gece hep karımı düşündüm. O da, emimin ki mektubu okudukça hep beni özlemişti. (Ne de olsa sansüre uğramadan, aklıma gelenleri yazdığım bir mektubu vermiştim ona.) Faşizm sevgimizi ayırdı. Dün askeri faşist cuntaya kinim arttı. Bu gün de odamda hep volta attım, kafamda devrimler yaptım.

Begümcan'ın yakalandığını duyunca çok üzüldüm. İşler hep kötü mü gidiyor bilemiyorum. Ama yakalananın bir kişi olması sevindirici.

23 Kasım 1980

Cuma günü Cumhuriyet Savcısı geldi ve koğuşu gezdi. Ağabeyimin cumartesi günü geleceğini sanıyordum, ama gelmedi.

Dün rezistans telinden elektrikli soba yaptık. Havalar epey soğudu. Artık salonda kimse kalmıyor. Herkes odalarda oturuyor.

Bugün yeni ayakçı geldi.

25 Kasım 1980

O da arkadaşlarım korkunç şekilde horlamamdan şikâyetçiler. Beni dürtüyorlarmış, ama ben hiç fark etmiyorum.

Dün bir polis memuru, hükmü kesmiş, bizim koğuşa geldi (rüşvet almaktan). Adamdan hiç kimse hoşlanmadı. Vecihi (Filistinli) yemekte adama biraz yağcılık yaptı.

Sabah Aziz Binbir ile maltada görüştük.

Barış dün kızıyla çektiği resimleri aldı. Sonra düşüncelere daldı. Kaynanelara korkunç düşman. Kızı çok güzel bir kız.

(Yazılı anılarımı burada kesmişim, neden kesmişim bilmiyorum. Bundan sonra akılda kalan anılar şeklinde kaleme alacağım.)

AKLIMDA KALAN ANILAR

Büyük ağabeyimin koğuştaki ziyareti

Bir gün kantin koğuşunda, odada iken içeri, büyük ağabeyim Enver Cengiz ile Çocuk İslahevi Savcısı Şevki Le-

Buca Cezaevi anısı... Hoca, Metin Cengiz ve Barış...

vent girdiler. Şevki Abi, savcı olan ağabeyimin arkadaşı ve benim için karımı babasından istemiş, evlenmeme vesile olmuş bir insan. Rahmetli Şevki ağabey dünya iyisi, hoş sohbet, harika bir insandır. Ağabeyimi, Ankara'dan gelen bir yetkili gibi cezaevinin içine sokmuş.

Bir avukat arkadaşın merhabası

Eşim cezaevi savcısı Yılmaz Bey'den, kızımın psikolojisini bahane ederek, kızım Eylem ile beni görüştürmek için özel izin almış. Kızının babasını demir parmaklarda görmesini istememiş. Çünkü avukat arkadaşlarımın ziyarete geldiği bir gün, rahmetli Avukat Nevzat Algan Kızım Eylem'i kapı altına getirip bana göstermişti. Yazık, kızım beni görünce ağlamaya başladı, çünkü alışık olmadığı bir ortamdı. Nevzat kızımı hemen geri götürmüştü. Savcının odasında, halının üstünde ben kızım ve balonu ile oynasırken, odaya eski ortaklarımdan Avukat Esen Yücel girdi, görüşme formunu savcıya imzalatmak için. Beni görünce "Metin bey nasılsınız" diye selam verdi. Birlikte ortaklık yaptığımız, hatta siyasi davalara baktığımız, yakın arkadaşımın böyle, bey'li ve resmi şekilde selam vermesine, o zaman bayağı şaşırmıştım. İnsan bir candan geçmiş olsun der, boynuna sarılır, daha sıcak bir selam verir. Savcının odası da olsa, savcı ne yapacak ki.

Savcı ağabeyimin ziyareti

Günlerden bir gün Savcı Yılmaz Bey beni çağırttı, ağabeyin ziyarete geldi diye. Odasına gittiğimde, cezaevleri genel

müdür baş muavini ağabeyimi gördüm. Birbirimize sarıldık. Savcı Yılmaz Bey nezaket (!) gösterip, bizi odada yalnız bıraktı. Fakat kısa bir süre sonra bir gardiyan odaya girdi ve başımızda durdu. Ağabeyim şaşırıp, "Ne oğlum, bir şey mi var?", Gardiyan ürkek, mahcup "yok efendim, beni savcı bey yolladı." Dedi. Ağabeyim bir sinirlendi, gardiyanı "çık dışarı" diye kovaladı ve "savcı bey konuşmaları dinlemek istiyorsa, kendi gelsin" dedi. Askeri faşist dönem, herkes birbirinden korkuyor. Herhalde savcı bey'de, "niçin yalnız görüşürdün", diye bir gün hesap sorarlarsa, "başlarına gardiyan diktim efendim", demek için gardiyanı yollamıştı.

Cezaevi şarabı

31 Aralık 1980 yılbaşı gününü koğuştaki şarap içerek kutladık. Aylar önceden Faruk Bolontekin bir naylon bidonun içine üzümleri doldurmuş, içine ekmek mi, bakır tel mi atmışlar, bilemiyorum. Üzüm bayağı mayalanmış. Yılbaşı günü herkes birer ikişer bardak şarap içti. Fakat hayatımda içtiğim en kötü şaraplardan biriydi, tadı berbattı, sirkeye benziyordu. Ama biz yine de biraz kafayı bulduk.

İşkence dilekçesi

Cezaevine girdikten sonra, şahsıma yapılan işkenceleri, Uluslararası Af Örgütüne duyurmaya karar verdim. Ve bana yapılanları tüm detayı ile anlatan bir dilekçe hazırladım.²⁶ Arkadaşım Av. Vahap Aydın²⁷ bu dilekçemi gizlice yurtdışına çıkaracak. Hem arkadaşım, hem de avukatım Fehmi Çam ziyaretime geldiğinde, hazırladığım dilekçeyi kendisine verdim. Dilekçenin yurtdışına çıkacağı gün cübbeli bir resmim gerekmiş, Bulamışlar bir türlü. En sonunda annemin evinde bir cübbeli resim bulup, uçağın kalkmasına az bir zaman kala yetiştirmişler. Ve benim dilekçem, son anda, diplomatik çanta içinde, yurtdışına çıkarılabildi.

Daha sonra bu dilekçemin, sanırım o zamanlar Türkçe yayınlar yapan "Bizim Radyo"da okunduğunu, başkalarından duydum.

26 Av. Metin Cengiz'in hazırladığı dilekçeye, Bültenimizin gelecek sayısındaki bölümde yer verilecektir.

27 Av. Vahap Aydın: Ben gözaltından çıktıktan bir süre sonra Vahap Aydın da gözaltına alındı. O da bir kaç hafta gözaltında kaldı. Gözaltından çıktıktan sonra bir akşam yemeğe alıp sohbet etmiştik. Onun da darbe anılarını kaleme almasını isterim. Şimdi İstanbul'da avukatlık yapıyor.

Avukatlıktan yasaklanmam

Sıkıyönetim Komutanlığı 2 nolu Askeri Mahkemesince tutuklanmamdan sonra, Baro yönetimince, zorunlu olarak, Baro disiplin Kuruluna sevk edildim. Rahmetli Av. Riyaz Kayıhan, Av. Hüseyin Özkan, Av. Kamuran Güralp, Av. Ali Aksuner ve Av. Altan Ülgen' den oluşan Baro disiplin kurulu, 1981/1 sayılı kararı ile avukatlıktan yasaklanmama karar verdi. Yılıın ilk disiplin cezası! Disiplin kurulu başkanı rahmetli Riyaz Kayıhan, benim yanında staj yaptığım avukattı. Avukatlığa onun yanında adım attım. Avukatlıktan men edilmeme de imza atmak ona düştü. Bu da yaşamın bir cilvesi. Riyaz ağabey, gerçekten sevdiğim, nitelikli bir insandı. Sanırım kendisini tanıyan meslektaşlarımın kanısı da öyledir. Daha sonradan duyduğuma göre, benim için, emniyete gidip, akîbetim hakkında bilgi almak istemiş. Kendisini "hadi amca hadi git işine, senin de başın derde girmesin" diyerek, geri göndermişler.

Av. Muhsin Ergazi

Askeri gözetimdeyken askerin biri, bir not getirdi. Yönetim kurulunda beraber çalıştığımız Av. Muhsin Ergazi'den. Dosyalarla ilgilenmek için büronun anahtarını istiyordu. Acaba büronun anahtarını gerçekten Muhsin Ergazi mi istiyordu, yada polis böyle bir numara ile anahtarı alıp, benim büroma suç teşkil edecek bir şeyler mi yerleştirmeyi düşünüyor, diye birden kuşku kafamın içine dolmuştu. Çünkü her türlü hukuksuzluğun yapılabildiği bir ortam içindeyiz. Muhsin Ergazi'nin kendisinin yüzünü görsem, anahtarını tereddütsüz veririm. Ama bir asker geliyor ve büronun anahtarını istiyor. Elbette kuşkulaniyorsun. Bende Muhsin'e, büro anahtarlarını ve kanlanmış elbiselerimi, "Av. Muhsin Ergazi olduğunu söyleyen ama gerçekten Muhsin Ergazi olup olmadığını bilemediğim kişiye büronun anahtarlarını gönderiyorum" şeklinde bir not yazarak, gönderdim. Ama o gün, gerçekten Muhsin Ergazi eşimle birlikte gelmiş.

Askeri gözetimde tuvalet sorunu

Askeri gözetim evi, emniyete göre gerçekten cennet gibi, ama oranın da sorunu, tuvalet sorunu. Emniyetten geldikten sonra ilk defa büyük tuvaletimi askeri gözetiminde yapabildim. Günlerdir tuvalete çıkamadığım için kabız olmuşum. Müshil ilacı alarak rahatlayabildim. Koğuştaki tek tuvalet ve 70-80 kadar insan var. Tuvalete gireceksin, kuyrukta bekliyorsun. Hadi tuvalete girdin, birkaç dakika sonra dışarıdakiler "hadi çık artık" diye söylenmeye başlıyorlar. Zaten

12 Eylül Askeri Cuntası

o kadar bekleyen insanın önünde işini yapabilmek de, ayrı bir psikolojik baskı oluşturuyor. Yani gözaltında tuvalet işi bir ıstıraptı.

Askeri gözetimde doktor

Askeri gözaltında herkes doktora çıkıyor. Ben de askeri doktora çıktım, bir asteğmen. Gelene aspirin, bisküvit, gidene aspirin, bisküvit yazıyor, başka bir ilaç yazdığı yok.

Tahliye

28 Ocak 1980 günü ilk duruşmam yapıldı ve ilk celsede tahliye oldum. Mahkeme heyeti, başkan Deniz Albay Hüsamettin Güçlü, Hâkim Gökhan Uçal ile askeri hâkim Ali Rıza Ünlüer'den oluşmuştu. Öğleden önce tahliye olduk. Seviniyoruz. Çıkmak için hemen cezaevine gitmek istiyorsun, ama ne mümkün. O gün Dev –Yol davası başlamış, saatlerce sorgu sürüyor. Bir türlü duruşma bitmiyor. Tahliye olmanın sevincini yaşayamıyorum. O gün tahliye oluncaya kadar gece saat 9'u 10'u buldu. Gün ışığında çıkmak varken, karanlıklara kaldık, çıktığımızda kentin elektrikleri kesikti, bir de deli gibi bir yağmur yağıyordu. İnsanın ruhunu karartan bir hava. Karşılamaya eşim, dayım Adil Kut, ve Hilmi'in kardeşi Turgut gelmişlerdi. Doğruca anemnin evine gittik.

Cezaevinin kitapları

Tahliyeden sonra eşim, cezaevi savcısına gidip, kocamın kitaplarını isterim

diye tutturmuş. Çünkü darbe gecesi, beni gözaltına alırlar iken, bir yatak çarşafının içine, tespit tutanağı yapılmaksızın, bir sürü kitabımı doldurup almışlardı. Cezaevine birçok kitabımı okumam için eşim getirmişti. Savcı Yılmaz Bey ne yapsın, oda göndermiş, aramalarda toplanan kitapların konduğu depoya, "istediğin kitapları" demiş. Eve bir çuval kitapla geldi. Kitaplar Dev – Sol, Dev – Yol, TIKKO imzalı. Kitaplar hâlâ evimde duruyor.

Askerler yolu kesince

Tahliyeden birkaç gün sonra arkadaşım Ertuğrul ve Çağlayan Barka'nın²⁸ evine yemeğe gittik. Sohbet uzayınca, sokağa çıkma yasağı yaklaşmıştı. Ertuğrul, bizi arabayla eve bırakmak istedi, yola çıktık. Narlıdere yakınlarında askerler yolu kesmiş, kontrol yapıyorlar. Askerin biri G-3 silahını arabanın içine sokunca, Ertuğrul silahı itip, "çek ulan şunu" diye bir bağırdı. Asker de şaşırdı, komutanına seslendi. Ben tedirginleştim. İçerden çıkmalı daha iki gün olmuş, hiç yoktan, tekrar içeri gireceğiz. Komutan, "alın bunları içeri dese", kime ne laf anlatacağız. Ertuğrul'a sakin olmasını söylüyoruz. Ama adam sinirli. Neyse komutan anlayışlı idi. Bir problem olmadı. Ertuğrul'a yolda "oğlum sakin olsana, tekrar içeri mi atıracaksın bizi" dedim. O da niye birden sinirlendiğine şaşıtı, ama yine de "bunlara böyle davranmak lâzım" dedi.

(DEVAM EDECEK)

28 Ertuğrul Barka: Kimya mühendisi. TMMOB Kimya Mühendisleri Odası Ege Bölge Şubesi Başkanlığı yaptı. Şu anda Küba Dostluk Derneği İzmir Şubesi ikinci başkanlığı ve EGECEP (Ege Çevre ve Kültür Platformu) Yürütme Kurulu üyeliği yapmaktadır. Avukatlığının ilk aylarında, ilk siyasi müvekkilim Hilmi Sezel ile tanışmamıza vesile olmuştur. Gözaltına alındığımda karımı yalnız bırakmamış, emniyete gelişinde yanında olmuştur.

Başpiskopos Makarios'u hayrete düşüren

İZMİRLİ AVUKAT ŞERİF KOLHAN

Av. Onur GÜVEN

İzmir Barosu Üyesi

Kendisini sağlığında tanımak istedim. Ama ne var ki, ben mesleğe başlamadan o bırakmıştı. Avukatlıktan ayrılış nedeni enteresan, bakın size anlatayım:

Şerif KOLHAN'ın avukatlıktan önce uzun yıllar hâkimlik görevi var. Yalnız 18 yıl Urla Asliye Hukuk Hâkimliği yapmıştır. Tayini çıktığında, başta belediye reisi olmak üzere, bütün Urla halkı gitmemesinin telaşına düşmüştür. Çünkü Şerif Bey, kent halkıyla dost, güvenilir, bilgili, kişilikli hem de şakacı biridir. Herkesçe çok sevilir. Hikayeleri hala dilden dile dolaşır, yazı yerim kalırsa hiç olmazsa birini dahi olsun, size anlatırım herhalde.

Hâkimlik de yaparım, avukatlık da denebilir mi?

Hâkimlik mesleğinin son yıllarında Karşıyaka Asliye Hukuk Hâkimliğinde bulunuyor. Sonraları avukatlığa başladığında her şeyi yadırgıyor. Avukatlığı yapamayacağım deyişinin sebebi şu: *“Ben hâkimlikte iken davacı ve davalının karşılıklı beyan ve delillerini dikkatlice inceler, kararımı yazarken her iki taraf haklılık ve delillerine göre, konuyu izah ederdim. Gereklı karar o konuda son beyanım olurdu. Ama avukatlıkta davacı veya davalı beyanı yazarken ve delilleri ayırırken, aklım hep diğer tarafın beyan ve delillerinde kalıyor. Nerede ise dilekçelerimde, bakın sayın mahkeme karşı taraf da şu konularda haklı ve delilleri de yerinde, diyeceğim geliyor. Hatta genel yazış tarzımda farkında olmadan bunu yaptığımı gördüm. Sonra şöyle bir değerlendirme yaptım kendime, ben tarafsız bakmağa alışmışım, taraf olarak bakmak ve yalnız buna uygun söz söylemek daha başka bir eğitimi. İyisi mi ben bunu bir an evvel bırakayım.”*

Nasıl özeleştiriyi beğendiniz mi?

Bir Girit muhaciri- evladı fatihan

Bir de ailenin kökenine bir göz atalım. Afyonkarahisar' da mukim iken Girit'e Kolağası olarak gönderilen dede, Girit'te ailesi ile birkaç büyük çiftliği yönetir. Baba Hocadır. Şerif Bey ilk derslerini babasından alır. Küçük yaşta o güzel çocuk sesi ile çeşitli vakit ezanları okur, müezzinlik yapar, hafızlığa çalışır ve de Arapçayı öğrenir. Türkçe ailenin köken itibarıyla ana dilidir. Aile huzur içersinde yaşarken, Osmanlı'nın Rumeli'deki karışıklıkları önleyememesi nasılsa Girit'e de sirayet eder, bir elden yönlendiriliyormuş gibi, Türklere karşı baskı uygulamaları başlar. Baba bir gün çarşıda gezerken, kendini bilmez bir Rum fesini kapar ve yere atar, ne var ki baba bir din adamı ve hocadır. Ona karşılık vermeyi kendine yakıştırmaz. Ama bu hakareti de unutamaz. Bu baskılar zamanla diğer ailelerle beraber mecburi Anadolu muhaceretine yol açar. Bu arada Şerif Bey, Atina Hukuk Fakültesinden başarı ile mezun olmuş, Arapçanın yanına iki batı lisanını daha eklemiştir. Ne var ki Türkiye'ye geldiğinde bir de İstanbul Hukuk Fakültesini bitirmek zorunda kalır. İlk tayin yeri Antalya Serik Cumhuriyet Savcılığı ile resmi görevine başlar.

Kıbrıs anayasa çalışmalarında bir İzmir'li avukat

Kıbrıs anayasasının hazırlanmasında birileri Nihat ERİM'in kulağına Şerif beyi fısıldar ve uzun süre Dr. Fazıl KÜÇÜK ile birlikte, Türk – Yunan karma Kıbrıs Anayasası Hazırlama Heyetinde Nihat ERİM başkanlığında çalışır. Çalışmalar sırasında bir hukuki ıstılah, anayasa da yer alacak bir kelime üzerinde ihtilaf çıkar. Müşterek bir anlamlandırmada bir türlü mutabakat sağlayamazlar. Şerif KOLHAN, metinde yer alacak kelimenin ne olacağını anlatır-

ken, Yunan heyetindekiler Yunan dilinin ve hukukunun bütün incelikleri ile anlatımından hayrete düşerler. Başpiskopos Makarios, “Nasıl olurda bir Türk hukukçusu Yunan diline ve hukukuna bu derece vakıf olabilir” diyerek hayretini gizleyemez. Konu tamamen anlaşmış ve bir anlaşmaya varılmıştır.

Şerif KOLHAN bu anayasa çalışma notlarını ve zabıtlarını bir bavul dolusu Türkiye'ye getirir. Bunları ileride koruyamazsınız diyerek hepsini yakar. Pek büyük sayılmayacak bir kasabanın hâkiminin vicdan sorumluluğuna bakar mısınız?

Karşıyaka yılları ve seçkin arkadaşlar

Şerif beyin ailesi Türkiye'ye muhaceretle döndüğünde, Karşıyaka sahilinde cumbalı bir eve yerleşip, Soğukuyu'da geniş yerler alırlar. Kemalpaşa caddesindeki, çocukluğumuzda supanglesine doyamadığımız meşhur Samibey Pastanesi ailenin mülküdür. Neden sonra aile bütün yakınlarının bulunduğu Urla'ya döner. Ailenin kızı Sahnare Hanım Iskenderun' a gelin gider. Böylece aile eski devlet bakanlarından Şekip İNAL'larla dünür olur. Diğer kardeş Dr.Şermi Bey ise, bir özel hastane kuracaktır.

Önceleri Kolağasızade soy ismini alan aile, bilahare soyadlarından bu gibi Osmanlı eklemelerinin kalması ile ilgili kanun uyarınca KOLHAN soyadını alır.

Şerif Beyin Fakülte arkadaşları da sonradan kamuoyunun tanıdığı önemli kişiler olurlar. Prof. Ahmet Şükrü ESMER ve milletvekili Ahmet Salih KORUR.

Şerif Beyin efendiliği anlatılacak gibi değil, zarafet numunesi bir kişi. Çok kızdığında ağzından çıkabilecek en kötü söz, bütün tanıyanlarının ittifakı ile sadece “mahlûk”. En nefret ettiği şey ise yalan ve riya.

Av. Şerif Kolhan (ceket yakası mendilli),
Urla'da yakın dostlarıyla...

“Gel sen ver kararı”: Artık rastlanmayan filozof tavrı

Söz verdik ya anlatalım. Şerif Bey naip hâkim sıfatıyla bir ceza davasına bakıyor. Dava Urla'yı sarsan bir cinayet davası, sanık 27 bıçak vurmuş ölen Sefa Bey'e, vuran da, “Sen benim eski eşimle parkta tavla oynayamazsın” diyen eski eş Süleyman.

Davanın tanığı, ifadesini tamamladıktan sonra, Şerif Bey'e akıl verircesine:

–“Ama Süleyman haklı böyle yapmakta” deyince,

Duruşmanın sıkletinden bunalmış olan Şerif Bey, hemen kürsüdeki yerinden kalkıyor, söyledikleri iyi anlaşılın diye zaten kürsüye yakın duran tanığın, gömlek kolundan yakalayıp;

–“Hah!”, “Sen işi çözmüşsün bile. Gel gel” diye kürsüye doğru gömlek kolundan çekiştiriyor.

Tanıkça yanlış bir şey söylediğini fark ederek direnmiyor.

–“Gelmişken ver şu hükmü de ben de kurtulayım.”

Salondaki cinayet davasının o ağır havası birden dağılıyor.

Ruhsatlarını alarak, adalet saraylarına “avukat” olarak adım atan meslektaşlarımız

4 Ocak 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Gülhan Can, Funda Ertem, Hande Savaş, Gamze Meydancı, Aydoğan Aksu, Mine Ünlü, Türkan Tilli, Çağrı Altınışik, Neşe Ertaş, Gülden Mirze.

11 Ocak 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

İnanç Dinçsoy, Songül Sönmez, Ayşe Hande Aydoğmuş Bal, Emrah Gümüş, Gür Gürsoy, Gülsün Deniz Çankaya, Gonca Işık, Selin Murat, Peyman Sarıyav, Aslıhan Önal, Özlem Dönmez, Ceren Özant, Cemile Melis Tüzün, Olgun Kemal Aksoy, Tuba Özcan, Hilal Nurbegüm Kaya, Ayça Güncü.

18 Ocak 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Gökçe Seçkin, Dilek Alpaslan, Funda Özer, Hasan Kuyruklu, Ulaş Özgür Barut, İbrahim Erdem Aşçı, Pınar Kubilay, Özgün Güngör, Beylem Baysal, Hakan Atay, Tuğçe Türkyılmaz, Hamdi Cemal Yalman, Mehmet Savaş, Serkan Meraklı, Ayşe Şengör, Pınar Ari, Emine Gülmez.

25 Ocak 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Eda Aslıhan Erdem, Ercan Avcı, Elçin Nalbant, Bora Özgen, Burcu Yolcuoğlu, Esin Çelikel, Duygu Delibaş, Tolga Tireli.

1 Şubat 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Ahmet Serkan Göktürk, Özlem Deniz, Özgül Öztürk, Hilal Sadıkoğlu, Ayfer Kurt, Musa Aktay, Asiye Akbaş, Çiğdem Genç.

8 Şubat 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Emine Zigen, Eser Edizel, Muammer Ertuğrul, Berna Menteş, Yasemin Duygun, Levent Baghaki, Figen İğdir, Mübeccel Yelken, Canberk Hıdıroğlu, Sema Utanır, Hatice Hande Atay, Kadir Öçalan, Gülseren Doğan.

15 Şubat 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

İrem Merve Akalın, Ceyda Böcekli, Neslihan Leblebici, Burkay Bulanık, Hale Çakıcı, Ekin Çağdaş Büyükdıdan, Yüksel Nida Özen, Gülce Mutoğlu, Cemal Atilla Özel.

22 Şubat 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Mustafa Onur Atasoy, Burcu Kazanan, Özge Issız.

1 Mart 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Kutay Fidancı, Sera Hür, Mustafa Soydan, Murat Tok.

8 Mart 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Emrah Şerbetçioğlu.

15 Mart 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Kaan Karaca, Hatice Özlü, Merve Kaynak, Tuğçe Tokatlı.

22 Mart 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Fatih Mehmet Çıtak, Mehmet Harun Elçi, Nusret Cem Karaca, Hübeyin Büber, Ayten Beril Yazar, Hasibe Güç, Duygu Köse, İpek Baysallar.

29 Mart 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

Ayşe Sevim Güngör, Feyza Üzümcü, Eda Cergibozan, Miraç Akın Aldırmazoğlu.

12 Nisan 2011 tarihinde ruhsatını alan meslektaşlarımız

İmge Kuzgun, Korhun Çakır, Mustafa Turan, İpek Koşal.

TBB VE 57 BARONUN ORTAK AÇIKLAMASI

“BİR HUKUK DEVLETİNDE ÖZEL GÖREVLİ/YETKİLİ MAHKEMENİN YERİ YOKTUR!”

Biz aşağıda imzası bulunan TBB ve Barolar, görülmekte olan herhangi bir davayı ima ve işaret etmeksizin ve davalar arasında hiç bir ayırım gözetmeksizin, aşağıdaki kaygılarımızın kamuoyuna aktarılmasında yarar görmekteyiz.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. Maddesi ile kurulan ve Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin devamı niteliğinde olan, Özel Görevli/yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri, yargı birliğine aykırı olarak, olağanüstü soruşturma ve kovuşturma usulleriyle işleyen yapısı sebebiyle, savunma hakkına, silahların eşitliği ilkesine, adil yargılanma hakkına ciddi bir tehdit ve tehlike oluşturmakta, hukuk güvenliğini ve güvenilirliğini zedelemektedir. Bu mahkemelerde avukat ve savun-

ma hakkı hiçe sayılmakta, tutukluluk ve diğer koruma tedbirleri ölçsüz olarak uygulanmakta, hak ve özgürlükler ihlal edilmektedir.

Terörle Mücadele Kanunu ve TCK 220. Maddesi'nde yer alan ve savunma hakkını kısıtlayan, kişi güvenliğini tehlikeye sokan, suç ve cezanın şahsiliği ilkesini ve orantılılığı, ifade özgürlüğü ile ceza ve infazın genelliğini ortadan kaldıran bazı

hükümler, bu durumu daha da ağırlaştırmaktadır ve bu hükümlerin de kaldırılması gerekmektedir.

Bir hukuk devletinde bu tür mahkemelerin ve bu şekildeki özel usullerin yeri bulunmamaktadır.

O nedenle “demokratik düzenlerin normal zamanlarının normal mahkemeleri olmayan”, özel soruşturma ve yargılama usulleriyle, savunma hakkının

kısıtlanması niteliğindeki gizlilik kararlarıyla, mahkemeden daha çok devletin ideolojik aygıtı gibi çalışan bu mahkemelerin ve yine bu mahkemeler için öngörülen özel usul hükümlerinin bir an önce kaldırılması gerekir.

Bunun yanı sıra, tüm yargılamalarda da sorun olarak karşımıza çıkan, adil yargılanma hakkına müdahale niteliğindeki karar ve uygulamalara derhal son verilmelidir.

Biz, TBB ve aşağıda imzası bulunan Barolar olarak; bu sürecin takipçisi olacağımızı, savunmadan kaynaklanan meşru ve demokratik gücümüzü gerektiğinde kullanacağımızı, kamuoyuna saygı ile duyururuz.

17 Nisan 2011

Av. Vedat Ahsen COŞAR
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Av. Aziz ERBEK

Adana Barosu Başkanı

Av. Heval Sinan ARAS

Ağrı Barosu Başkanı

Av. Levent BOZKURT

Aksaray Barosu Başkanı

Av. Adnan Hasip YALÇIN

Amasya Barosu Başkanı

Av. Hakan CANDURAN

Ankara Barosu Başkan Yardımcısı

Av. Zafer KÖKEN

Antalya Barosu Başkanı

Av. İzzet VARAN

Artvin Barosu Başkanı

Av. Sümer GERMEN

Aydın Barosu Başkanı

Av. Yaşar MEYVACI

Balıkesir Barosu Başkan Vekili

Av. Kamil ALTAN

Bartın Barosu Başkanı

Av. Halime AYNUR

Bilecik Barosu Başkanı

Av. Erdal AYDEMİR

Bingöl Barosu Başkanı

Av. Enis GÜL

Bitlis Barosu Başkanı

Av. Gazanfer GÜNLER

Bolu Barosu Başkanı

Av. Yusuf ÇİFTÇİ

Burdur Barosu Başkanı

Av. Şerafettin İRMIŞ

Bursa Barosu Başkan Vekili

Av. Tülay ÖMERCİOĞLU

Çanakkale Barosu Başkanı

Av. Hakan İLHAN

Denizli Barosu Başkan Vekili

Av. Mehmet Emin AKTAR

Diyarbakır Barosu Başkanı

Av. Ali DİLBER

Düzce Barosu Başkanı

Av. Ahmet ULUDAĞ

Edirne Barosu Başkanı

Av. Eyyüp SERDAROĞLU

Elazığ Barosu Başkan Vekili

Av. Rıza ÖZTEKİN

Eskişehir Barosu Başkanı

Av. Mehmet Zafer OKUR

Gaziantep Barosu Başkanı

Av. Gültekin UZUNALIOĞLU

Giresun Barosu Başkanı

Av. İsmail DURGUN

Hakkari Barosu Başkanı

Av. Sinan AKGÖL

Hatay Barosu Başkanı

Av. Gökmen H. GÖKMENOĞLU

İsparta Barosu Başkanı

Av. Ümit KOCASAKAL

İstanbul Barosu Başkanı

Av. Sema PEKDAŞ

İzmir Barosu Başkanı

Av. Kerim Gökhan ŞANCI

Karaman Barosu Başkanı

Av. Cevdet UCUNGAN

Kars Barosu Başkanı

Av. Seyfettin CİVELEKOĞLU

Kastamonu Barosu Başkanı

Av. Murat ŞİRVANLI

Kayseri Barosu Başkanı

Av. Harun Saygılı

Kırklareli Barosu Başkanvekili

Av. Gökhan MARAŞ

Kırşehir Barosu Başkanı

Av. Mehmet Tamer SOLAKOĞLU

Kocaeli Barosu Başkanı

Av. Fadıl ÜNAL

Manisa Barosu Başkanı

Av. Azat YILDIRIM

Mardin Barosu Başkanı

Av. H. Hulki ÖZEL

Mersin Barosu Başkanı

Av. Mustafa İlker GÜRKAN

Muğla Barosu Başkanı

Av. Sabahattin GÖÇMEN

Muş Barosu Başkanı

Av. Fahri Korucu

Neşehir Barosu Başkanı

Av. Osman ÇİMEN

Niğde Barosu Başkanı

Av. Atilla ÖNAL

Ordu Barosu Başkanı

Av. Hüseyin SEZGİN

Osmaniye Barosu Başkanı

Av. Ateş HATİNOĞLU

Rize Barosu Başkanı

Av. Nihat NALBANTOĞLU

Sakarya Barosu Başkanı

Av. Necat ANIL

Samsun Barosu Başkanı

Av. Ali Galip ERGÜL

Sinop Barosu Başkanı

Av. Nuşirevan ELÇİ

Şırnak Barosu Başkanı

Av. Ahmet Müsellem GÖRGÜN

Tekirdağ Barosu Başkanı

Av. Fatma KALSEN

Tunceli Barosu Başkanı

Av. Rıza ALBAY

Uşak Barosu Başkanı

Av. Orhan HEMEDOĞLU

Van Barosu Başkanı

Av. Cevdet BEKLER

Yalova Barosu Başkanı

Av. İbrahim Kerem ERTEM

Zonguldak Barosu Başkanı